

Praktiseringsrundskriv for forvaltning av Regionale miljøtilskot i jordbruket for Vestland 2022

Innhald

Om praktiseringsrundskrivet	3
Søknadsmateriale og informasjon	3
Regionalt miljøprogram, regionale miljøtilskot og kommunale SMIL-strategiar	4
Forvaltning av regionale miljøtilskot	5
Vanleg jordbruksproduksjon	6
Oppdatering av Naturbase	7
Tekst frå RMP-sida med utfyllande informasjon til kommunane	
Kva er regionalt miljøprogram?	9
Kva er regionale miljøtilskot?	9
Søknadsinformasjon	Feil! Bokmerke er ikkje definert.
Kart og arealopplysningar til søknaden	13
Regionale miljøtilskot i jordbruket for Vestland 2021	14
Tilskot til drift av bratt areal	14
Tilskot til drift av beitelag	16
Tilskot til slått av verdifulle jordbrukslandskap (slått av dyrka mark utan vegforbinding)	18
Tilskot til slått av slåttemark (slått av slåttemark og lauveng)	19
Tilskot til beiting av kystlynghei	22
Tilskot til brenning av kystlynghei	25
Tilskot til skjøtsel av truga naturtypar (beiting av naturbeitemark og hagemark)	28
Tilskot til skjøtsel av styvingstre	30
Tilskot til soner for pollinerande insekt (gjeld førebels kun for Lærdal kommune)	34
Tilskot til tilrettelegging av hekke- og beiteområde for fugl	37
Tilskot til drift av seter	40

Tilskot til skjøtsel av automatisk freda kulturminne	41
Tilskot til kantsone i eng.....	44
Tilskot til spreining av husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesongen.....	48
Tilskot til spreining av husdyrgjødsel ved nedfelling eller nedlegging	51
Tilskot til spreining av husdyrgjødsel med tilførselsslange/slepeslange.....	53
Tilskot til klimarådgeving.....	54
Prioriterte vassdrag/vassførekomstar.....	57
Forskrift.....	65

Om praktiseringsrundskrivet

Målgruppa for dette praktiseringsrundskrivet er landbruksforvaltninga i kommunane i Vestland, og det er utarbeidd av Statsforvaltaren i Vestland. Praktiseringsrundskrivet er ein utvida versjon av søknadsinformasjonen til bøndene. I tillegg til å innehalde informasjonen som bøndene finn på RMP-sida (www.statsforvaltaren.no/vl/rmp) har praktiseringsrundskrivet egne avsnitt for kommunen under omtalen av kvart enkelt tiltak/regionalt miljøtilskot, samt dette innleiande kapittelet. Avsnitta for kommunen under omtalen av kvart enkelt tiltak er bygd opp av fylgjande underpunkt:

- **Avgrensingar:** grensdragning for kva som kan godkjennast innanfor tiltaket
- **Sakshandsaming:** sentrale punkt kommunane bør vera særskilt merksame på i samband med sakshandsaminga av tiltaket
- **Kontroll:** kontrollpunkt og punkt som kan vere særskilt aktuelt å ha fokus på i samband med kontroll av tiltaket

Søknadsmateriale og informasjon

Alt av søknadsmateriale, anna relevant rettleiing for søkar og kommune, lenke til elektronisk søknadsskjema og andre sentrale dokument og lenker, ligg samla på Statsforvaltaren si nettside for regionale miljøtilskot: www.statsforvaltaren.no/vl/rmp. På denne temasida ligg og video med søkerettleiing som er utarbeidd av Landbruksdirektoratet. Den elektroniske søknadsomgangen vert opna 15.september. Teljedato er 1. oktober, og søknadsfristen er 15. oktober. Beitelag har eigen søknadsfrist; 15. november.

Alle som søkte om produksjonstilskot i Vestland ved sist søknadsomgang, har første veka i april fått tilsendt SMS med lenke til RMP-sida. Sameleis vil dei få tilsendt SMS med oppmoding om å søke når søknadsomgangen opnar i midten av september.

Landbruksdirektoratet har utarbeidd ei brukarrettleiing for kommunane si sakshandsaming i eStil (sakshandsamingssystemet for regionale miljøtilskot). Denne brukarrettleiinga er tilgjengeleg på: <http://guidecloud.se/landbruksdirektoratet/40.guide>. Vidare er Landbruksdirektoratet sitt rundskriv 2022-19, *Regionalt miljøtilskudd i jordbruket (RMP) – forvaltningsansvar og saksbehandling* saman med dette praktiseringsrundskrivet og *Forskrift om regionale miljøtilskot i jordbruket, Vestland* svært viktige og sentrale dokument i sakshandsaminga av dei regionale miljøtilskota. Både brukarrettleiinga, rundskrivet, praktiseringsrundskrivet og forskrifta er lenka opp på temasida for regionale miljøtilskot nemnt over.

Regionalt miljøprogram, regionale miljøtilskot og kommunale SMIL-strategiar

Regionalt miljøprogram

Regionalt miljøprogram er fylkesvise strategiprogram som skal bidra til gjennomføring av miljøtiltak i jordbruket tilpassa regionale ulikskapar i driftsforhold og miljøutfordringar. Miljøprogramma inneheld ulike delmål med tilhøyrande tiltak eller satsingar, og dei regionale miljøtilskota er hovudtiltaka i programma. Regionalt miljøprogram skal gje ei prioritering av innsatsen mot miljøutfordringane i jordbruket i fylket, og programmet skal rullerast kvart fjerde år. Neste programperiode har oppstart i 2023. Miljøprogrammet gjev føringar for dei kommunale tiltaksstrategiane for spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) og for klima- og miljømidlane.

Regionalt miljøprogram for Vestland er fastsett av Statsforvaltaren i samråd med bondelaget og bonde- og småbrukarlaget. Hovudmålet for miljøprogrammet er å stimulere til å oppretthalde og utvikle eit ope og variert kulturlandskap. Særskilte verdiar i kulturlandskapet skal takast vare på og skjøttast, god agronomi skal fremjast, og ureining og tap av næringsstoff frå jordbruket skal reduserast. I miljøprogrammet er det vidare definert fylgjande delmål:

1. Eit ope og velstelt kulturlandskap
2. Bratt jordbruksareal i aktiv drift
3. God utnytting av utmarksbeite og aktiv stølsdrift
4. Utvalde biologiske og kulturhistoriske verdiar i landskapet blir teke vare på og skjøtta
5. Landbruket er klimavenleg og har lite tap av næringsstoff og klimagassar til luft
6. Eit landbruk som er tilpassa eit endra klima
7. Minst mogleg tap av næringsstoff frå landbruket til vassdrag

Regionale miljøtilskot

Hovudverkemiddelet i regionalt miljøprogram er dei regionale miljøtilskota, og dei regionale miljøtilskota for Vestland vert omtala i dette praktiseringsrundskrivet. Regionale miljøtilskot er, til liks med nasjonale produksjonstilskot, ei årleg driftsstøtte til føretak i drift som oppfyller visse vilkår.

Kommunale SMIL-strategiar

SMIL-tilskot vert gjeve som eingongstilskot til investeringar og vedlikehald til føretak som oppfyller gitte vilkår jf. *Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket*. Føremålet er å fremje natur- og kulturminneverdiane i jordbruket sitt kulturlandskap og redusere forureining frå jordbruket utover det som er venta gjennom vanleg jordbruksdrift. Kommunane skal fastsetje overordna retningslinjer for prioritering av søknadar, noko som oftast er nedfelt i kommunale tiltaksstrategiar for prioritering av midlar til ulike føremål innanfor jordbruk og skogbruk. Desse tiltaksstrategiane fungerer i praksis som overordna retningslinjer i handsaminga av SMIL-saker.

Dei kommunale tiltaksstrategiane skal gje ei oversikt over kva som kjenneteiknar natur- og kulturminneverdiane i kulturlandskapet, i tillegg til å skissere dei viktigaste utfordringane i den ein skilde kommune. Regionalt miljøprogram skal utgjere ei kjelde til kunnskap om slike verdiar og utfordringar. Dei kommunale tiltaksstrategiane for spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) og klima- og miljømidlane skal ha forankring i hovudmålet, delmåla og strategiane som Statsforvaltaren har prioritert i regionalt miljøprogram. Regionalt miljøprogram for Vestland er lenka opp på tema-sida for regionale miljøtilskot (www.statsforvaltaren.no/vl/rmp).

Forvaltning av regionale miljøtilskot

Søknader om regionale miljøtilskot skal handsamast og godkjennast av kommunen etter forskrift og retningslinjer fastsett av Statsforvaltaren og Landbruksdirektoratet. Statsforvaltaren er klageinstans og handsamar søknader om dispensasjon for dei regionale miljøtilskota. Generelle forvaltningsrutinar for dei regionale miljøtilskota vert ikkje omtala i dette praktiseringsrundskrivet. For dette viser Statsforvaltaren til Landbruksdirektoratet sitt Rundskriv 2022-19, *Regionalt miljøtilskudd i jordbruket (RMP) – forvaltningsansvar og saksbehandling*. Det er forventa at kommunane har god kjennskap til innhaldet i nemnde rundskriv samt dette praktiseringsrundskrivet i samband med si sakshandsaming av dei regionale miljøtilskota.

Statsforvaltaren vil gjere kommunane merksame på fylgjande:

- Alle vilkår for om eit tiltak skal kunne godkjennast skal stå i forskrifta. Det er berre vilkår som står i forskrifta som skal leggjast til grunn for om eit tiltak kan godkjennast eller ikkje. *Døme:* Dersom det i forskrifta står at tiltaket skal utførast i samsvar med fastsette skjøtselsråd (utan nærare spesifisering), er skjøtsel i samsvar med skjøtselsråda eit krav for å få godkjent tiltaket. Dersom skjøtselsråd derimot ikkje er nemnt i forskrifta, men det likevel står skjøtselsråd i omtalen av tiltaket, er det ikkje krav om slik skjøtsel for at tiltaket skal kunne godkjennast. Det vert derimot uansett stilt krav til effekten av tiltaket (sjå under).
- Det er nasjonalt krav at tiltak som søkar utfører innan regionale miljøtilskot skal ha ein positiv effekt for formålet for tiltaket for at det skal kunne godkjennast. Det vil sei at eit tiltak ikkje skal godkjennast sjølv om vilkåra som er stilte i forskrifta er oppfylte viss skjøtselstiltaket ikkje har nokon positiv effekt. *Døme:* Ved beiting av kystlynghei registrert i Naturbase skal lyngheia bere preg av beiting, og beitinga skal gje ein positiv skjøtselseffekt på lyngheia for å kunne godkjennast. Det vil sei at det må vere eit høveleg beitetrykk/eit godt samsvar mellom tal dyr og areal lynghei for at tiltaket skal kunne godkjennast. Det er såleis ikkje godt nok å ha nokre få sauer beitande på eit større areal kystlynghei som er registrert i Naturbase.
- NB! Frå og med søknadsomgangen 2021 har Landbruksdirektoratet endra eStil-RMP slik at endeleg godkjenning av søknaden må utførast av ein annan enn den som har handsama søknaden. Dette kjem av at kommunane skal ha ei forsvarleg arbeidsdeling/funksjonsdeling. I praksis betyr dette at ein person handsamar søknaden og føretek førebels godkjenning (kalla «godkjenne» i eStil-RMP). Den endelege godkjenninga (attesteringa) må gjerast av ein tilsett i kommunen som har budsjett disponeringsmyndigheit. Den som har budsjett disponeringsmyndigheit kan delegere denne heilt eller delvis til tilsette på lågare nivå. Delegert budsjett disponeringsmyndigheit kan og delegerast vidare, men all delegering skal vere skriftleg. Denne endringa i eStil-RMP inneber at den som skal attestere må ha rolla ESTIL_VEDTAK_RMP. For at ein person skal kunne tildelast denne rolla, må kommunen stadfeste til brukaradministratør hjå Statsforvaltaren at den tilsette har budsjett disponeringsmyndigheit for Regionale miljøtilskot. Slik stadfesting kan sendast Statsforvaltaren per e-post til fmvllandbruk@statsforvalteren.no.

Statsforvaltaren vil oppmode kommunane om fylgjande:

- Kommunane bør hjelpe søkerane med å registrere korrekte kartmarkeringar i søknaden i god tid før søknadsfristen. Frå og med 2020 kan igjen tidlegare søknadstal og kartregistreringar

importerast til årets søknad. Erfaringsmessig vil rette kartmarkeringar før søknadsfristen spare kommunane for mykje arbeid, og bøndene vil kunne unngå avkortningar. Miljøtilskotdagar eller –kveldar, der søkarane får hjelp til utfylling av søknaden før søknadsfristen, vil såleis vere ei god investering både for kommunane og søkarane, men smittevern og omsyn til Covid-19 er sjølvsaugt overordna. *Døme:* Kommunane stiller med fagpersonar og møterom, og søkarane tek med eigen pc og bakgrunnsmateriale for utfylling av eigen søknad. Kommunane bør vise søke-videoen til Landbruksdirektoratet før søkarane startar utfylling av eigne søknader. Søke-videoen ligg på temasida for regionale miljøtilskot. Alternativt kan kommunane til dømes tilby eit rom på kommunehuset der søkarane kan nytte kommunal pc eller eigen pc for søke, med moglegheit til å spørje om hjelp ved behov.

- Kommunane bør vere restriktive med kva tiltak som vert godkjent. Erfaringsmessig er feilaktig godkjende tiltak krevjande både for søkar og forvaltning å korrigere, dersom det tidlegare har blitt godkjent.
- Nokre av tiltaka krev kontroll i felt i vekstsesongen for å kunne gjennomføre ein fullverdig og god kontroll. For tiltak der tidspunktet for kontroll slik spelar inn, bør kommunane vurdere å avtale synfaring i vekstsesongen etter utført skjøtsel for kjende tiltak. Det er viktig å kalle dette for ei synfaring, og ikkje ein kontroll. Etter synfaringa bør kommunen skrive ein kort rapport og dokumentere med bilde. Kommunen kan ikkje utføre kontroll før tilskotet er omsøkt, men de kan bruke rapporten frå synfaringa som grunnlag for vurderingar ved ein eventuell seinare kontroll. Det vil vere ryddig om den som blir besøkt får høve til å uttale seg om rapporten kort tid etter besøket. Ei synfaring er nyttig uavhengig av kravet om kontroll. Møte med enkeltbønder gjev kommunen høve til rettleiing og til å sjå om drifta samsvarar med krava i ulike regelverk.
- Kommunane bør vere på offensiven og informere og motivere både nye og tidlegare søkarar om å søke om tilskot. Særskilt aktuelt er dette for tilskot til drift av bratt areal (både gras-, frukt- og hagebruksproduksjon) der det no vert utbetalt tilskot for alt bratt areal frå med første dekar, og tiltak kring miljøvenleg gjødselspreiing.

Vanleg jordbruksproduksjon

Å drive vanleg jordbruksproduksjon er eit grunnvilkår for å kunne motta tilskot etter forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 2, samt etter tilskot for regionale miljøtilskot i jordbruket § 3 a). I Landbruksdirektoratet sitt rundskriv 2018-30 kap. 2.3 er det forklart nærare kva som er forventa for at jordbruksproduksjonen skal kunne reknast som vanleg:

«...Videre skal produksjonen ha et næringsmessig preg. Leveransene fra produksjonen skal stå i samsvar med antall dyr, eller størrelsen på arealet det søkes tilskudd for. Det må vurderes om produksjonen er for ekstensiv eller mangler næringsmessig forankring. Utgangspunktet for vurderingen av hva som er «vanlig jordbruksproduksjon» er at aktiviteter eller resultater skal ligge innenfor normalen for den type produksjon som vurderes. Ethvert avvik fra hva som regnes som vanlig, gir ikke nødvendigvis grunnlag for å avskjære tilskudd med den begrunnelse at det ikke drives «vanlig jordbruksproduksjon». Det må tas høyde for ulike driftsformer og normale variasjoner i driften. Lokale forhold kan også være relevante i vurderingen av om foretaket driver vanlig

jordbruksproduksjon, for eksempel der lav avdrått i et sauehold skyldes store rovdyrtap. Det er adgang til å ta individuelle hensyn, det vil si å akseptere særegne forhold hos den enkelte produsent, så lenge dette ikke bryter med hva som objektivt sett kan oppfattes som en forsvarlig og god drift utfra et landbruksfaglig ståsted.»

Oppdatering av Naturbase

Fleire av dei regionale miljøtilskota omhandlar skjøtsel av truga naturtypar. Dette gjeld naturtypane slåttemark, lauveng, naturbeitemark, hagemark og kystlynghei. For alle desse tiltaka er det frå nasjonalt hald sett krav om at lokaliteten skal vere registrert i Naturbase for at skjøtselstiltaket skal kunne godkjennast for tildeling av regionale miljøtilskot.

Lokalitetar som er registrerte i Naturbase innan teljedato, 1.oktober, i søknadsåret kan godkjennast dersom krava i forskrifta for tiltaket elles er oppfylt.

Det er viktig at kommunane melder ifrå til Statsforvaltaren ved behov for naturfagleg verdivurdering av aktuelle lokalitetar som ikkje er registrerte i Naturbase. Det er òg viktig at kommunane melder ifrå om lokalitetar (eller delar av lokalitetar) som eventuelt bør takast ut av Naturbase (med grunngeving og kartfesting).

Om de har tips om lokalitetar som de meiner bør vurderast for Naturbase, treng vi følgjande informasjon frå dykk:

- Stadnamn
- Gards- og bruksnr
- Namn og kontaktinformasjon til søkar
- Kart (gardskart el. likn. for kvar lokalitet, og samla oversiktskart for kommunen)
- Tidlegare bruk, noverande bruk, og eventuelt planlagt endra bruk.
- Kva naturtype ser dette ut til å vere, og kva for RMP-ordning er mest aktuell å søkje på
- Informasjon om eventuelt tidlegare kartleggingsarbeid
- Informasjon om gjødslingshistorikk

Informasjonen skal sendast med e-post til: fmvlnaturbase@statsforvalteren.no Det er altså berre lokalitetar som er registrerte i Naturbase ved søknadsfristen det kan tildelast RMP-tilskot for innan desse ordningane:

- Tilskot til skjøtsel av truga naturtypar (beiting av naturbeitemark og hagemark)
- Tilskot til slått av slåttemark (slått av slåttemark og lauveng)
- Beiting av kystlynghei
- Brenning av kystlynghei

I elektronisk søknad er det likevel ikkje lagt inn noko avgrensingar i kartet. Det er med andre ord ikkje klypping mot Naturbase. Det betyr at søkar kan teikne inn det han vil innanfor areal søkar disponerer på innmark for desse tiltaka. Dette står såleis i motsetning til t.d. Tilskot til bratt areal der systemet klypper mot godkjent areal basert på hellingskartet frå AR5.

For lokalitetar som ikkje ligg i Naturbase skal kommunen:

- Gje avslag på dette tiltaket i RMP-søknaden

For lokalitetar som ikkje ligg i Naturbase bør kommunen:

- Vurdere å melde inn lokaliteten for Naturbasevurdering hjå Miljøavdelinga (dersom kommunen trur lokaliteten kan vera aktuell for Naturbase).
- **NB!** Dersom kommunen vurderer lokaliteten til å vere aktuell for Naturbase, bør kommunen oppmoda søkar om å søke på *Tilskot til truga naturtypar* for denne lokaliteten hjå Statsforvaltaren, Miljøavdelinga, innan 15. januar.
- **NB!** Statsforvaltaren si Miljøavdeling har opna for å tildele *Tilskot til truga naturtypar* for RMP-lokalitetar som er aktuelle for Naturbasevurdering både for RMP-søknadsomgangen 2019, 2020,2021 og 2022 no ved søknadsomgangen for Tilskot til truga naturtypar i januar 2023. Det betyr at for gode RMP-lokalitetar som ikkje kunne godkjennast i RMP grunna manglande registrering i Naturbase i 2019, 2020,2021 eller 2022, og der tapt tilskot ikkje allereie er dekkja, kan det søkast tilskot hjå Miljøavdelinga. Søknadsfristen er **15.januar 2023**. Søknadsskjema for *Tilskot til truga naturtypar* ligg på Elektronisk søknadssenter hjå Miljødirektoratet:
<https://soknadssenter.miljodirektoratet.no/TilskuddTruedeNaturtyperTiltakSkjema/Startside/Index?s%C3%B8knadstypeld=13>.
Statsforvaltaren sine kontaktpersonar for *Tilskot til truga naturtypar* som vedkjem RMP, er Johannes Anonby og Solveig Kalvø Roald.

Statsforvaltaren vil med dette be kommunane om å oppmode aktuelle søkarar, jf punkta over, om å søke om tilskot til Truga naturtypar innan 15.januar for aktuelle lokalitetar frå 2019, 2020,2021 og 2022.

Under følger tekst frå meny-punkta på RMP-sida med utfyllande informasjon til kommunane

Kva er regionalt miljøprogram?

Regionalt miljøprogram for Vestland er eit strategiprogram fastsett av Statsforvaltaren i samråd med bondelaget og bonde- og småbrukarlaget. Programmet skal stimulere til å oppretthalde og utvikle eit ope og variert kulturlandskap. Særskilte verdiar i kulturlandskapet skal takast vare på og skjøttast, god agronomi skal fremjast, og ureining og tap av næringsstoff frå jordbruket skal reduserast. I miljøprogrammet er det definert fylgjande delmål:

1. Eit ope og velstelt kulturlandskap
2. Bratt jordbruksareal i aktiv drift
3. God utnytting av utmarksbeite og aktiv stølsdrift
4. Utvalde biologiske og kulturhistoriske verdiar i landskapet blir teke vare på og skjøtta
5. Landbruket er klimavenleg og har lite tap av næringsstoff og klimagassar til luft
6. Eit landbruk som er tilpassa eit endra klima
7. Minst mogleg tap av næringsstoff frå landbruket til vassdrag

Dei regionale miljøtilskota er hovudvirkemidla i miljøprogrammet for å nå delmåla definert over, og dei er til liks med nasjonale produksjonstilskot ei årleg driftsstøtte til føretak med landbruksproduksjon som oppfyller visse vilkår.

Kva er regionale miljøtilskot?

Som ein del av regionalt miljøprogram kan bønder i Vestland søke om regionale miljøtilskot til hausting av bratt eller veglaust areal, beitebruk, stølsdrift, skjøtsel av biologisk mangfald og kulturminne, miljøvenleg spreining av husdyrgjødsel og klimarådgjeving. Beitelag kan søke om tilskot til drift av beitelag. Tilskota skal stimulere til miljøvenlege driftsformer og produksjon av miljøgode for samfunnet. Dei er til liks med nasjonale produksjonstilskot ei årleg driftsstøtte til føretak med landbruksproduksjon som oppfyller visse vilkår.

Kven kan søke?

Alle føretak som kan søke produksjonstilskot i jordbruket, som har landbruksproduksjon i Vestland og som oppfyller vilkåra som vert stilte i dei ulike tilskotsordningane, kan søke. Føretak som er registrerte i andre fylke kan såleis søke om tilskot, dersom dei driv areal eller har dyr på beite i Vestland. Beitelag som er registrerte i Einingsregisteret, og som oppfyller vilkåra som vert stilte i forskrifta, kan søke om tilskot til drift av beitelag.

Korleis søke?

Søknaden kan leverast elektronisk via Altinn på Vestland sitt søknadsskjema innan 15. oktober. Beitelag har eigen søknadsfrist 15. november. Søknaden kan tidlegast leverast når søknadsportalen opnar 15. september. Det er kommunane som handsamar og godkjenner søknadane. Søkarar som av ulike grunnar ikkje kan levere søknaden elektronisk, kan levere papirsøknad til kommunen, men beitelaga må søke elektronisk. Dersom ein har spørsmål eller ynskjer rettleiing i samband med søknaden, kan ein kontakte kommunen.

Dersom søkar står fast, kan han nytta kommentarfeltet. Det er viktig at søkar i søknaden får formidla kva han ynskjer å søke på. Det som kjem fram av søknaden skal vektleggast av sakshandsamar, sjølv om sjølve utfyllinga av søknadsskjemaet framstår som feilaktig og/eller mangelfull.

Søknadsinformasjon

- **NB! Video om korleis ein søker elektronisk ligg i høgremargen på nettsida om regionalt miljøprogram (www.statsforvalteren.no/vl/rmp) i boksen «Søknad». Videoen viser trinn for trinn korleis ein skal søke. Det vil vere nyttig å sjå videoen før ein søker, eventuelt parallelt med at ein søker, dersom ein har tilgang til to skjermar.**
- Søknadsskjema (elektronisk og papir), rettleiing for utfylling av elektronisk søknad og anna søknadsinformasjon ligg samla på temasida for RMP. Omtalen av dei einskilde tiltaka ligg i hovudfeltet. I høgremargen finn du temaboksar med generell søknadsinformasjon, video om korleis du søker, og lenke til søknadsskjema (temaboksane ligg nedst på temasida ved visning på mobil)
- For å kome inn i søknadsskjemaet må ein velje fylke. Fylke kan derimot berre veljast første gongen ein opnar søknadsskjemaet. Dersom ein går inn i søknadsskjemaet fleire gonger, må ein såleis scrolle litt nedover og velje «rediger i søknad» for å kome inn att i søknaden.
- Ein kan gjenopne og redigere i søknaden så mange gonger ein ynskjer fram til søknadsfristen. NB! Kvar gong ein opnar søknaden trekker ein søknaden tilbake (status «Ikkje levert søknad»). Kvar gong ein har vore inne i søknaden må ein såleis avslutte med å trykke «Send inn», elles vert ikkje søknaden levert.

- NB! Etter søknadsfristen bør ein ikkje opne søknaden då siste opning av søknaden vert ståande som innsendingsdato. Opning av søknaden etter fristen vil såleis kunne medføre trekk i tilskot for for seint levert søknad.
- Teljedato for opplysningar om areal og dyretal er 1. oktober i søknadsåret, og søknadsfristen er 15. oktober. Beitelaga har eigen søknadsfrist 15. november
- Eit føretak kan søke om tilskot for all landbruksdrift som føretaket driv, både på eige og leigt areal, til liks med søknad om nasjonale produksjonstilskot
- Bruk som inngår i samdrift kan søke tilskot kvar for seg eller samla etter same retningslinjer og praktisering som for nasjonale produksjonstilskot, men det må gjerast på same måte for regionale miljøtilskot som for produksjonstilskot
- Føretak som utfører miljøtiltak i ein annan kommune enn heimkommunen, skal levere søknaden til den kommunen der dei har driftssenteret. Føretak som utfører miljøtiltak i eit

anna fylke, skal levere søknaden for det aktuelle tiltaket til den kommunen der tiltaket er utført

- Det er ein føresetnad at føretaket oppfyller krava til gjødslingsplan og plantevernjournal for å kunne søke om tilskot frå regionale miljøtilskot. Unntak: kravet gjeld ikkje for beitelag
- Tilskot forbeitedyr og tilskot for skjøtsel av eit areal, skal søkast på av det føretaket som disponerer og søker nasjonale produksjonstilskot for beitedyra eller det aktuelle arealet
- Element i kulturlandskapet, som til dømes styvingstre, skal søkast på av den som disponerer og søker nasjonale produksjonstilskot for arealet trea står på
- Søknader som vert leverte etter søknadsfristen får eit trekk på kr 1000 per dag. Ein søknad vert avvist dersom den vert sendt inn seinare enn 14 dagar etter fristen
- Kommunen skal utføre risikobasert kontroll etter same retningslinjer som for nasjonale produksjonstilskot
- Alle tilskotssatsane for dei regionale miljøtilskota er førebelse. Endelege tilskotssatsar vert sett på grunnlag av søknadsmengda
- Tilskotet kan avkortast dersom føretaket aktlaust eller med forsett driv i strid med anna regelverk for jordbruksverksemd, ved manglande/mangelfull gjødslingsplan og plantevernjournal, eller viss føretaket har gitt feile opplysningar i søknaden som ville ha danna grunnlag for urettmessig utbetaling av tilskot
- Søkarar kan klage på vedtaket innan tre veker frå den dagen dei mottok vedtaksbrevet i Altinn. Kommunane handsamar søknadane, og Statsforvaltaren er klageinstans
- Søkarar kan i særlege tilfelle søke om dispensasjon. Ein dispensasjonssøknad skal stilast til Statsforvaltaren, men sendast kommunen for uttale før oversending til handsaming hjå Statsforvaltaren
- Dersom nokon ynskjer å søke seinare enn 14 dagar etter søknadsfristen, må søknad om dispensasjon frå søknadsfristen først innvilgast av Statsforvaltaren før søkar i det heile kan søke om regionale miljøtilskot. Søknad om dispensasjon for søknadsfristen vert praktisert strengt jf nasjonale føringar
- Tilskot vert utbetalt til den einskilde søkar frå Landbruksdirektoratet i mars 2023
- For hjelp og rettleiing; kontakt kommunen i god tid før søknadsfristen

Elektronisk søknad

- Frå og med 2020 vil registreringar og kartteikningar frå førre søknadsomgang ligge klare i elektronisk søknad. Ein får då, første gongen ein er inne i kartet, spørsmål om å importere inn tiltaka som kommunen godkjente ved førre søknadsomgang
- Tiltak i felles utmark kan diverre ikkje teiknast på kart i elektronisk søknad. Ved søknad om nye tiltak i felles utmark må såleis søkar teikne dette tiltaket på papirkart og levere til kommunen som legg det inn i elektronisk søknad. Tiltak i felles utmark som er lagt inn i elektronisk søknad kan, som for alle tiltak, importerast ved seinare søknadsomgangar

- Mobilnummer eller e-postadresse skal fyllast inn slik at ein får varsel når tilskotbrevet om utbetaling er sendt til meldingsboksen i Altinn
- Tiltak som vert henta frå kart vert lista opp i søknadsskjemaet summert per tiltak og ikkje per eigedom
- Ein vert ikkje logga ut av Altinn så lenge ein jobbar i kartet. Dersom ein verken er aktiv i kartet eller søknadsskjemaet, vil ein etter 30 minutt derimot automatisk bli logga ut
- NB! Ved å trykke på «Fjern alle tiltak-knappen» vert alle tiltak som er teikna i kartet sletta

Papirsøknad

Dei som ynskjer å søke på papir kan kontakte kommunen for søknadsskjema eller skrive søknadsskjemaet ut frå temasida. I papirsøknaden skal ein fylle ut dei relevante kvite felte og legge ved kartvedlegg. Kart for eigen eigedom kan ein få hjå kommunen eller finne på

www.gardskart.nibio.no

Kart og arealopplysningar til søknaden

Alle tiltak som det vert søkt regionale miljøtilskot for skal kartfestast. Frå og med søknadsomgangen 2020 treng ikkje tiltak som er kartfesta i tidlegare søknadsomgang å kartfestast på nytt, kun importerast i elektronisk søknad, med mindre det er endringar i drifta.

I den elektroniske søknaden markerer ein tiltaka i kartet, og på bakgrunn av markeringa i kartet vert søknadstal lagt inn i søknaden. Det søketalet som automatisk kjem opp kan ein overstyre manuelt med å endre tala etterpå. Det er svært viktig at ein sjekkar at dei tala som kjem opp automatisk stemmer med dei tala ein faktisk ynsker å leggje inn, og at ein eventuelt endrar det dersom der er avvik.

Kartfesting i søknaden for regionale miljøtilskot kan skje på følgjande måtar:

- Elektronisk søknad: digital kartfesting direkte i søknadsportalen ved bruk av kartverktøyet som ligg der
- Papirsøknad: papirkart med innteikningar levert til kommunen saman med søknadsskjema

NB! Tiltak i felles utmark kan diverre ikkje teiknast på kart i elektronisk søknad. Ved søknad om nye tiltak i felles utmark må såleis søkar teikne dette tiltaket på papirkart og levere til kommunen som legg det inn i elektronisk søknad. Tiltak i felles utmark som er lagt inn i elektronisk søknad kan, som for alle tiltak, importerast ved seinare søknadsomgangar.

Ein kan be kommunen om hjelp til å finne kart og til å kartfeste, men det er då viktig å kontakte kommunen i god tid før søknadsfristen.

Dersom ein ynskjer å finne arealopplysningar sjølv, er det to moglege kjelder:

1. Gardskart er tilgjengeleg på heimesida til Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) på www.gardskart.nibio.no (sjå enkel rettleiing under)
2. Økonomisk kartverk finst digitalt og i papirutgåve. Økonomisk kartverk kan skaffast frå kommunen eller frå Fylkesatlas på www.fylkesatlas.no

Enkel rettleiing for bruk av Gardskart:

- Gå inn på www.gardskart.nibio.no
- Skriv kommunenamn og gards- og bruksnummer
- Trykk på: **Søk i gårdskart**
- Ein kan velje arealfordeling i 7 eller 13 hovudklassar, men det er i hovudsak berre fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite som er aktuelle i denne samanhengen (resten av klassane gjeld skog og utmark)

Regionale miljøtilskot i jordbruket for Vestland 2020

Tilskot til drift av bratt areal

Det kan gjevast tilskot for drift av jordbruksareal med hellingsgrad 1:5 eller brattare som eit driftsvansketilskot og for å ta vare på kulturlandskapet. Tilskotet kan gjevast for fulldyrka og overflatedyrka grasareal i drift (ikkje innmarksbeite), og for hagebruksareal i drift med næringsføremål.

Fulldyrka og overflatedyrka grasareal skal haustast ved slått til dyrefôr minst ein gong i vekstsesongen. Areal med fleirårige hagebruksvekstar skal vere i aktiv drift med naudsynt skjøtsel av frukttre/bærbuskar/stauder, slått av undervegetasjonen minst ein gong i vekstsesongen, hausting og omsetting av frukt/bær/urter, eller omsetting av foredla produkt basert på frukt/bær/urter frå godkjent areal. Areal med eittårige hagebruksvekstar skal vere i aktiv drift med naudsynt skjøtsel, gjødsling, ugrasreinhold, hausting og omsetting av vekstar, eller omsetting av foredla produkt basert på vekstar frå godkjent areal. For omsetting av foredla produkt gjeld same omsetningskrav som for produksjonstilskot.

Tilskotet blir fastsett per dekar. NB! Det er ikkje noko avgrensing på utbetaling eller tal dekar per føretak innan tiltaket. Alle som disponerer og haustar minst 1 daa bratt gras- og/eller fruktareal i samsvar med krava over kan søke om tilskot.

I elektronisk søknad vil alt innmarksareal som eit føretak disponerer vere markert med blått i kartet, også innmarksbeite, sjølv om innmarksbeite ikkje kan godkjennast innan dette tilskotet. **NB! Søkar skal velje tiltaksklasse for slått eller hagebruksareal. Søkar skal deretter teikne kva areal som er slått og hausta som fôr, eller som det er dyrka hagebruksvekstar på, og som elles fyller skjøtelskrava innanfor det blå arealet. Når søkar slik markerer i kartet kva areal som er hausta/skjøtta (uavhengig av hellingsgrad), vil søknadsportalen sjølv finne bratt areal innanfor det teikna arealet. Søknadsportalen vil rekne ut og ved importering frå kartet legge inn i søknaden kor mange dekar bratt areal per hellingsgrad det er innanfor arealet som søkar har teikna (dvs innanfor det arealet søkar har hausta/skjøtta).** Det er tilstrekkeleg at søkar teiknar inn skjøtta areal der kartet markerer at det er bratt areal.

Tiltaksklassar, utmålingseining og førebelse tilskotssatsar

- **Overflatedyrka og fulldyrka 1:5** **kr 344 per daa**
(Slått og hausting til fôr på full- og overflatedyrka areal med helling frå og med 1:5 til 1:3)
- **Overflatedyrka og fulldyrka 1:3** **kr 516 per daa**
(Slått og hausting til fôr på full- og overflatedyrka areal med hellingsgrad frå og med 1:3)
- **Fruktdyrking 1:5 (gjeld også anna hagebruksareal)** **kr 867 per daa**
(Produksjon for omsetning på frukt- og anna hagebruksareal med hellingsgrad frå og med 1:5 til 1:3)
- **Fruktdyrking 1:3 (gjeld også anna hagebruksareal)** **kr 1301 per daa**

(Produksjon for omsetning på frukt- og anna hagebruksareal med hellingsgrad frå og med 1:3)

For kommunen

Formålet med tilskotet er å stimulere til drift av bratt areal for å halde areala i hevd og ta vare på eit ope kulturlandskap. Dei brattlendte bruka og teigane er eit særpreg for jordbruket på Vestlandet. Det bratte arealet er tungdrive og arbeidsintensivt, og det er såleis ekstra utsett for å gå ut av drift. Den bratte innmarka står på hell, og den er såleis svært synleg i landskapsbildet. Ved å stimulere til slått og hagebruk i det bratte arealet, oppnår ein både matproduksjon, ope og stelt kulturlandskap med positive ringverknader for det kringliggjande plante- og dyrelivet, og at drift på marginale innmarksområde held fram.

Avgrensing

Tiltaket gjeld berre for hagebruksareal og fulldyrka og overflatedyrka grasareal i drift med hellingsgrad 1:5 eller brattare. Grasareal som berre er beita og/eller beitepussa kan ikkje godkjennast. Hagebruksareal som ikkje vert nytta i produksjon med næringsformål kan heller ikkje godkjennast.

Sakshandsaming

I søknadsskjemaet får søkar opp alt innmarksareal som føretaket disponerer, både innmarksbeite og dyrka mark. Dette arealet er markert med blått i kartet. Søkar må innanfor det blå arealet teikne kva areal som er slått og hausta som fôr eller som det er dyrka hagebruksvekstar på med næringsformål og der skjøtelskrava er oppfylte. Søknadsportalen klypper deretter til bratt areal innanfor det søkar har markert. Kommunen må i si godkjenning sjå til at det berre er areal som oppfyller vilkåra som er stilte i forskrifta som er markert i kartet som medrekna areal. Dette for å unngå feilaktige utbetalingar av tilskot. **NB! Her må kommunane, som ein første kontroll, vere særmerksame på at både innmarksbeite og dyrka mark vil kome opp som blått og søkbart areal hjå søkar, trass i at innmarksbeite ikkje kan godkjennast for tilskot til drift av bratt areal i Vestland.**

Erfaringsmessig kan det vere krevjande for søkar å teikne rett areal i kartet. Innlagt areal kan hentast opp ved seinare søknadsomgangar frå og med 2020. Med mindre det er endringar i drifta, kan såleis eit føretak laste opp og nytte tidlegare kartregistreringar frå og med søknadsomgangen 2020. Feilteikning i kartet vil erfaringsmessig gje kommunane mykje meirarbeid i samband med sakshandsaminga, og det gjev fare for avkortingar for søkar. Ei korrekt førsteregistrering i kartet vil såleis vere til stor nytte både for søkar og kommune.

Statsforvaltaren vil difor oppmode kommunane om å hjelpe førstegongssøkarar med kartregistreringar.

Tidlegare har det vore eit minstekrav til kor mykje bratt areal eit føretak har måtta hausta for å koma inn under dette tiltaket. I og med at det frå og med 2019 ikkje lenger er noko slik nedre grense, er det langt fleire føretak som kan søke om tilskot til drift av bratt areal no enn tidlegare. Vidare gjeld tiltaket no og produksjon for omsetning på bratt hagebruksareal.

Statsforvaltaren vil med bakgrunn i utvidingane av tiltaket frå og med 2019 oppmode kommunane om få nye føretak til å søke.

Kontroll

Grasarealet skal vere hausta som fôr minst ein gong i vekstsesongen. Dette kan vere vanskeleg å kontrollere i terrenget etter søknadsfristen. Kommunane bør difor vurdere å avtale synfaring tidlegare i vekstsesongen for dette og andre tiltak der tidspunktet for kontroll er avgjerande for

resultatet for kontrollen. Omsetning av råvarer eller foredla produkt innan hagebruk skal kunne dokumenterast i gardsrekneskapen.

Tilskot til drift av beitelag

Det kan gjevast tilskot for drift av beitelag som er registrerte i Einingsregisteret og som har beitedyr i utmark. For at søknaden skal kunne godkjennast må:

- Beitelaget ha minst 2 medlemmar
- Dyra ha vore minst 5 veker på utmarksbeite
- Beitelaget ha organisert tilsyn og sanking tilpassa lokale tilhøve (minimumskrav er felles ettersankedato for beitelaget/kommunen)
- Beitelaget ha levert inn årsrapport i, eller som vedlegg til, søknaden (årsrapporten kan skrivast i fritekstfeltet i søknaden)

Årsrapporten skal innehalde:

- 1) Dato for årsmøte i søknadsåret NB! Det er ikkje krav om årsmøte i 2022 grunna Covid 19
- 2) Sum midlar på konto per 1. november i søknadsåret
- 3) Kort årsmelding som syner aktivitet i beitelaget og målretta bruk av midlar for beitebruk i utmark i søknadsåret, samt eventuelle utfordringar for beitelaget og beitebruken

Tilskotet er ei driftsstøtte til fellestiltak kring beitebruk i utmark. Tilskotet kan brukast til alle investeringar eller tiltak i regi av beitelaget som er positive for beitebruken i utmark, også til gjerdehald mot utmark eller for lengre transport til og frå utmarksbeite.

Medlemmane kan søke beitelaget om støtte til investeringar eller tiltak som er positive for beitebruken i utmark. For større investeringar og tiltak kan beitelaget søke kommunen om investeringsstøtte i tillegg til driftsstøtta som beitelaget får gjennom Regionalt miljøprogram. NB! Både investeringsstøtta og driftsstøtta skal brukast til tiltak i utmark, ikkje på innmark.

Beitelaga kan velje å organisere seg per kommune slik at også føretak som er åleine i sitt utmarksområde kan vere medlem i eit beitelag. Det vil variere mellom beitelaga i kor stor grad samarbeid kring organisert tilsyn og sanking kan utførast grunna dyr i ulike beiteområde, men minimumskravet er felles ettersankedato for beitelaget eller kommunen. Mjølkekyr og mjølkegeit kjem inn under tiltaket dersom dei oppfyller kravet til minst 5 veker beiting i utmark og føretaket er medlem i eit beitelag.

Beitelag har eigen søknadsomgang med søknadsfrist 15.november.

Tiltaksklassar, utmålingseining og førebelse tilskotssatsar

- **Storfe/hest** **kr 35 per dyr sleppt på utmarksbeite**
- **Småfe** **kr 30 per dyr sleppt på utmarksbeite**

(Tilskotet vert utmålt per dyr som er sleppt på utmarksbeite, og det er strenge krav til drift av og rapportering frå beitelaga, sjå definerte krav over.)

For kommunen

Formålet med tilskotet er å stimulere til samarbeid om beiting med sikte på god utnytting av beiteressursar i utmark og effektivt tilsyn med minst mogleg tap av dyr. Slikt samarbeid kan mellom anna gjelde tilsyn, sanking, transport av salt, rydding av stiar, etablering og vedlikehald av gjerde mot og i utmark, bruer, sankekvever, ulike installasjonar, fagmøte, innkjøp av hjelpemiddel med meir (opplistinga er ikkje uttømmmande). Kravet til bruk av midlar i beitelaga er at tiltaka skal vere positive for beitebruk i utmark.

Vestlandet har svært gode og produktive fjellbeite, særleg i indre og høgareliggande strøk. Med færre aktive bønder vert det meir krevjande for dei som har dyr på utmarksbeite enn før. Dette gjeld både med tanke på tilsyn, sanking og manglande gjerdehald mot utmarka. Samarbeid innan Organisert beitebruk er difor truleg endå viktigare no enn før. Gjennom aktive og oppegåande beitelag kan ein forvente lågare tap, meir effektiv og rasjonell tilsyn og sanking, og auka kunnskapsformidling til, frå og innad i næringa. Beiting i utmark kan gje god tilvekst på dyra, ope landskap, biologisk mangfald, opne stiar, dyrevelferd og dyrehelse.

Avgrensingar

Det kan gjevast tilskot for drift av beitelag som oppfyller vilkåra i § 3 b) i forskrifta. Berre beitelag som er registrerte i Einingsregisteret med organisasjonsnummer ved søknadstidspunktet kan søke. Det er kun den som er registrert som leiar for beitelaget i Einingsregisteret som kan søke om tilskot på vegne av laget. Rett leiar må såleis vera registrert i Einingsregisteret før søknadsfristen. Leiar søker på vegne av laget via Altinn (lenke til elektronisk søknad ligg på www.statsforvaltaren.no/vl/rmp).

Tilskotet kan og gå til lag som ikkje har «beitelag» eller «sankelag» i namnet. Det vesentlege er kva drift laget utfører, ikkje namnet, men det må gå fram av vedtektene at laget arbeider med samarbeid om beitebruk i utmark. Både investeringsstøtte og driftsstøtte kan berre brukast til tiltak i utmark, ikkje til tiltak på innmark. Med utmark meiner ein det som i AR5 ikkje er klassifisert som innmark (innmark er fulldyrka og overflatedyrka areal, samt innmarksbeite), bebygd, samferdsle eller vatn. Enkelte stader er det tradisjon for å gjerde inn deler av utmarka og la dyra beite der. Dette vert då ei gråson, og her lyt kommunane bruke skjønn. Dersom ein gjerder inn store utmarksareal bør det reknast som utmark og kan godkjennast. Dersom ein derimot gjerder inn mindre areal av utmark, slik at der i praksis fungerer som eit innmarksbeite (styrt beiting), skal det ikkje godkjennast.

Sakshandsaming

Kommunane skal handsame søknadane frå beitelaga i eStil OBB. Nytt frå og med 2019 er at tilskotet vert utmålt per dyr som er sleppt på utmarksbeite, og at det er strengare krav til drifta i beitelaga og til innhaldet i søknadane til beitelaga. Kommunane skal i si handsaming av søknadane sjå til at vilkåra i forskrifta, inkludert rapporteringskrava 1-3(sjå forskrifta), er oppfylte for at søknadane skal kunne godkjennast. **NB! Dersom rapporteringskrava ikkje er oppfylte, skal ikkje søknadane godkjennast, men kommunen kan gje beitelaga moglegheit til å ettersenda dokumentasjon. Søknader kan såleis godkjennast dersom manglande dokumentasjon vert ettersendt.** Det er ikkje krav om at beitelaga har avvikla årsmøte i 2022 grunna Covid-19. Kravet til målretta bruk av midlar i søknadsåret kan fråvikast dersom beitelaget gjennom årsmeldinga omtalar konkrete investeringar/satsingar som laget sparar midlar til. Målet med strenge krav til rapportering og aktivitet er å sikre aktive beitelag, aktiv beitebruk og målretta bruk av midlane for beitebruk i utmark. Gjennom god og konkret rapportering i årsmeldingane i søknadane får og Statsforvaltaren innhenta viktig informasjon om beitebruk i utmark som bakgrunn for sitt tapsførebyggjande arbeid.

Frå og med 2019 vart tilskotssatsen til drift av beitelag vesentleg auka i høve til tidlegare. I dette ligg ei målretta satsing for beitebruk i utmark, og Statsforvaltaren **oppmodar kommunane om å ha ei tettare oppfølging av beitelaga enn tidlegare** som ein del av denne satsinga.

I dette ligg primært at kommunane:

- Ser til at vilkåra, inkludert rapporteringskrava 1-3, er oppfylte ved handsaming av søknadane
- Kontaktar beitelag som ikkje oppfyller krava, med målsetting om at det skal kome på plass til neste søknadsomgang

Vidare er det ynskjeleg at kommunane:

- Oppmodar lite aktive lag til auka aktivitet og auka målretta bruk av midlar for beitebruken i utmark
- Medverkar til felles ettersankedato for eit beitelag/for beitelaga i kommunen
- Medverkar til ei organisering av beitelaga i kommunen som tener beitebruken og inkluderer flest mogeleg
- Stimulere til at alle som har beitedyr i utmark, både småfe og storfe, er medlemmar i eit beitelag. Dette vil styrke fagmiljøet, redusere tapstalet, rasjonalisere beitebruken i utmark, styrke økonomien i beitelaget (auka driftstilskot), og ikkje minst gje einskildbonden mogelegheit til å søke om tilskot frå beitelaget eller kommunen til målretta tiltak for beitebruk i utmark

Dersom nokon ynskjer å etablere nytt beitelag, har dei frist fram til 15. november med å få registrert det i Einingsregisteret. Mal for vedtekter ligg på nettsidene til Norsk Sau og Geit, sjå: www.nsg.no .

Tilskot til slått av verdifulle jordbrukslandskap

(slått av dyrka mark utan vegforbinding)

Det kan gjevast tilskot for slått av fulldyrka og overflatedyrka areal utan vegforbinding for å oppretthalde jordbrukslandskap. Det skal ikkje vere mogeleg å køyre med bil eller firhjulstraktor til arealet, heller ikkje tilkomst med bilferje. Arealet kan derimot ha tilkomst med tohjulstraktor og ATV, og arealet kan ha tilkomst med kombikatamaran. Sjølv om det ikkje skal kunne køyrast med firhjulstraktor til arealet, kan firhjulstraktor nyttast i drift av arealet (døme: veglause gardar som har tilkomst med kombikatamaran).

Dersom slåtteearealet og/eller driftssenteret er veglaust (dvs utan vegforbinding eller tilkomst med bilferje), kan slåtteearealet godkjennast. Det vil sei at:

A: Slåtteeareal vert rekna som veglaust og kan godkjennast dersom det ikkje går an å transportera fôr **frå slåtteearealet til driftssenteret** med firhjulstraktor via veg eller bilferje.

B: Slåtteeareal vert rekna som veglaust og kan godkjennast dersom **driftssenteret er utan vegforbinding eller tilkomst med bilferje** (driftssenter som har tilkomst med kombikatamaran vert rekna som veglause driftssenter). I dette ligg at slåtteeareal som ligg på ei øy utan tilkomst med bilferje skal reknast som veglaust areal og kan godkjennast sjølv om fôret kan transporterast frå slåtteearealet til driftssenteret med firhjulstraktor inne på øya. For veglause driftssenter på fastlandet

vil det same gjelde, slik at areal der kan godkjennast sjølv om fôret kan transporterast frå slåtteearealet til driftssenteret med firhjulstraktor.

Arealet skal haustast ved slått til dyrefôr minst ein gong i vekstsesongen, berre beitepussing kan ikkje godkjennast.

Utmålingseining og førebels tilskotssats

- **Kr 1000 per dekar**
Inntil 30 dekar per føretak

(Slått og hausting til fôr av full- og overflatedyrka areal på veglause areal)

For kommunen

Formålet med tilskotet er å stimulere til å halde verdifulle jordbruksområde i hevd og hindre attgroing. Veglause gardar og teigar som er i drift er viktige innslag i kulturlandskapet. Dei kan ofte formidle kunnskap om tidlegare tiders folk og levesett, og dei er såleis berarar av kulturhistorie. Desse jordbruksareala kan vidare ofte tilby andre leveområde og ressursar til dyr og planter enn naturen rundt, og dei kan såleis ha ei spesiell rolle med tanke på det biologiske mangfaldet.

Avgrensingar

Arealet skal vere i drift og haustast ved slått til dyrefôr for å kunne godkjennast. Det er ikkje tilstrekkeleg å slå arealet med beitepussar eller å slå arealet for så å dumpe graset. Tilskotet skal gå til føretak som har ein reell meirkostnad med å drive veglause areal. Det skal ikkje vere mogleg å transportere driftsmidlar med bil, firhjulstraktor eller via bilferje til og frå arealet, sjå transportkrava over. Tilskotet er ikkje eit reint kulturlandskapstilskot, men og ein kompensasjon for nokre av dei meirkostnadene det er å drive eit veglaust areal. Det difor krav om at graset skal nyttast som fôr.

Kontroll

Det er viktig at arealet er i reell drift med dei arbeidsoperasjonar ein kan forvente ved drift av slåttemark. Graset skal nyttast som fôr, og brukar må difor ha rutinar for korleis fôret blir frakta fram til dyra. Det kan vere vanskeleg å kontrollere om arealet er slått ved kontroll etter søknadsfristen. Kommunane bør difor vurdere å avtale kontroll tidlegare i vekstsesongen for dette og andre tiltak der tidspunktet for kontroll er avgjerande for resultatet for kontrollen.

Tilskot til slått av slåttemark

(gjeld slått av slåttemark og lauveng registrert i Naturbase)

Det kan gjevast tilskot for slått av slåttemark og lauveng registrert i Naturbase der slåtten er gjennomført slik at naturtypen blir teke vare på eller forbetra.

Arealet det blir gitt tilskot for skal ikkje vere gjødsla, jordarbeida eller sprøyta med plantevernmidlar. Tilskotet blir fastsett per dekar. Dersom lokaliteten er mindre enn 1 daa, kan det søkast om 1 daa.

For lokalitetar som er registrerte i Naturbase med anna verdi/kvalitet enn «Svært viktig», «Viktig» eller «Lokalt viktig», skal ein nytte tiltaksklassen «Viktig» i søknadsskjemaet. Registrering i Naturbase er ikkje nok til å få tilskot, då skjøtselskrava også skal vere oppfylte.

Føretak som skjøttar areal som kan vere aktuelle for dette tiltaket, men der arealet ikkje er registrert i Naturbase, må kontakte kommunen for å få arealet vurdert og lagt inn i Naturbase før det kan søkast tilskot. Godkjenning og registrering i Naturbase vert utført av Statsforvaltaren, og den prosessen kan ta litt tid.

NB! Føretak som har uavklara lokalitetar i høve Naturbase kan inntil avgjerda er teken søke om Tilskot til truga naturtypar for arealet, og det kan der søkast for inneverande sesong og føregåande sesongar tilbake til og med 2019. Tilskot til truga naturtypar vert forvalta av miljøavdelinga til Statsforvaltaren, og søknadsfristen er 15. januar.

Slåtten skal gjerast i samsvar med fastsette skjøtselsråd; sjå skjøtselsråd for slått av slåttemark og lauveng under.

Tiltaksklassar, utmålingseining og førebelse tilskotssatsar

- **Kr 1000 per dekar**
Inntil 40 dekar per føretak
- **Svært viktig** **kr 1000 per daa**
- **Viktig** **kr 1000 per daa**
- **Lokalt viktig** **kr 1000 per daa**

(Slått av slåttemark og lauveng utført i samsvar med skjøtselsråd for inntil 40 daa per føretak. NB! Areal skal vere registrerte i Naturbase som slåttemark eller lauveng)

Skjøtselsråd for slått av slåttemark og lauveng

Dersom det finst skjøtselsråd for lokaliteten i Naturbase, bør ein følgje desse. Dersom det ikkje finst særskilte skjøtselsråd for lokaliteten, gjeld følgjande generelle rettleiing for drifta, jf krav om at slåtten skal bli gjennomført slik at naturtypen blir teke vare på eller forbetra:

- **Slått bør bli utført med lett, skjerande slåtteutstyr** som ljà, lett slåmaskin med slåttekniv eller kantsklyppar med firkant- eller trekantblad, avhengig av kva arealet toler. Ein skal ikkje slå lågare enn 7 – 10 cm for å skåne vitale plantedelar og insekt. Pussing med beitepussar blir ikkje rekna som slått.
- **Arealet må bli slått seint kvart år** til dømes i løpet av juli eller tidleg august. Dei spesielle blomsterartane i gamle slåttenger er avhengige av sein slått for å overleve. Dersom slåtten blir for tidleg, rekk ikkje blomstrane å setje modne frø som kan spire neste år.
- **Graset/høyet må bli fjerna frå arealet.** Gras som blir liggande igjen vil ha gjødslingseffekt, til skade for den artsrike vegetasjonen. Daudgras vil i tillegg gje dårlege spireforhold for plantene om våren, og det vil skape kjølegare og mørkare forhold der det vert vanskelegare for overvintrande insekt å klekke.

- **Ein bør ha beiting (vår og) haust med sau eller lett storfe, og helst med same type husdyr og etter same beitemønster som tidlegare.** Beiting med tyngre storferasar er ueigna grunna tråkkskadar og slitasje. Vårbeitinga bør vere ferdig innan midten av mai, eller utgangen av mai i indre strok, slik at frø frå blomsterartane rekk å bli modne før slått. Beiting om hausten kan gjerne vare så lenge som råd/ut september.
- **Jordarbeiding, gjødsling, kalking eller isåing er ikkje aktuelt i ei artsrik eng** då dette vil endre vegetasjonen. Særs sur eng med pH lågare enn 4,0 kan likevel bli kalka med skjelsand med ei mengd som er utrekna for å nå pH 4,0. Andre unntak er den naturlege husdyrgjødsla som vert liggjande etter vår- og haustbeiting, og tradisjonell gjødsling med særsmå mengder fast sauegjødsel med erfaringar om at dette ikkje har skada enga. Her kan ein etter nærare vurdering drive vidare på same måte.
- **Moderat tilleggsfôring:** Ved eventuell beiting av arealet bør ikkje driftsopplegget vere basert på mykje tilleggsfôring, då dette kan medføre oppgjødsling av arealet. Ekstra næringstilførsle kan gi meir grasvekst og redusert biologisk mangfald.

For kommunen

Formålet med tilskotet er å stimulere til slått av den utvalde naturtypen slåttemark for å ta vare på eller forbetre naturtypen. Slåttemarkar er ugjødsle enger som er leveområde for mange truga planter, sopp og insekt. Dei omfattar òg naturtypen lauveng, som er slåttemark med spreidde lauvtrær der lauvet blir hausta som fôr. Det er særsmå slike areal igjen etter moderniseringa i landbruket. Tilskotet gjeld areal som er registrert i Naturbase som utvald naturtype slåttemark. NB! Dersom ein lokalitet er kartlagt/verdivurdert etter både DN-håndbok 13-kartlegging og NiN-kartlegging, er det berre figuren etter NiN-kartlegginga som vil visa i elektronisk søknad og som skal leggjast til grunn for RMP-søknaden. Tiltaksklassane tilsvarar verdisettinga av arealet i Naturbase for DN-håndbok 13-lokalitetar, og NiN-lokalitetar skal søkast på under tiltaksklasse «viktig» i søknadsskjemaet.

Avgrensingar

Frå og med 2019 gjeld tilskotet berre slåttemark og lauveng som er registrert i Naturbase. Det er til dømes ikkje høve til å søke på areal som er kartlagt men som ikkje er lagt inn i Naturbase. Det er ønskeleg at areala vert vår- og haustbeita, men for å få tilskotet er det ikkje tilstrekkeleg at arealet berre vert beita. Arealet må slåast og graset må fjernast, men det er ikkje krav om at fôret skal nyttast.

Nokre av lokalitetane som kan godkjennast kvalifiserer i tillegg til tilskot frå Miljødirektoratet si tilskotsordning for utvalde naturtypar. I slike tilfelle vil søker kunne søke om tilskot for same lokalitet både gjennom regionale miljøtilskot og tilskot for utvalde naturtypar.

Sakshandsaming

Det er viktig at slått av desse areala vert gjennomført slik at kvalitetane til naturtypen blir teke vare på eller forbetra. Det vil sei at slått må utførast med lett slåtteutstyr og seint slåttetidspunkt, og at arealet ikkje skal gjødslast, jordarbeidast eller sprøytast jf skjøtselsråda.

Statsforvaltaren oppmodar kommunane om å melde inn aktuelle nye lokalitetar for registrering i Naturbase, samt melde ifrå om lokalitetar som eventuelt bør fjernast frå Naturbase. Alle slike meldingar skal sendast til Statsforvaltaren på fylgjande e-postadresse:

fmvlnaturbase@statsforvalteren.no_Sjå elles nærare info om rutine for innmelding under kapittelet «Oppdatering av Naturbase».

Lokalitetar som er registrerte i Naturbase kan omfatte større areal enn det som faktisk vert slått og halde i hevd. Det kan og vere område innanfor arealet som ikkje er ein del av det biologisk verdifulle arealet. Kommunane må såleis i kvart høve vurdere om søkaren har oppgjeve ein rimeleg arealstorleik.

Kontroll

Målet med tilskotet er at naturtypen skal bli teken vare på eller forbetra. Å følgje skjøtselsråda er eit middel for å nå målet, og søkar bør følgje skjøtselsråda for å ta vare på slåttemarka. Der det finst skjøtselsråd for den konkrete lokaliteten i Naturbase, bør søkar følgje desse. Kommunane bør følgje med på utviklinga av lokalitetane over tid for å sjå at det til dømes ikkje vert danna tuer og kjem inn artar som tyder på at det ikkje er gjennomført slått i tråd med skjøtselsråda over. Det kan vere vanskeleg å utføre kontroll for dette tiltaket i terrenget etter søknadsfristen. Kommunane bør difor vurdere å avtale synfaring tidlegare i vekstsesongen for dette og andre tiltak der tidspunktet for kontroll er avgjerande for resultatet for kontrollen.

Tilskot til beiting av kystlynghei

(gjeld vinterbeiting av kystlynghei registrert i Naturbase)

Det kan gjevast tilskot for vinterbeiting av kystlynghei som er registrert i Naturbase. Beitinga skal gjennomførast med tilpassa beitetrykk slik at naturtypen blir teke vare på eller forbetra, og at landskapet ber preg av beiting. Arealet det blir gitt tilskot for skal ikkje vere gjødsla, jordarbeidd eller sprøyta med plantevernmidlar.

Det er krav om minst 3 månader vinterbeiting med tilstrekkeleg og tilpassa beitetrykk. Vinterbeiting er beiting i vinterhalvåret frå september til februar. Areal som er prega av attgroing kan ikkje godkjennast sjølv om det beiter dyr i området.

Felles areal i utmark kan diverre ikkje teiknast inn gjennom den digitale kartløyninga i søknaden. Dersom ein ynskjer å søke om tilskot for nye lokalitetar i felles utmark, må søkar difor teikne desse på papirkart og levere til kommunen som legg arealet til i elektronisk søknad. Kartteikningar som er registrerte i elektronisk søknad frå og med 2019 kan derimot, som for alle tiltak, importerast til seinare søknadsomgangar.

Eit føretak kan berre søke tilskot for areal der ein har beiterett eller avtale om leigebeiting. Dersom det er beitedyr frå ulike føretak som beiter på same arealet, må arealet i søknadane delast mellom føretaka. Dette fordi tilskotet blir betalt for den skjøtselsjobben som beitedyra gjer, og tilskotet kan berre betalast ein gong for eit gitt areal i same søknadsomgangen.

For lokalitetar som er registrerte i Naturbase med anna verdi/kvalitet enn «Svært viktig», «Viktig» eller «Lokalt viktig», skal ein nytte tiltaksklassen «Viktig» i søknadsskjemaet. Registrering i Naturbase er ikkje nok til å få tilskotet, då skjøtselskrava også skal vere oppfylte.

Føretak som skjøttar areal som kan vere aktuelle for dette tiltaket, men der arealet ikkje er registrert i Naturbase, må kontakte kommunen for å få arealet vurdert og lagt inn i Naturbase før det kan søkast tilskot. Godkjenning og registrering i Naturbase vert utført av Statsforvaltaren, og denne prosessen kan ta litt tid.

NB! Føretak som har uavklara lokalitetar i høve Naturbase kan inntil avgjerda er teken søke om «Tilskot til truga naturtypar» for arealet, og det kan då søkast for inneverande sesong og føregåande sesongar tilbake til og med 2019. Tilskot til truga naturtypar vert forvalta av miljøavdelinga hjå Statsforvaltaren, og søknadsfristen er 15. januar.

Beitinga skal utførast i samsvar med fastsette skjøtselsråd; sjå skjøtselsråd for beiting av kystlynghei under.

Tiltaksklassar, utmålingseining og førebelse tilskotssatsar

- **Kr 20 per dekar**
Inntil 500 dekar per føretak
- **Svært viktig** **kr 20 per daa**
- **Viktig** **kr 20 per daa**
- **Lokalt viktig** **kr 20 per daa**

(Vinterbeiting av kystlynghei der landskapet ber preg av beiting og beitinga fremjar kystlyngheia. Det er krav om at areala er registrerte i Naturbase som kystlynghei)

Skjøtselsråd for beiting av kystlynghei

Dersom det finst skjøtselsråd for lokaliteten i Naturbase, bør ein følgje desse. Dersom det ikkje finst særskilte skjøtselsråd for lokaliteten, gjeld følgjande generelle rettleiing for drifta, jf krav om at beitinga skal bli gjennomført slik at naturtypen blir teke vare på eller forbetra:

- **Beitetid:** Det er oftast best effekt når beitedyra går i lyngheia heile døgnet, men beitinga kan og vere kombinert med inneføring eller føring på føringsplass. Berre sommarbeite er ikkje nok, då dyra i vekstsesongen føretrekk næringsrikt gras. Vinterbeite er naudsynt for å få god nok skjøtsel av kystlyngheia. Tidleg vårbeiting er bra for å hindre oppslag av busker og tre. I område med blåtopp er det viktig med tilstrekkeleg beitetrykk i april/mai.
- **Beitetrykk:** Det er viktig at beitetrykket er tilpassa kvaliteten på lyngen. Alderen og utsjånaden på lyngen avgjer kor mykje areal ein treng for kvar sau på vinterbeite. Rettleiande råd kan til dømes vere:
 - Lynghei i moderat til god hevd med noko innslag av grasmark: ca 15 dekar netto lyngmark per vinterbeitande morsau
 - Lynghei i dårleg til moderat hevd: 20-25 dekar netto lyngmark per vinterbeitande morsau. Dette arealet er ikkje tilstrekkeleg dersom lyngen er gamal og grov. I område med gamal lyng bør ein ikkje ha dyr på vinterbeite før ein har brent lyngen.

Ein har ikkje tilsvarende råd om arealbehov for storfe.

- **Brenning:** Der det er gamal lyng bør ein svi for å fornye lyngen og sikre god beiteverdi. I tradisjonell drift av kystlynghei inngår både vinterbeiting og lyngsviing. På kystlynghei i drift bør alt arealet vere svidd i løpet av ein 15-årsperiode. På vindutsette plassar ut mot havet og der beitetrykket er høgt, kan lyngen halde seg frisk noko lenger.
- **Dyrevelferd:** Det skal vere god dyrevelferd, og husdyrhaldet skal vere i tråd med regelverk for husdyrhald og Mattilsynet sine tilrådingar. Dette omfattar mellom anna løyve for å halde dyr utan tilgang på hus, krav til merking, krav om tilsyn og kor tamme dyra skal vere, tilleggsføring ved behov og føring av dyrehaldjournal. Ein bør vere varsam med å sleppe sau på vinterbeite i område der lyngen ikkje har vore brent eller beita på meir enn 25 år. I slike områder bør ein først svi for å få opp ny lyng. Etter sviing er det viktig med sommarbeite for å halde graset nede og så gradvis trappe opp beitetrykket om vinteren etter kvart som lyngen kjem i gang.
- **Moderat tilleggsføring ved behov:** Beiteopplegget bør ikkje vere basert på fast tilleggsføring gjennom heile vinteren. Fast tilleggsføring kan medføre oppgjødsling av lyngareala sidan ekstra føring gir meir gjødsel og høve til å ha fleire dyr på same arealet. Ekstra næringstilførsle gir meir grasvekst og fare for at lyngen minkar og forsvinn. Det bør ikkje vere mykje tilleggsføring av storfe då dette både gir auka gjødsling og område med mykje trakkskade. For å sikre god dyrevelferd for dyr på vinterbeite må dyra ha tilstrekkeleg tilsyn, og dyreslag og rase må vere tilpassa driftsopplegget. I periodar med vanskeleg tilgang til lyng er tilleggsføring viktig. Dersom beitekvaliteten er slik at dyra treng tilleggsføring i lange periodar er det for mykje gamal lyng. Kystlyngheia vert då ikkje godt nok skjøtta gjennom beitinga, og tilskot kan ikkje tildelast.

For kommunen

Formålet med tilskotet er å stimulere til at naturtypen kystlynghei blir teke vare på gjennom beiting. Kystlyngheia er menneskeskapt gjennom brenning, beiting og slått, og den er ein av dei eldste kulturmarkstypane våre. Store delar av lyngheiene gror i dag diverre att grunna svakare beiting og mindre brenning. Noreg har eit ekstra ansvar for å ta vare på denne naturtypen, og utbreiinga av lynghei på Vestlandet utgjer mykje av lyngheiene i Noreg.

Avgrensingar

Tiltaket gjeld areal som er kartlagt og definert som utvald naturtype kystlynghei i Naturbase. NB! Dersom ein lokalitet er kartlagt/verdivurdert etter både DN-håndbok 13-kartlegging og NiN-kartlegging, er det berre figuren etter NiN-kartlegginga som vil visa i elektronisk søknad og som skal leggjast til grunn for RMP-søknaden. Tiltaksklassane tilsvarar verdisettinga av arealet i Naturbase for DN-håndbok 13-lokalitear, NiN-lokalitetar skal søkast på under tiltaksklasse «viktig» i søknadsskjemaet Areal som ikkje er registrert i Naturbase, kan ikkje få tilskot før arealet har blitt registrert i Naturbase.

Med vinterbeiting meiner ein beiting i vinterhalvåret frå september til februar der dyra tek opp det vesentlege av næringstrongen frå beite. Det er ikkje sett krav om kva dyreslag som skal beite i kystlyngheia.

Nokre av lokalitetane som kan godkjennast kvalifiserer i tillegg til tilskot frå Miljødirektoratet si tilskotsordning for utvalde naturtypar. I slike tilfelle vil søkar kunne søke om tilskot for same lokalitet både gjennom regionale miljøtilskot og tilskot for utvalde naturtypar.

Sakshandsaming

Lokalitetar som er registrerte i Naturbase kan omfatte større areal enn det som faktisk vert beita og halde i hevd. Det kan og vere område innanfor arealet som ikkje er ein del av det biologisk verdifulle arealet. Område som ikkje vert skjøtta og større område med til dømes bart fjell, skog og vatn skal trekkast frå. Kommunane må såleis i kvart høve vurdere om søkaren har oppgjeve ein rimeleg arealstorleik.

Statsforvaltaren oppmodar kommunane om å melde inn aktuelle nye lokalitetar for registrering i Naturbase, samt melde ifrå om lokalitetar som eventuelt bør fjernast frå Naturbase. Alle slike meldingar skal sendast til Statsforvaltaren på e-post: fmvlnaturbase@statsforvalteren.no For nærare informasjon om rutine for innmelding; sjå kapittelet «Oppdatering av Naturbase».

Kontroll

Målet med tilskotet er at lyngheia skal behalde eller betre eigenarten sin, og det er sett vilkår om effekt på landskapet. Areal som er prega av attgroing kan ikkje godkjennast sjølv om det beiter dyr i området. Det ikkje er sett som vilkår, men søkar bør følgje skjøtselsråda for å nå målet om å ta vare på lyngheia. Søkar bør følgje skjøtselsråda i Naturbase dersom det finst slike for den aktuelle lokaliteten.

Søkar må halde Mattilsynet sine krav til tamme dyr, dyrevelferd, tilgang på skjul, mat, vatn for dyra, merking av dyr osb. Kommunane må kontakte Mattilsynet dersom kommunane er i tvil om søkar fyller regelverka for dyrehold.

Tilskot til brenning av kystlynghei

(gjeld brenning av kystlynghei som vert vinterbeita og som er registrert i Naturbase)

Det kan gjevast tilskot for brenning av kystlynghei registrert i Naturbase, når brenninga er gjennomført slik at naturtypen blir teke vare på eller forbetra. Tilskotet kan berre gjevast for brenning av areal som er godkjent for Tilskot til beiting av kystlynghei.

Brenninga skal utførast i tidsrommet mellom 15. september og 15. april og etter avklaring med lokalt brannvesen. Brenninga skal vere godt planlagt, den skal gjennomførast på ein forsvarleg måte og i samsvar med skjøtselsråd fastsett av Statsforvaltaren.

Tilskotet vert tildelt for utført brenning, og tilskotet kan berre gjevast for areal som er brent etter søknadsfristen i føregåande søknadsomgang. Det kan ikkje gjevast tilskot for brenning av same areal oftare enn kvart 10. år. Lyngheier må bli svidd med jamne mellomrom, om lag kvart 15. år, for å oppretthalde god beitekvalitet vinterstid. Etter sviing får lyngen raskt god kvalitet.

Den digitale kartløyninga i søknaden tillet diverre ikkje innteikning av areal i felles utmark. Dersom ein ynskjer å søke om tilskot for nye lokalitetar i felles utmark, må søkar difor teikne desse på papirkart og levere til kommunen som legg arealet til i elektronisk søknad. Kartteikningar som er

registrerte i elektronisk søknad frå og med 2019 kan derimot, som for alle tiltak, importerast til seinare søknadsomgangar.

Dersom ulike føretak har felles brenning i det same området, må arealet i søknadane delast mellom føretaka, då tilskotet berre kan betalast ein gong for eit gitt areal i same søknadsomgangen.

Føretak som skjøttar areal som kan vere aktuelle for dette tiltaket, men der arealet ikkje er registrert i Naturbase, må kontakte kommunen for å få arealet vurdert og lagt inn i Naturbase før det kan søkast tilskot. Godkjenning og registrering i Naturbase vert utført av Statsforvaltaren, og denne prosessen kan ta litt tid.

NB! Føretak som har uavklara lokalitetar i høve Naturbase kan inntil avgjerda er teken søke om Tilskot til truga naturtypar for arealet, og det kan der søkast for inneverande sesong og føregåande sesongar tilbake til og med 2019. Tilskot til truga naturtypar vert forvalta av miljøavdelinga til Statsforvaltaren, og søknadsfristen er 15. januar.

Brenninga skal utførast i samsvar med fastsette skjøtselsråd; sjå skjøtselsråd for brenning av kystlynghei under.

Utmålingseining og førebels tilskotssats

- **kr 500 per daa**
Inntil 500 dekar per føretak

(Brenning av lokalitetane som er godkjende under Tilskot til beiting av kystlynghei)

Skjøtselsråd for brenning av kystlynghei

- **Tidspunkt:** Lyngbrenning skal utførast mellom 15. september og 15. april. Forutan at dette er nedfelt i brannforskrift, er det og viktig for å unngå jordbrann og av omsyn til hekkande fugl og dyre- og planteliv generelt. Dersom ein skal brenne tidleg på hausten etter ein tørr sommar, må det først komme ei god rotbløyte. Dersom ein planlegg brenning i verneområde for fugl, skal ein kontakta Statsforvaltaren ved miljøavdelinga.
- **Brannvesen:** Ein bør jobbe for eit godt og tillitsfylt samarbeid med brannvesenet, og ein må respektere lokale brannforbod. Etter ein våt vinter/vår er det mogleg å søke om dispensasjon til å brenne i slutten av april, men ein bør uansett ikkje brenne etter 1. mai. Ein må alltid gje beskjed til brannvesenet før brenning, helst i god tid. Ein må gje beskjed om kor tid elden skal tennast og sløkkast/er sløkt. Brannvesenet vil gjerne ha ein liten plan for brenninga inkludert kart, sjå punktet under om planlegging.
- **Planlegging:** Lyngbrenning må alltid planleggjast på førehand. Dette gjeld kva areal som skal brennast, grunneigarløyve, plan for avgrensing av elden, plan for sløkking, behov for mannskap, og behov for og rydding av branngater (branngater kan gjerne ryddast på andre tider av året). Topografien bør nyttast til å lette opptenninga og til å avgrense elden.

- **Vind:** Ein må aldri brenne i sterk vind, men litt vind er alltid ein fordel. Ein må vere merksam på at elden «syg» luft, slik at vindstyrken på flammene er større enn målt vindstyrke. Om mogeleg bør ein brenne mot vinden. Jo tørrare det er, di meir merksam må ein vere på vinden.
- **Mannskap:** Det kan aldri bli for mange deltakarar på ei lyngbrenning. Det bør vere minimum 5 personar ved mindre brannar under trygge forhold, helst fleire. Før ein tenner opp må alle vere einige om plan og gjennomføring for brenninga og kven som har kommandoen. Kun ein person skal leie brenninga.
- **Utstyr:** Alle deltakarar må ha sløkkingsutstyr. Det er vanleg med skogbrannsmekke, men aluminiumsspade med langt skaft kan og brukast. Deltakarane bør bruke kle i ull og bomull og unngå kunststoff som smeltar i varme, samt verne hender, hår og auge.
- **Mosaikk:** Ein bør prøve å etablere ein mosaikk i lyngen med brannflater av ulik alder. Dette gjev best beitekvalitet gjennom året. Topografien bør utnyttast til å lage mange mindre brannar i staden for ein stor. Små brannflater på 5-50 daa gir best mosaikk. Ved oppstart av skjøtsel i område med gamal lyng er det naturleg å brenne større flater i starten. Regelmessig brenning stimulerer til auka spiring av frøbanken og gjev høgare artsmangfald.
- **Avslutting:** Ein må aldri forlate ei rykande brannflate. Sjølv om flammene er sløkte, kan det ulme under bakken. Ein må difor avslutte brenninga i god tid før det blir mørkt.
- **Kor ofte:** Kor ofte ein må brenne er avhengig av beitetrykk, jordkvalitet og kvar lyngen veks i landskapet. Ein må vurdere høgde på lyngen, forveding av lyngen og kor frisk lyngen er. I snitt må det same feltet brennast om lag kvart 15. år på Vestlandet. Det vil sei at ein bør brenne 5-10 % av lyngmarka kvart år.

For kommunen

Formålet med tilskotet er å stimulere til at område med kystlynghei blir brent. Lyngbrenning er nødvendig for å forynge røsslyngen slik at ein opprettheld kvaliteten på lyngbeita, samt å hindre oppslag som busker og tre som beitedyra ikkje held nede.

Størsteparten av kystlyngheia i Vestland blir for lite svidd. Det er krevjande å få gjennomført sviing av kystlynghei, og tiltaka krev både nok mannskap, god planlegging og godt samarbeid med lokalt brannvesen. I takt med attgroing og oppdeling av lyngheiareal blir sviinga stadig meir krevjande. Ein del grunneigarar har ikkje lenger tilknytning til landbruket. Dei har gjerne difor mindre forståing for drifta og at det er naudsynt å svi lyngen. Det er difor viktig å gje god informasjon og jobbe for eit godt samarbeid.

Avgrensingar

Tilskotet kan berre gjevast som eit tillegg til tilskot til beiting av kystlynghei. Det vil sei at ein berre kan få tilskot for brenning av kystlynghei for areal som ein får tilskot for beiting av kystlynghei for. I dette ligg mellom anna at arealet skal vinterbeitast og vere registrert i Naturbase.

Reetablering (førstegangs-brenning) av kystlynghei er svært ynskjeleg, men slik brenning kan ikkje godkjennast innan tiltaket. Kommunane har derimot høve til å tildele SMIL-midlar til førstegangs brenning (reetablering) av kystlynghei. Dersom lokaliteten i ettertid vert registrert i Naturbase, og vilkåra elles er oppfylte, vil det kunne løyvast årlege regionale miljøtilskot til skjøtsel av slike reetablerte kystlyngheier.

Kontroll

Kommunen bør kontrollere at dei same flatene ikkje blir brent for ofte, jf at det ikkje kan gjevast tilskot for brenning av same areal oftare enn kvart 10. år.

Tilskot til skjøtsel av truga naturtypar

(gjeld beiting av naturbeitemark og hagemark registrert i Naturbase)

Det kan gjevast tilskot for beiting av naturbeitemark og hagemark registrert i Naturbase, der beitinga er gjennomført slik at det biologiske mangfaldet i naturtypen blir teke vare på eller forbetra.

Arealet det blir gitt tilskot for skal ikkje vera gjødsla, jordarbeidd eller sprøyta med plantevernmidlar. Arealet skal beitast med høveleg beitetrykk. Både for sterkt og for svakt beitetrykk kan forringe naturtypen og redusere artsmangfaldet.

Dersom det er beitedyr frå ulike føretak som beiter på det same arealet, må arealet i søknaden delast mellom føretaka. Dette fordi tilskotet blir betalt for den skjøtelsjobben som beitedyra gjer, og tilskotet kan berre betalast ein gong for eit gitt areal i same søknadsomgangen.

Den digitale kartløyninga i søknaden tillet diverre ikkje innteikning av areal i felles utmark. Dersom ein ynskjer å søke om tilskot for nye lokalitetar i felles utmark, må søkar teikne desse på papirkart og levere til kommunen som legg arealet til i elektronisk søknad. Kartteikningar som er registrerte i elektronisk søknad frå og med 2019 kan derimot, som for alle tiltak, importerast til seinare søknadsomgangar.

For lokalitetar som er registrerte i Naturbase med anna verdi/kvalitet enn «Svært viktig», «Viktig» eller «Lokalt viktig», skal ein nytte tiltaksklassen «Viktig» i søknadsskjemaet. Registrering i Naturbase er ikkje nok til å få tilskotet, då skjøtelskrava også skal vere oppfylte.

Føretak som skjøttar areal som kan vere aktuelle for dette tiltaket, men der arealet ikkje er registrert i Naturbase, må kontakte kommunen for å få arealet vurdert og lagt inn i Naturbase før det kan søkast om tilskot. Godkjenning og registrering i Naturbase vert utført av Statsforvaltaren, og denne prosessen kan ta litt tid.

NB! Føretak som har uavklara lokalitetar i høve Naturbase kan inntil avgjerda er teken søke om Tilskot til truga naturtypar for arealet, og det kan der søkast for inneverande sesong og føregåande sesongar tilbake til og med 2019. Tilskot til truga naturtypar vert forvalta av miljøavdelinga til Statsforvaltaren, og søknadsfristen er 15. januar.

Beitinga skal utførast i samsvar med fastsette skjøtelsråd; sjå skjøtelsråd for beiting av naturbeitemark og hagemark under.

Tiltaksklasse, utmålingseining og førebels tilskotssats

- **Beiting kr 100 per dekar
Inntil 70 dekar per føretak**

(Beiting, i samsvar med skjøtselsråd, av naturbeitemark og hagemark registrert i Naturbase)

Skjøtselsråd for beiting av naturbeitemark og hagemark

Dersom det finst skjøtselsråd for lokaliteten i Naturbase, bør ein følgje desse. Dersom det ikkje finst særskilte skjøtselsråd for lokaliteten, gjeld følgjande generelle rettleiing for skjøtselen, jf krav om at beitinga skal bli gjennomført slik at naturtypen blir teke vare på eller forbetra:

- **Arealet må beitast, helst med same type husdyr og etter same beitemønster som i tradisjonell drift tidlegare.** Planteartar kan forsvinne dersom ein skiftar dyreslag eller endrar beiteperioden.
- **Tidleg beiteslepp** er normalt gunstig. Beitet bør vere godt nedbeita på slutten av sesongen, sidan beitemarksoppone krev mykje lys og lite oppsamling av næring.
- **Arealet bør ikkje vere tilgrodd eller ha lågt beitetrykk**, men det bør vere nedbeita om hausten.
- **Arealet bør ikkje vere dominert av tre og busker** som gir mykje skugge.
- **I hagemarker må ein ta vare på trea.**
- **Moderat eller ingen tilleggsfôring:** Driftsopplegget bør ikkje vere basert på mykje tilleggsfôring, då dette kan medføre oppgjødsling av arealet. Ekstra næringstilførsle kan gi meir grasvekst og redusert biologisk mangfald.

For kommunen

Formålet med tilskotet er å stimulere til skjøtsel for å ta vare på truga naturtypar som er kulturbetinga. Dei truga naturtypane er definerte etter Norsk raudliste for naturtypar 2018. Dette er areal med særleg verdi for plante- og dyrelivet, areala er opparbeida gjennom jordbruksdrift i tidlegare tider, og areala står no i fare for å forsvinne.

Naturbeitemark og hagemark er areal som har vore i langvarig bruk som beite, kanskje i mange hundre år. Dei er lite eller ikkje gjødsla, og det er ikkje isådd framande planteartar. Dei kan difor innehalde mange truga planter, sopp og insekt. I Vestland kan tilskot gjevast for beiting av den truga naturtypen seminaturleg eng, registrert i Naturbase som naturbeitemark eller hagemark. Hagemark er tresett naturbeitemark der trea gjerne er styva.

Avgrensingar

Tilskotet gjeld berre naturbeitemark og hagemark som ligg i Naturbase. NB! Dersom ein lokalitet er kartlagt/verdivurdert etter både DN-håndbok 13-kartlegging og NiN-kartlegging, er det berre figuren etter NiN-kartlegginga som vil visa i elektronisk søknad og som skal leggjast til grunn for RMP-

søknaden. Tiltaksklassane tilsvarar verdisettinga av arealet i Naturbase for DN-håndbok 13-lokalitear, NiN-lokalitetar skal søkast på under tiltaksklasse «viktig» i søknadsskjemaet. Det er ikkje høve til å søke på areal som er kartlagt men som ikkje er lagt inn i Naturbase.

Nokre av lokalitetane som kan godkjennast kvalifiserer i tillegg til tilskot frå Miljødirektoratet si tilskotsordning for utvalde naturtypar. I slike tilfelle vil søkar kunne søke om tilskot for same lokalitet både gjennom regionale miljøtilskot og tilskot for utvalde naturtypar.

Sakshandsaming

Det er viktig at beitinga av desse areala vert utført slik at kvalitetane til naturtypen blir teke vare på eller forbetra. Det vil sei at beitet bør vere godt nedbeita på slutten av sesongen. Dersom hagemarker skal beitast av geit eller hest, må trea ha beskyttelse slik at dyra ikkje skader barken.

Lokalitetar som er registrerte i Naturbase kan omfatte større areal enn det som faktisk vert beita og halde i hevd. Det kan og vere område innanfor arealet som ikkje er ein del av det biologisk verdifulle arealet. Kommunane må i kvart høve vurdere om søkaren har oppgjeve ein rimeleg arealstorleik.

Statsforvaltaren oppmodar kommunane om å melde inn aktuelle nye lokalitetar for registrering i Naturbase, samt melde ifrå om lokalitetar som eventuelt bør fjernast frå Naturbase. Alle slike meldingar skal sendast til Statsforvaltaren på e-post: fmvlnaturbase@statsforvalteren.no.

Kontroll

Sentrale kontrollpunkt er å sjå til at beitet er godt nedbeita på slutten av sesongen, og at tre i hagemark ikkje har beiteskade.

Tilskot til skjøtsel av styvingstre (styving utført i søknadsåret)

Det kan gjevast tilskot for styving utført i søknadsåret, der styvinga er gjennomført på ein skånsam måte slik at trea sitt særpreg og biologiske mangfald blir teke vare på. Styving blir utført ved tilbakeskjering av nye skot på gamle styvingstre.

Tilskotet gjeld i utgangspunktet berre eldre styvingstre. Det kan og gjevast tilskot for styving av nyare tre, dersom dei inngår i ei gruppe av eldre styvingstre og dei nye trea erstattar eldre styvingstre som døy (gruppa av styvingstre vert oppretthalden ved å erstatte tre for tre).

Verken hyppig eller sjeldan styving er bra, og styvingsintervallet må tilpassast det einskilde tre og vekstvilkåra på staden. Ofte vil det vere aktuelt med styving av eit tre kvart femte til sjuande år, og eit styvingstre kan ikkje løyvast tilskot for oftare enn kvart femte år.

Det er ikkje krav om at lauvet skal nyttast som fôr, men kappa greiner og lauv må fjernast frå området slik at det framstår som ryddig og stelt.

NB! Tilskotet kan berre gjevast det året treet vert styva. Det kan gjevast tilskot for maksimum 70 tre per føretak. Tre styva i søknadsåret som det vert søkt tilskot for, skal markerast i kart i søknaden som punkt-registreringar per søknadsomgang. Styvinga skal utførast i samsvar med fastsette skjøtelsråd; sjå skjøtelsråd for styving under.

Utmålingseining og førebels tilskotssats

- **Tre styva sidan førre søknadsomgang** **kr 500 per tre**
Tilskot for styving av inntil 70 tre per år per føretak

(NB! Frå og med 2019 kan det kun gjevast tilskot for styvingstre som har blitt styva i søknadsåret. Styvingstre som blei godkjent for tilskot i 2019 kan først godkjennast for tilskot att tidlegast i 2024, då det er krav om minst 5 år mellom kvar styving av eitt tre)

Skjøtselsråd for styving

- Gamle styvingstre må styvast med varsemd. Det må alltid stå att livgreiner ved styving slik at ikkje treet dør av uttørking. Eldre styvingstre bør såleis styvast i to omgangar over to til tre år der ein styvar halve treet i kvar omgang.
- Gamle styvingstre som ikkje har vore skjøtta på lang tid får ei stor krone på grunn av dei mange sidegreinene. Slike tre er utsette for å brytast ned av snø og vind. Særskilt ved fristilling av slike tre må ein vurdere å redusere krona med styving for å unngå at treet vert øydelagt.
- Kappstaden på treet må vere godt over beitehøgde til husdyr. Styvingstre av alm og ask kan ofte vere tre til fem meter høge og av og til med fleire greinkransar, medan lågare stugar frå to til tre meter høgde er meir vanleg for rogn og selje.
- Styving skal utførast om lag kvart femte til sjuande år, men dette er avhengig både av treslag, alder på treet (gamle tre har lågare tilvekst) og veksetilhøva på staden. Hyppig styving gjer det enklare å bruke kvistsag frå bakken, og det vert meir lauv enn kvist. Om ein ventar opp mot ti år, blir det betre vedemne.
- Ein må unngå for store kappflater, og ein må skråskjere slik at regnvatn renn av kappflatene.
- Greinene kan kappast om lag tre til fem centimeter utanfor førre kappflate (førre styving). Ein må i alle høve setje att nokre centimeter utanfor greinkragen (synleg overgang mellom stamme og grein), slik at greinkragen står att og sikrar gode skot. Greinkragen er ein del av stammen og må ikkje skadast.
- Dersom lauvet skal nyttast til fôr, bør styvinga utførast når fôrverdien på lauvet er høgst, det vil sei kring jonsok og utover sommaren.
- Dersom lauvet ikkje skal nyttast til fôr, vil det med tanke på praktisk utføring lønne seg å styve treet i bladlaus tilstand (frå seinhaustes og fram mot mars - april (før sevja stig)). Det er gunstigast med styving i den kalde årstida for å unngå sopp og roteskade på treet. Styving i sevjetida kan svekke og i verste fall utarme treet.
- Styving bør ikkje utførast ved temperaturar under -10°C då veden då er så frossen at snittflatene kan skadast. Under hard frost blir veden sprø, og det blir då lettare skadar både på tre og den som styvar.
- Sterk beskjerjing om hausten kan forsinke vekstavslutninga og såleis auke risikoen for frostskeidar.

- Ein bør prioritere å setje att greiner med stor greinvinkel, då desse er sterkast mot snø- og vinterskadar.
- Ein må vere varsam med å restaurere gamle bjørke- og seljestuvar. Trea må i så fall kappast tilbake over fleire år.
- Greiner og kvistar som ikkje skal nyttast til fôr eller virke må fjernast, brennast eller leggjast i dungar slik at arealet framstår som ryddig og stelt.

Skjøtselsråd for styving per treslag

Ask (gjeld og rogn og lind):

Asken toler vanlegvis kraftig attendeskjering. Ved etablering av nye styvingstre skal ein kappe bort sidegreinene og utvikle ein hovudstamme. Dette kan gjerast etter nokre få leveår. Asken dannar mange greinskot etter avskjering, og hovudstammen toler å bli kappast tvert av. Kapp av toppen når treet er kring fire til fem meter høgt. Dersom treet er gammalt med kraftige greiner etter sist styving, bør ein restaurere treet over to til tre år ved å skjere greinene gradvis av. Askestoven skal utviklast som ein kraftig hovudstamme med ein krans av yngre greiner. Rogn tåler ikkje hard styving så godt som ask og alm, og rogn kan såleis turka ut og dø ved for radikal styving.

Alm:

Almen toler hard styving, i alle fall i ung alder. Ved etablering av nye styvingstre skal ein kappe bort sidegreinene og utvikle ein hovudstamme. Dette kan gjerast etter nokre få leveår. Når treet er sju - åtte år kan ein styre utviklinga av greinene og avgjere kva greiner ein skal forme til hovudgreiner. Dersom treet er gammalt med kraftige greiner etter sist styving, bør ein restaurere treet over to til tre år ved å skjere greinene gradvis av. Almen dannar fleire greinskot ved kappstaden. Tradisjonelt styva ein slik at det utvikla seg ein hovudstamme etterkvart med fleire større sidegreiner. Trea fekk såleis fleire "etasjar" og kunne bli høge. Ved utvikling av treet er det då viktig at ein etablerer ei form med hovudgreiner og sidegreiner som dannar ulike nivå i almetreet.

Bjørk (gjeld og eik):

Bjørka toler berre svak/moderat styving. Bjørka er blødar og må ikkje styvast på ettersomaren og heller ikkje om våren. På grunn av tidleg og kraftig sevjeoppgang må såleis bjørka styvast innan mars. Unge tre kan formast til styvingstre når dei er om lag fire til fem meter høge. Ein kappar då av hovudstammen først og let sidegreinene utvikle seg. Tradisjonelt styva ein slik at ein stimulerte ei stadig utvikling av sidegreinene, og treet fekk då etterkvart ein "kandelaberform" av gamle, tjukkare greiner og ein sekundær greinkrans av unge og friskare greiner. Ved utvikling av nye styvingstre er det viktig å etablere ei form med hovudgreiner som dannar ein greinkrans i bjørka. Det er viktig å setje att livkvistar og ikkje skjere greinene kraftig attende. Ein må ikkje hogge ut meir enn vel halvparten av dei friske greinene. Gamle bjørkestuvar har ein tendens til å stimulere vekst av ein hovudstamme med nedbygging av sidegreiner og får såleis ei slankare form. Ein skal vere varsam med å restaurere gamle bjørkestuvar.

Selje:

Selje toler moderat/kraftig styving som ung, men ho toler berre svak styving med alderen. Unge tre kan formast til styvingstre når dei er tre til fire meter høge. Ein kappar då av hovudstammen og let sidegreinene utvikle seg. Ein må setje att livkvistar og utføre ein skjøtsel som liknar skjøtselen som

omtala for bjørka. Selja veks med parvise årsskot slik at styvingstree etter kvart vert noko fleirstamma med "gaffelgreining". Selja vart tradisjonelt styva på tre måtar: 1) Forming av mannshøge "snelsskogar". Desse buskasforma seljene vart lauva ofte, gjerne annakvart år. 2) Kapping av selja i ung alder til låge styvingstre med ein hovudstamme (likna små askestuvar). 3) Forming av høgare styvingstre. Ein skal vera varsam med å restaurere gamle seljestuvar.

For kommunen

Formålet med tilskotet er å stimulere til å skjøtte og ta vare på styvingstre som er viktige for biologisk mangfald og som ein del av jordbruket sitt kulturlandskap. Styvingstrea spelar ei viktig rolle i kulturlandskapet som kulturmidlar av tidlegare tiders driftsformer, samt at dei kan huse mange artar og såleis bidra til oppretthalding av det biologiske mangfaldet. Trea kan vere ein del av kulturmarkstypene hagemark, lauveng og haustingsskog, eller dei kan stå enkeltvis eller i små grupper. Styving blir utført ved tilbakeskjering av nye skot på gamle styvingstre. Greinene frå dei nye skota vert tynne og dekkja av lauv, og dei er godt egna for hausting til dyrefôr.

Avgrensingar

Det er berre styving av tre som er styva i søknadsåret (sidan førre søknadsomgang) det kan gjevast tilskot for. Det kan gjevast tilskot for styving av inntil 70 tre per føretak per år, og det kan ikkje gjevast tilskot for styving av eitt og same tre oftare enn kvart femte år. Det er berre styving av eldre styvingstre eller erstatningstre (sjå over) som kan godkjennast.

Nokre av lokalitetane som kan godkjennast kvalifiserer i tillegg til tilskot frå Miljødirektoratet si tilskotsordning for utvalde naturtypar. I slike tilfelle vil søkar kunne søke om tilskot for same lokalitet både gjennom regionale miljøtilskot og tilskot for utvalde naturtypar.

Sakshandsaming

Dette tilskotet vart tidlegare gitt årleg for alle styvingstre som eit føretak disponerte og skjøtta med jamne mellomrom. Frå og med 2019 er det derimot kun dei trea som har blitt styva det siste året/sidan førre søknadsomgang det kan løyvast tilskot for. Kommunen må vere spesielt merksam på denne endringa i regelverket, samt at eitt og same tre kan ikkje løyvast tilskot for oftare enn høgst kvart femte år.

Kontroll

Det er avgjerande at det berre vert løyvd tilskot til tre som har blitt styva det siste året/sidan førre søknadsomgang. Vidare skal trea ikkje styvast oftare enn kvart femte år og då heller ikkje løyvast tilskot for oftare enn kvart femte år. Avkappa greiner og kvistar skal ryddast, og arealet styvingstrea står på skal framstå som ryddig og stelt for at styvinga skal kunne godkjennast. Ein kan nytte motorsag til styvinga der det er føremålstenleg, men arbeidet skal vere utført på tradisjonell måte for at særpreget på treet skal bli tatt vare på.

Statsforvaltaren oppmodar kommunane om å føreta kontrollar av føretak som har søkt om mange styvingstre eller som søker om same tal styvingstre i ulike søknadsomgangar (jf krava om at trea skal ha blitt styva i søknadsåret og at det høgst kan løyvast tilskot for eitt og same treet kvart femte år). Dersom det er søkt om fleire styvingstre enn kva kommunen kan godkjenne, skal kommunen, som for andre tiltak, vurdere avkorting.

Tilskot til soner for pollinerande insekt (gjeld førebels kun for Lærdal kommune)

Det kan søkast tilskot for å etablere eller skjømte pollinatorvenlege soner på dyrka areal. Tiltaket gjeld berre utprøving i Lærdal kommune. Arealet det blir gitt tilskot for skal ikkje vere gjødsla eller sprøyta med plantevernmiddel. Sonene må ha pollinatorvenlege blomster gjennom vekstsesonen. Ei sone skal vere minst to meter brei. I 2021 vart det gjort justeringar på kva frøblandingar som er godkjent/vert tilrådd å nytte innan tiltaket. Det vart også innført tilskot til skjømtsel av etablert blomstereng med stadeigne blomar.

Det kan søkast tilskot til to ulike soner:

Sådde pollinatorvenlege soner: Så og skjømte soner med pollinatorvenlege frøblandingar på fulldyrka areal som kan slåast og pløyast.

Naturleg blomstereng: Skjømtsel av naturleg blomstereng og «turrbakkar» med stadeigne blomar på areal som vert slått.

Tiltaket gjeld for Lærdal kommune. Alle som vil søke på ordninga bør melde frå til kommunen før 1.juli. Då kan det gjennomførast synfaring for å sjå på effektar og utfordringar med ordninga.

Formålet med tilskotet er å betre livsgrunnlaget for ville pollinatorar i jordbruks-landskapet ved å ha eit mangfald av vekstar som aukar tilgangen på næring for insekta. Tilskotet er ein kompensasjon for kostnader til frøblandingar og arbeidet med å etablere / skjømte sonene. Tiltaket må følgje fastsette skjømtselråd. Sjå skjømtselråd og råd for frøblandingar under.

Sådde pollinatorvenlege soner

Det kan søkast tilskot både i etableringsåret og i påfølgande år dersom frøblandinga er fleirårig og pollinatorvenleg. Etableringa må vere på fulldyrka areal som kan slåast og pløyast. Krav om fulldyrka areal er sett fordi blandingane inneheld framande artar der spreingsevna ikkje er undersøkt, og på fulldyrka areal kan uønska spreing avgrensast med slått og pløying. Val av frøblandingar skal vere i samsvar med råda frå Statsforvaltaren (sjå under).

Sona kan vere i frukthage, bærhage, åker og eng, og kan etablerast som striper inntil åkerkantar, vegar og steingjerde. Stripene må leggest slik at dei blir minst mogleg påverka av sprøyting med plantevernmiddel og gjødsling av dyrka mark som ligg inntil stripa.

Naturleg blomstereng

Dette gjeld areal med ein gode del «markblomstrar». Areal skal ha nokre av artane som er typiske for artsrike blomsterenger, til dømes prestekrage, blåklokke, raudknapp, gulmaure og tiriltunge. Tilskotet blir gitt per løpemeter av ei sone som er minst to meter brei, men den naturlege blomsterenga kan dekke eit større areal.

Det blir *ikkje* gitt tilskot til:

- Areal som er dominert av vanlege eng-ugras som løvetann, soleier, tistel, høymole og hundekjeks.

- Areal som er registrert i naturbase og som er mogleg å søkje tilskot for i ordninga *slått av slåttemark*.

Dokumentasjon

Sonene skal stadfestast i kart i søknaden. Representative bilde av sonene tekne gjennom vekstsesongen bør leggjast ved søknaden.

Tiltaksklasse, utmålingseining og førebels tilskotssats

- **Høg sats 50 kr per meter pollinatorvenleg sone, inntil 160 meter**

(Etablering og skjøtsel av pollinatorvenlege soner i Lærdal kommune. Sats per løpemeter for sone som er minst to meter brei)

Skjøtselsråd for pollinatorvenlege soner

Sådde pollinatorvenlege soner

- Ikkje bruk kjemiske plantevernmiddel, mineralgjødning eller husdyrgjødning.
- Stripene skal ha pollinatorvenlege blomstrar gjennom vekstsesongen. Det må difor bli sådd artar som blomstrar til ulike tidspunkt gjennom sommaren og seinsommaren. Sjå tabell 1 for aktuelle frøblandingar som ein kan så på dyrka mark.
- Slå arealet etter at dei fleste blomstrane er avblomstra, normalt i slutten av august. Insekta treng blomster som gir næring heile juli og august.
- Dersom blandinga er fleirårig: la plantematerialet ligge i 2-4 dagar etter slått slik det får tørke og frøa fell ned på bakken. Men fjern det frå arealet etterpå.
- Dersom ein sår ei fleirårig blanding, er det fare for at berre raudkløver og kvitkløver kjem igjen neste år. Dette vil ikkje vere allsidig nok til å gi pollinatorvenlege blomstrar gjennom vekstsesongen. Det kan då vere behov for å så ekstra frø om våren. Dette krev at vekstane som allereie står der ikkje konkurrerer for sterkt med dei som skal etablerast på nytt. Dei nye frøa må få god jordkontakt. Dersom ein har fått blomstrande ugras inn i sona, kan dette vere med på å oppfylle vilkåra til tilskotsordninga, slik at ein kan søke tilskot for stripa også året etter såing.

Naturleg blomstereng

- Ikkje bruk kjemiske plantevernmiddel, mineralgjødning eller husdyrgjødning.
- Slå arealet etter at dei fleste blomstrane er avblomstra, normalt i slutten av august. Insekta treng blomster som gir næring heile juli og august
- **Det bør slåast med lett, skjerande slåtteutstyr**, avhengig av kva arealet toler. Det skal ikkje slåast lågare enn 7-10 cm for å skåne vitale plantedelar og insekt. Pussing med beitepussar blir *ikkje* rekna som slått.
- Graset /høyet må fjernast frå arealet. Gras som blir liggande igjen vil ha gjødslingseffekt, til skade for den artsrike vegetasjonen. Daudgras vil i tillegg gje dårlegare spireforhold for plantene om våren, og det vil skape kjølegare og mørkare forhold der det vert vanskelegare for overvintrande insekt å klekke.
- Ikkje jordarbeidd eller så andre vekstar på arealet.

- I tillegg til slått kan sona bli beita i ein kort periode vår og/eller haust dersom det er gunstig for artsmangfaldet.

Tilrådde frøblandingar til sådde soner

SPIRE Insektvenn	Strand nr. 71	Strand nr. 70
(Endra i 2021)	(Ny i 2020)	(Ny i 2020)
48 % rødsvingel 2 % engkvein 5 % rødkløver 7 % hvitkløver 7 % blodkløver 5 % tiriltunge 5 % esparsett 5 % agurkurt 10 % honningurt 3 % sikori	42 % Rødsvingel -fl. årig gras 5 % Engkvein -fl. årig gras 10 % Rødkløver -fl. årig 10 % Hvitkløver -fl. årig 5 % Luserne -fl. årig 3 % Karve -to årig 10 % Honningurt -ettårig 10 % Blodkløver -ettårig 5 % Vårrys -ettårig	15 % Aleksandrinerkløver 15 % Blodkløver 14 % Perserkløver 17 % Bokhvete 10 % Honningurt 14 % Sneglebelg 15 % Lin
Fleirårig	Fleirårig	Eittårig

NB! Spire blomsterblanding (eittårig) frå Felleskjøpet er ikkje tilrådd då den inneheld mange ukjente/uønska artar.

Meir informasjon om frøblandingar til pollinerande insekt finn ein på nettsidene til Strand/Norgesfôr og Felleskjøpet Agri

Om ein ynskjer å lage si eiga frøblanding er det t.d. aktuelt å nytte gras med svak vekst, ulike typar kløver og raps/ryps.

For kommunen

Formålet med tilskotet er å bedra livsvilkåra for ville pollinatorar i jordbrukslandskapet ved å ha eit mangfald av vekstar som kan auke tilgangen på næring for insekta.

Avgrensingar

Tiltaket gjeld berre for Lærdal kommune. Det kan gjevast tilskot for inntil 160 meter pollinatorvenleg sone per føretak.

Tilskot til tilrettelegging av hekke- og beiteområde for fugl (gjeld vipe, åkerrikse og storspove)

Det kan gjevast tilskot for å legge til rette for hekking av dei truga fugleartane vipe, åkerrikse og storspove på fulldyrka og overflatedyrka areal. Tilskotet er meint å kompensere for meirarbeid knytt til tilrettelegging og tilpassing av drifta. Tilskotet gjeld eng, med høgst sats der slåttan må utsetjast lengst.

Arealet det blir gitt tilskot for må vere stadfesta som hekkeområde av Statsforvaltaren, og skjøtsel på arealet skal vere i samsvar med skriftlege tilrådingar/føringar frå Statsforvaltaren per lokalitet per år.

NB! Dei som ønskjer å søke, må ta kontakt med Statsforvaltaren ved miljøavdelinga (kontaktperson Olav Overvoll, e-post fmhooov@statsforvalteren.no) så tidleg som mogleg etter at fuglane har byrja å etablere seg (før hekking/tidleg hekking). Dette gjeld både kjende hekkeplassar der artane har hekka før, og eventuelle nye stader der ein trur at fuglane er i ferd med å etablere seg.

Statsforvaltaren vil i samråd med grunneigar/brukar og lokale fuglekyndige kome fram til kva areal som treng omsyn, og kva tiltak som er aktuelle. Grunneigar/brukar får deretter tilsendt ein skriftleg avtale på e-post som inneheld enkle føringar for aktuelle tilretteleggingstiltak per føretak.

Tilrettelegginga må vere utført i samsvar med den skriftlege avtalen for at tiltaket skal kunne godkjennast for tilskot, og avtalen må fornyast for kvart år for å vere gyldig.

Det kan søkast om tilskot for tiltak som er utført i søknadsåret. I tillegg til regionalt miljøtilskot kan føretak som gjennomfører slike tiltak òg søke om tilskot frå Miljødirektoratet si tilskotsordning for *Tilskot til truga artar*.

Aktuelle tilretteleggande tiltak er til dømes å:

- Unngå gylling av reir ved å køyre utanom hekkeområdet, eller ved å dekke til reiret ei kort tid under gyllinga (til dømes med ei bøtte).
- Unngå å trekke gjødselslange/tilførselslange over reir.
- Utsetje førsteslåttan på eit avgrensa areal (til dømes ca. 1 dekar) rundt reirplassen. Det vil seie «førsteslått», på det avgrensa areal som er sett att, etter 15.juni for vipe, etter 15.juli for storspove og etter 1.august for åkerrikse.
- Tilpasse køyremønster under slåttan slik at fuglane kan kome seg unna.

Kva areal det er aktuelt med tiltak på, tek utgangspunkt i påviste reir. For storspove vil reiret oftast liggje i eit beite, og tiltak kan då vere aktuelle på tilgrensande dyrka areal.

NB! Søkar må kunne dokumentere utført tilretteleggingstiltak med framvising av foto ved eventuell kontroll. Tilrettelegginga skal utførast i samsvar med dei tiltaka eigar/brukar og Statsforvaltaren har blitt einige om, og i samsvar med generelle skjøtelsråd; sjå skjøtelsråd for dei enkelte artane under.

Tiltaksklassar, utmålingseining og førebelse tilskotssatsar

- **Låg tilrettelegging (vipe): kr 1000 per dekar**
- **Høg tilrettelegging (storspove og åkerrikse): kr 2000 per dekar**

Inntil kr 20 000 per føretak

(Tilrettelegging av hekke- og beiteområde for vipe, storspove og åkerrikse. Tiltak skal utførast i samsvar med skriftleg avtale mellom Statsforvaltaren og føretak per lokalitet per år, og tiltak kan ikkje godkjennast viss ikkje slik avtale er inngått.)

Statsforvaltaren og faglaga i jordbruket oppmodar alle føretak til å ta særskilt omsyn til desse truga fuglane under hekkinga, anten ein ønskjer å søke om tilskot eller ikkje.

Skjøtselsråd for tilrettelegging av hekke- og beiteområde for vipe, storspove og åkerrikse

Fuglevenleg køyremønster ved slått

Når rugetid og klekking er overstått, held fugleungane seg i skjul i det høge graset fram til dei kan flyge. Dersom slåtten kjem før fugleungane kan flyge, må ein unngå å drive fugleungane saman på eit stadig minkande areal som så blir slått til sist. Slår ein marka frå yttersidene og innover, må arealet i sentrum (ca. 1 dekar) bli ståande uslått. Eventuelt kan ein starte på ei langside og slå fram og tilbake. Poenget er å ha eit slåttemønster som driv fugleungane mot eit restareal som ikkje vert slått før dei er flygedyktige, eller til eit tilgrensande areal som ikkje skal slåast. Dersom arealet som skal slåast grensar til eit areal B som ikkje skal slåast med det første, bør ein starte slåtten frå den sida av arealet som ligg lengst vekk frå areal B, med mål om å drive fuglane over på areal B (sjå skisser for fuglevenleg slått i lenka under).

VIPE (sterkt truga)

Vipa hekkar ofte på dyrka mark og vil helst ha store, opne flater som hekkeplass. Den unngår kantar nær skog og enkelttre som kan vere skjulestad for eggrøvarar. Reiret er difor oftast å finne ute på dyrka mark i drift.

Vipa vender oftast tilbake til same hekkeplassen år etter år. Den er trekkfugl og kjem som regel til hekkeplassen i mars – april. Hannfuglen har tydeleg fluktspel over den komande hekkeplassen, og det enkle reiret (ei grop fóra med gras) blir ofte laga tidleg/midt i april. Rugetida er 24-28 dagar. Ungane forlet reiret straks dei er tørre etter klekkinga, og dei blir passa av hofuglen.

Ungane er flygedyktige om lag ein månad etter klekking. Dei må ha parti med høgt gras å gøyme seg i. Inntil dei er flygedyktige, rundt 15.juni, kan det vere aktuelt tiltak å setje att uslått areal på eit avgrensa areal kring reiret. Ein tilrår minst eitt dekar uslått areal per par på mark der det berre hekker enkeltpar, og ein halv dekar per par på marker der det hekkar fleire vipepar. Areala kan setjast att spreidd eller samla på marka, men kvart av para bør ha eit areal på minst ein halv dekar.

Ved pløying eller harving kan reir med egg om nødvendig løftast forsiktig bort, gjerne med ein spade, men reiret må leggjast tilbake på same plass etterpå. Ved gylling kan ein kortvarig plassere ei bømte over reiret. Reiret kan òg merkast med pinne. Pinnen må då ikkje setjast heilt inntil reiret, men til dømes 5 meter unna i ei kjend retning, eller to pinnar 5 meter til kvar side for reiret.

STORSPOVE (sårbar)

Storspoven kan hekke både på åker, eng, beite, myr og lynghei, men den hekkar helst der det er variert, litt høg vegetasjon, der fuglen er godt kamuflert på reiret. Storspoven hekkar berre sjeldan på dyrka mark, men dersom den likevel gjer det, bør reirlokalteten følgjast opp på same måte som for vipa (sjå omtale over).

Storspoven kjem til hekkeplassen tidleg i april, og den legg egg seint i april eller tidleg i mai. Rugetida er 26-30 dagar. Ungane er flygedyktige 5-6 veker etter klekking. Dersom reiret ligg på intensivt dyrka jord som grensar uhindra til eng eller hei med vegetasjon å skjule seg i, vil fuglane flytte over dit etter klekking. Det er då ikkje nødvendig å setje att uslått areal på den intensivt dyrka delen. Dersom det ikkje er tilgang til uslått areal, kan det vere eit tiltak å setje att uslått gras på same måte som for vipe, men med utsett slått til 15.juli.

ÅKERRIKSE (kritisk trua)

Åkerriksa hekkar i kulturmark med høgt gras og godt skjul, alt frå kornåker og eng til brakkmark. Den lever svært skjult og blir sjeldan sett. Åkerriksa er trekkfugl og kjem som regel til hekkeplassen i slutten av mai. Den kan dermed etablere seg i skjul av høgt gras.

Hannfuglen hevdar territorium ved å synge ei karakteristisk «song» - ei rytmisk krekking om natta. Reiret blir ofte lagt i ei grop i bakken nær hannfuglen sin sangpost, men det er særst vanskeleg å lokalisere.

Åkerriksa legg egg i byrjinga av juni og byrjar ofte ruginga rundt 10.juni. Rugetida er 17-19 dagar. Ungane forlét reiret straks dei er tørre etter klekkinga, og dei blir passa på i to veker. Dei er flygedyktige 6-7 veker etter klekking. Både vaksne og ungar må ha høgt gras å gøyme seg i. Det kan difor vere aktuelt å setje att minst 5 dekar uslått areal heilt fram til 1.august.

For kommunen

Formålet med tilskotet er å ta vare på truga fugleartar som er avhengig av hekking i tilknytning til jordbruksareal. Vipe, åkerrikse og storspove har gått mykje tilbake grunna intensivering i jordbruket. Tiltak i jordbruket kan redusere lokal nedgang og bidra til at desse karakteristiske fuglane igjen blir ein del av jordbrukslandskapet.

Avgrensingar:

NB! Det er kun areal som er godkjent av Statsforvaltaren før eller i starten av hekkesesongen per år det kan løyvas tilskot for. Statsforvaltaren kan merke reiret i felt, dersom dette er forsvarleg for dei hekkande fuglane. Statsforvaltaren vil gjennom kontakt med søkar avgjere kva areal som skal setjast av til hekkande fugl, og korleis skjøtsel skal vere. Statsforvaltaren merker av på kart kvar reira ligg, og kva areal som er sett av til hekking.

Sakshandsaming:

Det er svært positivt om kommunane kan bidra til at potensielle søkarar kjem i kontakt med Statsforvaltaren for vurdering, kartlegging og skjøtselråd for sin lokalitet. Olav Overvoll (e-post fmhooov@statsforvalteren.no) ved miljøavdelinga er kontaktperson for tiltaket hjå Statsforvaltaren, og nye og tidelgare søkarar skal kontakte han. Det er derimot fleire hjå Statsforvaltaren som kan bli involverte i oppfølgingsarbeidet kring lokalitetane etter kvart som fleire lokalitetar kjem med (Olav Overvoll, Tore Larsen, Stein Byrkjeland, Solveig Kalvø Roald, Magnus Johan Steinsvåg, Rune Johan Mikkelsen og Johannes Aanonby).

Kontroll:

Arealet skal vere godkjent av Statsforvaltaren før eller i starten av hekkesesongen i inneverande år. Statsforvaltaren skal merke av på kart kvar reira ligg og kva areal som er sett av til hekking, og tal dekar det vert søkt om tilskot for må såleis samsvare med eller ikkje overskride dette. Skjøtselstiltak som er utført skal vere avtalt med Statsforvaltaren, og søkar skal kunne gjere greie for kva aktuelle tiltak som er utført i søknadsåret. Eventuelt kan desse opplysningane sjekkast ut med

Statsforvaltaren. Søkar skal kunne dokumentere skjøtselen gjennom bilde tatt med til dømes mobiltelefon.

Tilskot til drift av seter (gjeld støl med mjølkeproduksjon)

Det kan gjevast tilskot for drift av stølsanlegg med mjølkeproduksjon. Det vesentlege av næringstrongen til dyra skal dekkast gjennom beiting, i utmark eller på inngjerda areal, men støtteføring i tillegg til beiting kan utførast ved behov.

Produksjonsperioden skal vere til saman minst fire veker per støl per sesong. Det er ikkje krav om at heile mjølkeproduksjonen til føretaket skjer på stølen i denne perioden, og perioden treng ikkje å vere samanhengande. Perioden/periodane for stølsdrifta skal førast i merknadsfeltet i søknaden. Mjølka som blir produsert skal leverast til meieri eller foredlast på stølen. Produksjonen på stølen skal vere minimum 45 liter kumjøl eller 25 liter geitemjøl i døgnet per støl i til saman minst fire veker. Statsforvaltaren gjer elles merksam på at Mattilsynet stiller krav om at matbedrifter er registrerte hjå dei.

Tilskotet blir utmålt per støl uavhengig av om det er enkeltstøl (eige produksjonsanlegg) eller fellesstøl (felles produksjonsanlegg).

Det kan gjevast tilskot for inntil tre stølar i drift per føretak. For at to stølar skal kunne godkjennast som to stølsanlegg og generere kvart sitt tilskot, må det vere minst fire veker stølsdrift på kvar støl der produksjonskravet er oppfylt på begge stølane. Dei må då ha kvart sitt driftsapparat og beiteområda til dei to stølande skal ikkje overlape kvarandre. Dersom ein har fleire stølar må ein søke eitt tilskot per støl. I søknadsskjemaet er tiltaksklassane delte etter type produksjon og lengda på stølsdrifta, og tiltaka heiter «Drift av seter» for den første stølen, «Drift av seter 2» for den andre stølen, og «Drift av seter 3» for den tredje stølen. For kvar av stølane må ein søke på ein av tilskotklassane «Eigen foredling» eller «Levering til meieri» med rett produksjonslengde for stølsdrifta. Søkar må vidare oppgjje kor mange deltakarar/føretak det er per støl, då kvart stølstilskot vert delt på tal føretak som oppfyller kravet til mjølkeproduksjon per støl. Ei samdrift vert rekna som eitt føretak. Kvar støl skal markerast som eitt punkt i kartet i søknaden.

Tiltaksklassar, utmålingseining og førebelse tilskotssatsar

- **Eigen foredling, 4 - 6 veker stølsdrift** **kr 70 000 per støl**
- **Levering til meieri, 4 - 6 veker stølsdrift** **kr 70 000 per støl**
- **Eigen foredling, minst 6 veker stølsdrift** **kr 80 000 per støl**
- **Levering til meieri, minst 6 veker stølsdrift** **kr 80 000 per støl**

(Tilskot til drift av seter i minst fire veker med eigen foredling av mjøl eller levering av mjøl til meieri)

For kommunen

Formålet med tilskotet er å stimulere til drift av stølsanlegg med mjølkeproduksjon. Stølsdrift er tradisjonelt mjølkeproduksjon basert på utmarksbeite, og gjennom beitedyra bidreg stølsdrifta til å halde kulturlandskapet i utmarka ope. Stølsdrift er såleis grunna beitinga og gunstig for det biologisk mangfaldet. Beitedyr og stølsdrift gjev for mange ein ekstra dimensjon til opplevingane i stølsområda og på fjellet. Kulturminna knytt til bruk av fjellet, som gamle ferdselsveggar og stølsbygningar, blir best tekne vare på om det er drift i fjellet. Ikkje minst er stølsdrift viktig formidling og vidareføring av kunnskap, tradisjon og kulturarv. Noreg har eit internasjonalt ansvar for å forvalte utmarksområde som stølslandskap, men tal stølar i drift i Vestland har diverre vorte færre dei seinare åra.

Sakshandsaming

Etter kvoteforskrifta kan føretak som driv lokal foredling tildelast lokalforedlingskvote utover grunnkvoten som føretaket er tildelt. Dersom føretaket har lokal foredling og rapporterer mengdene til Landbruksdirektoratet, vil føretaket kunne få utbetalt grunn- og distriktstilskot for mjølk levert til lokal foredling. Det er ikkje krav om lokalforedlingskvote for at føretaket skal få regionalt miljøtilskot til stølsdrift (eigen foredling). Det er derimot eit vilkår at føretaket kan dokumentere at produksjonen tilsvarar minst 45 liter kumjølk eller 25 liter geitemjølk i døgnet i minst 6 veker per støl. Dersom føretaket leverer mjølk til anna foredlingsverksemd, må det kunne dokumenterast i form av salsoppgjer. Dersom føretaket driv eige sal av produkt, må det kunne dokumenterast.

Statsforvaltaren ynskjer at kommunane utøver noko fleksibilitet i kva som kan godkjennast som stølsdrift. Det betyr at det ikkje berre er mjølkeproduksjon på dei tradisjonelle stølane som kan godkjennast, men fylgjande minimumskrav må uansett vere oppfylt for at tiltaket skal kunne godkjennast:

- Føretaket må ha (minst) to driftsapparat (eige driftsapparat for stølsdrifta)
- Mjølkeproduksjon skal vere basert på beitebruk i utmark
- Minimumskravet til liter mjølk produsert i minst 4 veker med stølsdrift skal vere oppfylt (sjå over)
- Beiteområda som vert nytta i samband med stølsdrifta skal ikkje overlapp med beiteområda på garden heime eller med beiteområda til andre stølar som føretaket søker tilskot for

Kontroll

Søkarar av tiltaksklassen «eigen foredling» må kunne leggje fram dokumentasjon på sal av stølsprodukt i til dømes gardsrekneskapen, og produksjonen må ha eit næringsmessig preg.

Tilskot til skjøtsel av automatisk freda kulturminne

Det kan gjevast tilskot for skjøtsel av automatisk freda kulturminne, inkludert sikringssone, som grensar til eller ligg på jordbruksareal. Skjøtselen skal vere gjennomført som slått eller beiting slik at kulturminnet er synleg i jordbrukslandskapet, og kulturminnet skal vere registrert i kulturminnebasen Askeladden.

Tilskotet gjeld for skjøtsel av areal rundt synlege kulturminne, slik som graver og gravfelt, bergkunst/helleristningar, åkkerreiner, røyser og røysfelt, buplassar, tufter, vegfår og bygningar. Det kan ikkje løyvast tilskot til lokalitetar som er avmerkte i Askeladden som dyrkingslag og kulturlag, lokalitetar avmerkte som uavklara funnstader, lausfunn og liknande, der skjøtsel ikkje vil medverke til at kulturminnet vert meir synleg i jordbrukslandskapet. Kulturminnemynda kan stille vilkår om skjøtelsplan.

Sikringssona er markert som gul ring rundt kulturminnet i kartløyisinga i elektronisk søknad, og dersom både kulturminne og sikringssone er skjøtta, skal søker teikne rundt sikringssona i søknaden. Tilskotet blir fastsett per dekar. Dersom lokaliteten er mindre enn 1 daa, kan det søkast om 1 daa.

Skjøtselstiltaka skal utførast i samsvar med krav i kulturminnelova § 4 og fastsette skjøtselfrå; sjå skjøtselrå og krav etter kulturminnelova § 4 for skjøtsel av automatisk freda kulturminne under.

Tiltaksklassar, utmålingseining og førebelse tilskotssatsar

- **Beiting** **kr 750 per daa**
- **Slått** **kr 1500 per daa**
Inntil kr 5000 per føretak (slått + beiting)

(Beiting eller slått av lokalitet med automatisk freda kulturminne. Sikringssona kring kulturminnet kan takast med i skjøtsel og i utmåling av dekar)

Skjøtselfrå og krav etter kulturminnelova § 4 for skjøtsel av automatisk freda kulturminne

Fjerning av vegetasjon og slått:

- Gras og liknande skal fjernast frå området etter slått. Det er ikkje tillate med lagring eller brenning av dette på eller i sikringssona til kulturminnet
- Vegetasjon som er slått må ikkje leggjast slik at det er til hinder for sikt og utsyn til og frå kulturminnet
- Det skal ikkje nyttast tunge maskiner som set merke i bakken/skadar torva
- Det skal ikkje flyttast på stein, fjernast torv eller mose eller gravast i bakken under arbeidet, eventuelt må slike tiltak vere lagt fram for og avklara med fylkeskommunen før arbeidet tek til
- Sprøyte- og plantevernmidlar kan berre nyttast på vegetasjon som veks på kulturminnet og i sikringssona etter løyve frå fylkeskommunen

Beiting:

- Ved beiting skal det nyttast småfe. Beiting med større husdyr kan føre til trakk og slitasje på kulturminnet og må i tilfelle avklarast med fylkeskommunen
- Det må ikkje setjast opp drikkekar, saltsteinar, fôringsplassar eller liknande for beitedyr nær kulturminne, då dette kan auke faren for trakkskadar og erosjon

Generelt:

- Dersom det under arbeidet skulle oppstå skade på kulturminnet, må arbeidet stogkast og tiltakshavar må kontakte fylkeskommunen ved fylkeskonservator
- Det er tillate å fjerne vegetasjon og søppel frå kulturminne og kulturminneområde, men det er ikkje lov å grave i bakken, flytte på stein, planere, eller fylle på masse

- Det er ikkje lov å gjere noko for å endre kulturminnet, heller ikkje om hensikta er å rydde, reparere eller gjere det meir tydeleg
- Dersom det vert gjort meir omfattande skjøtsel på eller tett ved eit kulturminne, skal det sendast varsel om dette til fylkeskommunen før arbeidet tek til
- Ved skjøtsel av bergkunst skal fylkeskommunen alltid varslast før arbeidet tek til
- Ved behov for rydding i forkant av skjøtsel, som slått eller beiting, er hovudregelen at alle mindre busker og småskog skal fjernast frå kulturminnet ein ryddar. Særmerkte tre og busker kan stå att
- Felling av større tre må utførast med varsemd, og det skal det takast omsyn til fallretning for å unngå skade på kulturminne
- All vegetasjon som vert fjerna skal kappast så nært bakken som råd
- Det skal ikkje fjernast stubbar eller røter frå bakken, verken med maskin eller manuelt, då dette kan føre til utilsikta skade på kulturminne
- Rotvelta tre må fjernast på skånsam måte
- Ved fjerning av tre som ligg eller veks over kulturminnet må stammen som hovudregel kappast i mindre stykke på staden før fjerning for å unngå å gjere skade. Bruk av annan metode må avklarast med fylkeskommunen
- Dersom ein ynskjer rettleiing eller avklaringar i høve til skjøtelsarbeidet på og ved kulturminne og sikringssone, kan ein kontakta fylkeskommunen ved fylkeskonservator

For kommunen

Formålet med tilskotet er å stimulere til skjøtsel av automatisk freda kulturminne for å halde dei synlege i jordbruket sitt kulturlandskap. Alle faste kulturminne frå før år 1537 er automatisk freda etter kulturminnelova § 4 første ledd. Kulturminne er fysiske spor etter menneska som levde før og deira liv og virke. Tiltaket gjeld automatisk freda kulturminne, og kulturminnet skal grense til eller liggje på jordbruksareal. Med «grense til» meiner vi at kulturminnet ligg slik at det er ein naturleg del av det jordbrukslandskapet som blir skjøtta.

Avgrensingar

Skjøtselen skal vere gjennomført slik at kulturminnet er synleg i jordbrukslandskapet. Kulturminnet skal vere registrert i kulturminnebasen Askeladden. Alle automatisk freda kulturminne har ei sikringssone på minimum 5 meter i alle retningar rundt det freda objektet (jf. § 6 i kulturminnelova). Denne sikringssona er med i det arealet som kan skjøttast og få tilskot. Tilskotet gjeld for skjøtsel av areal rundt synlege kulturminne i jordbrukslandskapet, og tilskotet gjeld såleis ikkje kulturminne som ligg under markoverflata, som til dømes dyrkingslag og kulturlag, lokalitetar avmerkte som uavklara funnstader, lausfunn og liknande. Grunngevinga for avgrensinga er at skjøtsel av slike kulturminne ikkje vil gjere at kulturminna vert meir synlege i jordbrukslandskapet.

Sakshandsaming

Arealet det vert søkt om skal vere skjøtta, og det kan søkast om tilskot for kulturminnet med sikringssone. Godkjent areal skal rundast opp til næraste heile dekar. Kommunen bør referere til

skjøtselsråda og krava etter kulturminnelova § 4 i sine vedtak, (helst tilpassa det aktuelle kulturminnet).

Kontroll

Kommunen kan kontrollere om kulturminna er synlege i jordbrukslandskapet etter gjennomført skjøtsel, og at skjøtselen ikkje har medført skader på kulturminna.

Tilskot til kantsone i eng

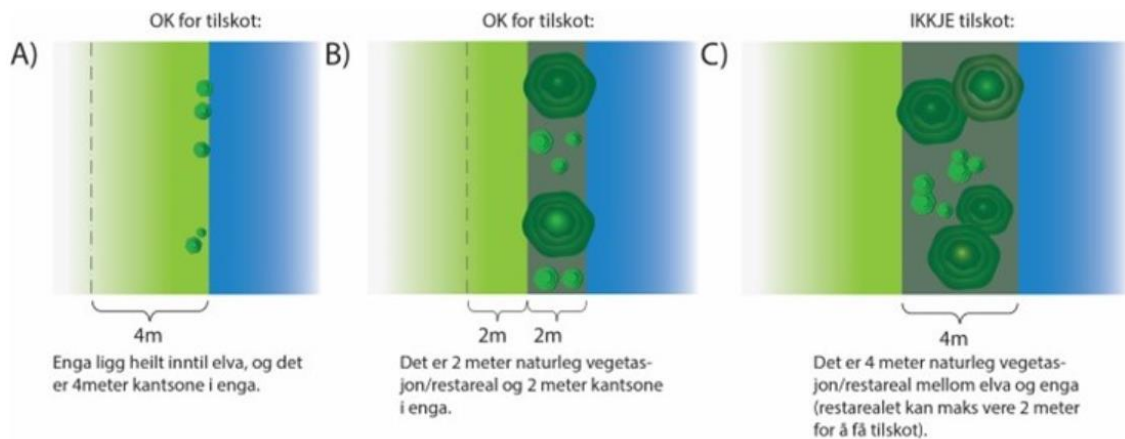
(gjeld kantsoner utan gjødsling og sprøytemiddel langs prioriterte vassdrag)

Det kan i prioriterte og kartfesta område gjevast tilskot for å ha ei kantsone i eng langs kanten mot vassdrag. Formålet med tilskotet er å stimulere til at areal som grensar mot vassdrag ikkje blir gjødsla eller sprøyta.

Nytt frå 2022: Tiltaket gjeld tolv nye område! Sjå kart og tabell under.

Tiltaket gjeld for fulldyrka og overflatedyrka areal. Tiltaket omfattar ikkje innmarksbeite.

Ein kan berre motta tilskot til kantsone på jordbruksareal langs prioriterte vassdrag. Avstanden frå enga til normalvasstanden til vassdraget kan maks vere to meter, sjå figur under. Sona det blir gitt tilskot for skal ha ei breidde på minst fire meter målt frå normalvasstanden til vassdraget, og minst to meter av kantsona skal liggje på fulldyrka eller overflatedyrka areal.

Figur 1: Døme. For å kunne mota tilskot, må kantsona i enga vere brei nok. Vidare må det ikkje vere for stor avstand frå enga til vassdraget.

Kantsona på jordbruksarealet skal haustast ved slått eller beiting i søknadsåret. Ved fornying skal jordarbeiding og såing skje mellom 1. mars og 1. juli. Det skal ikkje brukast plantevernmiddel i kantsona.

Tiltaket gjeld vassdrag og delar av vassdrag med årsikker vassføring. Årsikker vassføring er vassføring som ikkje tørkar ut i vekstsesongen oftare enn kvart tiande år.

Tiltaket gjeld i prioriterte område ved vassdrag og delar av vassdrag lista opp i tabellen under. Konkret avgrensing av kva areal som kan ha rett til tilskot kjem fram i kart i elektronisk søknadsportal. Prioriterte område er og kartfesta i Fylkesatlas, sjå kart lenger ned

Naturleg vegetasjon langs vassdrag

Langs vassdrag med årsikker vassføring skal det oppretthaldast eit naturleg vegetasjonsbelte (kantvegetasjon) som motverkar avrenning og gjev leveområde for planter og dyr, jf vassressurslova § 11. Det er ikkje krav om å etablere kantvegetasjon der denne ikkje finst eller vart fjerna før 2001. Statsforvaltaren kan gje fritak for kravet om kantvegetasjon langs vassdrag.

Ved nydyrking skal ein setje igjen ei vegetasjonssone langs vassdrag. Denne skal vere minst 6 meter brei langs vassdrag med årsikker vassføring.

Tabell 1: Vassdrag med prioriterte område for tilskot til kantsone i eng. Konkret avgrensning av kva areal som kan godkjennast kjem fram i kart i elektronisk søknad og i Fylkesatlas (sjå omtale over).

Kommune	Prioritert område	Årsak prioritert	Vassområde
Alver	Eikangervassdraget, frå Fammestadtjørnet til fjorden	Vasskvalitet	Voss - Osterfjorden
Alver	Hallandsvassdraget	Vasskvalitet	Nordhordland
Alver	Mjåtveitvassdraget*	Elvemusling	Nordhordland
Askvoll	Gjelsvikelva*	Vasskvalitet	Sunnfjord
Austrheim	Solevatnet – Årås*	Vasskvalitet	Nordhordland
Bergen	Haukåselva	Elvemusling	Vest
Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	Vest
Bjørnafjorden			
Bjørnafjorden	Døsjaelva, Nore Neset	Elvemusling	Vest
Bømlo	Åreidelva, Oldereid	Elvemusling	Sunnhordland
Etne	Sørelva*	Elvemusling	Sunnhordland
Fitjar	Fjordbekken	Elvemusling	Sunnhordland
Fitjar	Storavatnet*	Vasskvalitet	Sunnhordland
Fjaler	Skaddalselva*	Vasskvalitet	Sunnfjord
Gloppen	Svragrova/Høgegrova, Myklebust	Vasskvalitet	Nordfjord
Gulen	Elv ved Sande, Sandøyna	Vasskvalitet	Ytre Sogn
Kinn	Nyttingeneselva	Elvemusling	Nordfjord
Kvam	Røyrvikelva	Elvemusling	Hardanger
Kvam	Steinsdalselva*	Vasskvalitet	Hardanger
Luster	Dalselvi	Vasskvalitet	Indre Sogn
Osterøy	Lonevassdraget	Elvemusling	Voss - Osterfjorden
Samnanger	Skjelåna, Hisdal (og Nordbøvassdraget)	Elvemusling	Vest
Sogndal	Tverrgrovi, Fjærland*	Vasskvalitet	Indre Sogn
Stad	Dalsbøvassdraget	Elvemusling	Nordfjord
Stad	Maurstadelva	Elvemusling	Nordfjord
Stryn	Høgalmelva, Oldedalen*	Vasskvalitet	Nordfjord
Sunnfjord	Løyken*	Vasskvalitet	Sunnfjord
Sunnfjord	Redalselva	Elvemusling	Sunnfjord
Sunnfjord	Stardalselva frå Åmot til Øygarden, med sidebekkar	Vasskvalitet	Sunnfjord
Sunnfjord	Storegrova, Eikås	Vasskvalitet	Sunnfjord
Sunnfjord	Vassenden – Haugsbø*	Vasskvalitet	Sunnfjord
Sveio	Vigdarvassdraget	Vasskvalitet	Sunnhordland
Tysnes	Kvernaviksbekken, Hope	Elvemusling	Sunnhordland
Vaksdal	Eksingevassdraget frå Gullbrå til Flatekval	Vasskvalitet	Voss - Osterfjorden
Vik	Hopra	Vasskvalitet	Ytre Sogn
Voss	Opelandstjørni*	Vasskvalitet	Voss - Osterfjorden

* Prioriterte område som er nye frå 2022.

Utmålingseining og førebels tilskotssats

- **kr 15 per løpemeiter kantsone**
Inntil 1000 meter per føretak

(Kantsone i eng utan gjødsling og sprøytemiddel langs prioriterte vassdrag)

Kartavgrensing

Sjå kart på RMP-nettsida for kva areal det er mogleg å søkje tilskot for. Tilskot til kantsone i eng gjeld både blå felt (område med elvemusling) og raude felt (område der jordbruk er medverkande årsak til dårleg vasskvalitet).

Tiltaka gjeld areal som har drenering mot dei aktuelle delane av vassdraget, og i nokre høve også for andre areal i nærleiken. Det kan difor vere viktig å zoome heilt inn for å sjå nøyaktig avgrensing.

Klikk eventuelt på *Fullversjon* for å sjå kartet i fylkesatlas, der du kan skru på kartlag med jordbruksareal og eigedomsgrenser.

For kommunen

Formålet med tilskotet er å stimulere til at areal som det vert dyrka fleirårige urte-/grasvekstar til fôr på, og som grensar mot vassdrag, ikkje blir gjødsla eller sprøyta. Mykje jordbruksareal i aktiv drift i Vestland grensar til vassdrag. Spreiing av gjødsel mot vassdrag kan lett føre til avrenning av næringsstoff. Særleg der det er lita sone med naturleg vegetasjon mellom jordbruksareal og vassdrag kan det ha god effekt å redusere gjødslinga på jordbruksareal nærast inntil vassdraget.

I mange tilfelle kan grovfôrareal i aktiv drift ligge heilt ut til elvekanten, utan at anna regelverk stiller krav om å etablere buskar og tre mellom jordbruksareal og vassdrag:

- Frå *vassressurslova* blei innført i 2001 er det ikkje lov å fjerne naturleg vegetasjonsbelte langs vassdrag (etter §11). Då lova blei innført låg jordbruksareal heilt ut til elvekanten på mange elvestrekk, eventuelt med ein elvemur/erosjonsførebygging ytst. Det er ikkje krav om å opprette *nytt* naturleg vegetasjonsbelte med buskar og tre på slike plassar.
- Etter *forskrift om produksjonstilskudd mv.* er det krav om å etablere ei sone utan jordarbeiding mot vassdrag (etter § 4). Sona skal vere tilstrekkeleg brei til å motverke avrenning til vatn under normal vassføring, og sona skal vere minst 2 meter brei. Ein slik vegetasjonssone treng *ikkje* å vere naturleg med buskar og tre, men kan vere gras som blir hausta i drifta.

I følgje vassdirektivet skal alle vassførekomstar minst oppretthalde eller oppnå god tilstand innan utgangen av 2027. Det er samansette årsaker til dårleg vasskvalitet i eit vassdrag eller ein vassførekomst slik som jordbruksdrift, spreidd avløp og andre kjelder.

Avgrensingar

Tiltaket gjeld for utvalde vassdrag eller deler av vassdrag som er fastsett og kartfesta av Statsforvaltaren. For detaljert oversikt over utvalde vassdrag/vassførekomstar, sjå tabell i kapittelet

Prioriterte vassdrag/vassførekomstar. Berre kart i fylkesatlas eller RMP e-Stil visar nøyaktig på kva areal ein kan ha rett til tilskotet. Dei utvalde vassdraga/vassførekomstane har aktivt landbruk i nedbørsfeltet. Vidare har dei enten populasjonar av elvemusling (truga etter Norsk raudliste for artar) eller vasskvalitet dårlegare enn «god». Etter kvart som forvaltninga får meir erfaring med tiltaket, er det planlagt å utvide lista med utvalde vassdrag/vassførekomstar.

I forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 4 er det sett krav om ei sone på to meter utan jordarbeiding. Sona utan jordarbeiding kan vere overlappende med kantsona i dette tiltaket, og den kan såleis utgjere ein del av denne kantsona. Tilskotet kan bli gitt frå det året grasdekket er etablert. Det er ikkje lov å fjerne naturleg kantvegetasjon langs vassdrag slik at det går ut over den økologiske funksjonen som kantvegetasjonen har, jf vassressurslova.

Tilskot til spreieing av husdyrgjødsel om våren og/eller i vekstsesongen
(gjeld kun for område knytt til prioriterte vassdrag med elvemusling)

NB! Endra regelverk frå og med 2022

Tilskotet gjeld areal nær vassdrag med elvemusling. Her kan det for utvalde føretak gjevast tilskot for å spreie all husdyrgjødsel eller biorest føretaka skal spreie innan 10. august. Formålet med tiltaket er å redusere spreieing av husdyrgjødsel om hausten ved vassdrag med elvemusling. Tiltaket gjeld kun for dei areala der det blir spreidd husdyrgjødsel.

Nytt frå 2022:

- To nye vassdrag: Sørrelva (Etne) og Mjåtveitelva (Alver).
- Tiltaket gjeld berre utvalde føretak definert ut frå produksjon og driftsomfang (sjå under).

Tilskotet gjeld føretak som disponerer areal i nedbørsfelt for elvemuslingsvassdrag (sjå kart og lister over vassdrag og føretak under) og som har produksjon med mjølkekyr eller har storfe, gris eller fjørfe med omfang berekna til 15 gjødseldyreiningar (GDE) eller meir

Tabell: Vassdrag som inngår i tiltaket.

Kommune	Prioritert område
Alver	Mjåtveitelva
Bergen	Haukåselva
Bergen	Osvassdraget
Bjørnafjorden	
Bjørnafjorden	Døsjaelva, Nore Neset
Bømlo	Åreidelva, Oldereid
Etne	Sørrelva
Fitjar	Fjordbekken

Kinn	Nyttingeneselva
Kvam	Røyrvikelva
Osterøy	Lonevassdraget
Samnanger	Skjelåna, Hisdal (og Nordbøvassdraget)
Stad	Dalsbøvassdraget
Stad	Maurstadelva
Sunnfjord	Redalselva
Tysnes	Kvernaviksbekken, Hope

Her ([lenke](#)) finn du liste over føretak som kan kome inn under tiltaket. Lista er basert på opplysningar registrert i produksjonstilskot i 2021 og er ikkje nødvendigvis uttømmende. Andre føretak som fyller vilkåra i søknadsåret har òg rett til tilskot.

Vilkår :

- All husdyrgjødsel / biorest som føretaket disponerer må bli spreidd seinast 10. august. For å sikre nok lagerkapasitet gjennom vinteren, bør gjødsellageret då vere tømt.
- Tilskotet gjeld berre areal der det blir spreidd husdyrgjødsel / biorest. Det skal minimum spreiest 5 kg total-Nitrogen i husdyrgjødsel per dekar på det arealet ein søker tilskot for. Det er ikkje krav om å nytte alt spreieareal ein disponerer.
- For godkjende føretak kan det gjevast tilskot for alt fulldyrka og overflatedyrka areal som føretaket disponerer. Det kan òg gjevast tilskot for innmarksbeite som med vedtak er godkjent som spreieareal.
- Arealet skal haustast ved slått eller beiting etter gjødslinga i søknadsåret.
- Føretaket skal ha gjødslingsplan og skiftenoteringar som syner spreiedato og gjødselmengde spreidd per dekar.
- Tilskotet kan ikkje kombinerast med Tilskot til spreining av husdyrgjødsel ved nedfelling eller nedlegging eller Tilskot til spreining av husdyrgjødsel med tilførselsslange/slepeslange.

Utmålingseining og førebels tilskotssats

- **kr 180 per daa**
Det kan gjevast tilskot for inntil 250 daa per føretak

(Tiltaket gjeld spreining av husdyrgjødsel innan 10.august på godkjent spreieareal for utvalde føretak som disponerer areal nær elvemuslingsvassdrag, og som anten har mjølkekyr eller har produksjon med storfe, gris eller fjørfe med omfang berekna til 15 gjødseldyreiningar (GDE) eller meir. Kravet til spreietidspunkt gjeld for all spreining av husdyrgjødsel som føretaket disponerer.)

Kart

Sjå kart på RMP-netsida som viser kva vassdrag som inngår i tiltaket. Klikk eventuelt på *Fullversjon* for å sjå kartet i fylkesatlas, der du kan skru på kartlag med jordbruksareal og eigedomsgrenser.

For kommunen

Formålet med tilskotet er å stimulere til at føretak med mykje husdyrgjødsel spreier husdyrgjødsel og biorest i vekstsesongen, slik at næringa i størst mogleg grad blir tatt opp i avlinga. Dette vil igjen redusere forureining av vatn og utslepp til luft. Spreietidspunkt har mykje å seie for kor mykje av næringa som plantene kan ta opp, og kor mykje av næringa som blir til forureining av vatn og luft. Plantene tek opp og utnyttar næringa i gjødsla best når dei er i vekst. Sein gjødsling gjev større risiko for avrenning, både fordi plantene tek opp mindre næring, og fordi det gjerne er meir nedbør på hausten. Tilførsel av næring på hausten vil òg føre til seinare avmogning av plantene og dermed større risiko for vinterskade. Ei god utnytting av husdyrgjødsla er òg god økonomi for bonden, fordi det då vert mindre behov for innkjøpt mineralgjødsel.

I følge vassdirektivet skal alle vassførekomstar minst oppretthalde eller oppnå god tilstand innan utgangen av 2027. Det er samansette årsaker til dårleg vasskvalitet i eit vassdrag eller ein vassførekomst slik som jordbruksdrift, spreidd avløp og andre kjelder.

Tiltaket er i hovudsak retta mot mjølkebruk, då desse har meir husdyrgjødsel enn andre produksjonar. Spreiing av husdyrgjødsel i vekstsesongen er eit godt miljøtiltak for alle husdyrproduksjonar, men omsynet til målretting og budsjett gjer at tiltaket er spissa mot den gruppa produsentar som har mest husdyrgjødsel.

Avgrensingar

Tiltaket gjeld berre utvalde føretak ut frå produksjon og driftsomfang, og som disponerer areal i nedbørsfeltet til vassdrag med levande populasjonar av elvemusling (truga etter Norsk raudliste for artar).

For føretak som ikkje har mjølkekyr, er det krav om driftsomfang med 15 gjødseldyreiningar eller meir for storfe, gris eller fjørfe. Tal gjødseldyreiningar skal bli rekna ut frå dyretal registrert i produksjonstilskot, som eit snitt av teljedato i mars og teljedato i oktober, der det er aktuelt.

Statsforvaltaren har laga rettleiande liste over aktuelle føretak basert på produksjonstilskot førre år, men det kan òg vere andre føretak som fyller krava for tilskotet i år. For detaljert oversikt over vassdrag/vassførekomstar som er utgangspunkt for utval av føretak, sjå tabell i kapittelet Prioriterte vassdrag/vassførekomstar .

Tilskotet kan berre gjevast dersom all husdyrgjødsel som føretaket brukar på disponert areal blir spreidd innan 10.august. Søkar kan få tilskot til *alt* spreieareal føretaket disponerer og spreier husdyrgjødsel på.. For innmarksbeite kan det berre bli gitt tilskot til areal der det ligg føre godkjenning som spreieareal. For dette tiltaket er det ikkje krav om at alt tilgjengeleg spreieareal blir nytta. Dersom det kan sjå ut til å vere manglande spreieareal eller at for store deler av mogleg spreieareal som ikkje blir nytta i praksis, bør kommunen gripe fatt i dette etter *forskrift om organisk gjødsel*.

Føretak som mottok dette tilskotet kan ikkje ved same søknadsomgang motta tilskot for nedlegging eller nedfelling av husdyrgjødsel, og heller ikkje tilskot til spreiiing av husdyrgjødsel med tilførselsslange. Tilskot til nedlegging eller nedfelling inneber i seg sjølv at gjødsla skal spreiest før 10.august.

Det ligg inne ein sperre i eStil slik at ein ikkje får lagt inn gjødsling på innmarksbeite med mindre kommunen nyttar funksjonen «heile kommunen som godkjent areal».

Kontroll

Kommunen bør undersøke om søkjaren fyller vilkåra for tilskotet ut frå kva type føretak tilskotet gjeld for. Søknads- og sakshandsamingssystem e-Stil inneheld *ikkje* kart med kva areal som er aktuelle for tiltaket. For tilskot til innmarksbeite bør kommunen sjå vedtak om godkjenning som spreieareal.

All husdyrgjødsel som føretaket brukar på disponert areal skal vere spreidd innan 10.august. Søkar skal kunne legge fram gjødslingsplan og skiftenoteringar som viser spreiedato og gjødselmengde spreidd per dekar. Det skal ikkje bli gitt tilskot til areal der det ikkje blir spreidd husdyrgjødsel. Det skal ikkje bli gitt tilskot dersom gjødsla areal ikkje blir hausta ved slått eller beiting i søknadsåret.

Tilskotet er eit stimuleringsstilskot for at spreieing av husdyrgjødsel/biorest blir gjort på eit gunstig tidspunkt. For å kunne tildelast tilskotet krev det såleis ei aktiv handling som her er spreieing av husdyrgjødsel/biorest innan 10.august.

Godkjenning:

Kravet til gjødsel/biorest-handtering gjeld all gjødsel/biorest som føretaket disponerer. Det er altså ikkje viktig korleis ein får tak i husdyrgjødsla og kor mykje husdyrgjødsel ein har, men dersom ein disponerer lite husdyrgjødsel vil det berre vere eit mindre areal som blir gjødsla og som kan vere grunnlag for tilskot.

Tilskot til spreieing av husdyrgjødsel ved nedfelling eller nedlegging

Det kan gjevast tilskot for spreieing av husdyrgjødsel og biorest ved nedlegging eller nedfelling på fulldyrka og overflatedyrka areal. Formålet med tilskotet er å stimulere til at husdyrgjødsel og biorest blir lagt rett ned på jorda eller blanda direkte i jordsmonnet i staden for tradisjonell breispreieing med bladspreiar, fanespreiar eller kanon. Dette vil auke gjødslingseffekten, motverke utslepp til luft og redusere forureining til vatn.

Definisjonar

Biorest: restprodukt frå biogassanlegg

Nedlegging: gjødsla blir lagt i striper oppå jorda med stripespreiar / «blekksprut»

Nedfelling: gjødsla blir plassert ned i jorda, ved hjelp av ulike metodar

Tiltaket er ikkje avgrensa til utvalde område, og tiltaket kan gjelde alt fulldyrka og overflatedyrka areal som eit føretak disponerer. Eit føretak treng ikkje fylle krava til tilskotet for alt areal det disponerer, men det arealet det blir søkt om tilskot for skal fylle alle vilkåra til tilskotet.

Tilskotet blir gitt éin gong per areal per år, ikkje for kvar gjødsling. All husdyrgjødsel på eit areal i ein vekstsesong må vere tilført med nedfelling/nedlegging for at arealet skal kunne godkjennast.

Siste frist for spreiring på areal med nedfelling/nedlegging er 10. august, og arealet skal haustast ved slått eller beiting etter den siste spreiringa i søknadsåret. Husdyrgjødsel og bioest som er spreidd ved nedlegging i open åker, må moldast ned innan to timar. Det skal spreiest minimum 5 kg total-Nitrogen i husdyrgjødsel per dekar. Føretaket skal ha gjødslingsplan og skiftenoteringar som viser spreiedato og gjødselmengde spreidd per dekar.

Føretak som mottok dette tilskotet kan ikkje i same søknadsomgang motta tilskot til spreiring av husdyrgjødsel om våren og/eller i vekstsesongen.

NB 1:

Den som disponerer eit areal (eig eller leiger) kan søke om tilskot for dette arealet, og eit føretak kan søke om tilskotet uavhengig av kven som utfører gjødslinga. Kravet er at gjødslinga er utført som nedfelling/nedlegging, og tilskotet blir utbetalt til den som disponerer jorda. Betaling for eventuell leigekjøring er ei privatrettsleg sak, og tiltaket set ikkje grenser for kor mykje leigekjøring eit føretak kan utføre.

NB 2:

Dersom ein søker om tilskot til nedfelling/nedlegging, kan ein få utbetalt inntil kr 5 000 (50kr/daa for inntil 100 daa). Dersom nedfellinga/nedlegginga vert utført ved hjelp av slangespreiring, kan ein få ytterlegare kr 25 000 (250kr/daa for inntil 100 daa). For å få fullt tilskot ved slangespreiring må ein søke om TO tilskot (Tilskot til spreiring av husdyrgjødsel ved nedfelling eller nedlegging, og Tilskot til spreiring av husdyrgjødsel med tilførselslange).

NB 3:

Mesteparten av tilskotet for nedfelling/nedlegging er lagt til spreiring ved tilførselslange då slangespreiring er eit viktig tiltak for å redusere jordpakking, redusere utslepp av lystgass og betre produksjonspotensialet i jorda. Ved investering vil det såleis lønne seg både agronomisk og økonomisk å kjøpe slange, dersom arealet ein disponerer tillet det. Bruk av mellomlager nær slåtteearealet kan gje auka moglegheiter for slangespreiring på einskildbruk.

Utmålingseining og førebels tilskotssats

- **kr 50 per daa**
Inntil 100 daa per føretak
(Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel på full- og overflatedyrka areal innan 10.august, der all husdyrgjødsel på eit areal i ein vekstsesong er tilført med nedfelling eller nedlegging.)

For kommunen

Formålet med tilskotet er å stimulere til at husdyrgjødsel blir lagt rett ned på jorda (nedlegging) eller blanda direkte i jordsmonnet (nedfelling) i staden for tradisjonell breispreiring med gjødselkanon eller

liknande. Nedlegging og nedfelling av husdyrgjødsel motverkar tap av ammoniakk til lufta og avrenning av husdyrgjødsel til vatn.

Med «areal» meiner ein her konkret det arealet som faktisk er gjødsel med denne metoden, uavhengig av skifte og teigar. Det vil sei at søkar kan avgrensa arealet slik han ynskjer. Arealet det vert søkt om tilskot for kan såleis vera eit skifte, ein teig, ein del av ein teig eller ein del av eit skifte. Det viktige er at arealet det blir søkt om tilskot for tilfredstillir alle vilkåra som vert stilte

Avgrensingar

Føretak som mottok dette tilskotet kan ikkje i same søknadsomgang gjevast tilskot til spreieing av husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesongen.

Kontroll

Søkar skal kunne legge fram gjødslingsplan og skiftenoteringar som viser spreiedato og gjødselmengde spreidd per dekar. Søkar kan dokumentere eller sannsynleggjere bruk av naudsynt utstyr ved å vise fram faktura på leigekjøring, utstyret eller bilde tatt med til dømes mobiltelefon.

Tilskot til spreieing av husdyrgjødsel med tilførselsslange / slepeslange (gjeld kun i samband med Tilskot til spreieing av husdyrgjødsel ved nedfelling eller nedlegging)

Det kan gjevast tilskot for spreieing av husdyrgjødsel og biorest med tilførselsslange/slepeslange i samband med nedfelling og nedlegging. Formålet med tilskotet er å redusere bruk av tunge tankvogner og slik redusere jordpakking.

Tilskotet kan berre gjevast som eit tillegg til Tilskot til spreieing av husdyrgjødsel ved nedfelling eller nedlegging. Det blir *ikkje* gitt tilskot til tilførselsslange/slepeslange i kombinasjon med bladspreiar. Føretaket må kunne dokumentere bruk av tilførselsslange/slepeslange ved å eige/leige utstyr eller leige spreieing.

Eit føretak kan søke om tilskot uavhengig av kven som utfører gjødslinga. Kravet er at gjødslinga skal vere utført som nedfelling eller nedlegging i kombinasjon med tilførselsslange/slepeslange, og det er den som disponerer arealet som kan søke om tilskot.

Føretak som mottok dette tilskotet kan ikkje i same søknadsomgang gjevast tilskot til spreieing av husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesongen.

NB!

For å få tilskot ved slangespreieing må ein søke om TO tilskot (Tilskot til spreieing av husdyrgjødsel ved nedfelling eller nedlegging, og Tilskot til spreieing av husdyrgjødsel med tilførselsslange).

Utmålingseining og førebels tilskotssats

- **kr 250 per daa**

Inntil 100 daa per føretak

(Spreiing av husdyrgjødsel med tilførselsslange/slepeslange som eit tillegg til Tilskot til spreiiing av husdyrgjødsel ved nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel, og tilskotet gjeld ikkje utan bruk av slikt utstyr).

For kommunen

Formålet med tilskotet er å stimulere til bruk av tilførselsslanger for spreiiing av husdyrgjødsel for å redusere jordpakking. Redusert jordpakking kan gje betre avlingar fordi god jordstruktur gir betre levevilkår for planterøtene. Redusert jordpakking kan og gje mindre tap av lystgass, då jord med god jordstruktur infiltrerer vatn best. Tilskotet blir gitt som eit tillegg til tilskot til nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel. Det er ikkje mogleg å få tilskot til bruk av tilførselsslange utan bruk av nedfellings- eller nedleggingsutstyr.

Avgrensingar

Tilskotet kan kun gjevast som eit tillegg til tilskot til nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel. Føretak som mottok dette tilskotet kan ikkje i same søknadsomgang gjevast tilskot til spreiiing av husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesongen.

Kontroll

Søkar må kunne dokumentere bruk av tilførselsslange. Søkar kan dokumentere eller sannsynleggjere bruk av naudsynt utstyr ved å vise fram faktura på leigekjøring, utstyret eller foto tatt med til dømes mobiltelefon.

Tilskot til klimarådgeving

Klimarådgeving er eit viktig verktøy for jordbruket i arbeidet med å redusere klimagassutslepp og betre klimatilpassinga på det einkilde føretak. Auka satsing på klimarådgeving er difor eitt av satsingsområda i Landbruket sin klimaplan.

Tilskot til klimarådgeving vart innført i alle fylke frå og med 2021. I første omgang er tilskotet innført for ein pilotfase på tre år slik at det kan gjerast justeringar etter kvart som ein får erfaringar med tiltaket. Føremålet med tilskotet er at bonden skal få rådgeving om garden sitt klimaavtrykk og behovet for klimatilpassing på garden.

Krav til klimarådgevinga:

Rådgevinga og tiltaksplanen skal sikre ei god og heilskapleg klimarådgeving med mål om at det skal gjennomførast klimatiltak på føretaket. Rådgevinga skal i størst mogeleg grad omfatte ein heilskapleg gjennomgang av klimagassutslepp, karbonbinding og behov for klimatilpassing i alle

produksjonar på føretaket. Føretaket skal ha ein gjennomgang av alle produksjonane i føretaket, òg i dei tilfella der det er både husdyrproduksjon og planteproduksjon.

Det kan berre gjevast tilskot for rådgjeving som er utført av tilbydarar som er godkjent av Landbruksdirektoratet. Norsk Landbruksrådgjeving og Tine tilbyr klimarådgjeving i Vestland.

Det skal utarbeidast tiltaksplan for kvart einskild føretak. Tiltaksplanen skal signerast av dei involverte rådgjevarane, og signert tiltaksplan må leggjast ved søknaden for at tilskot skal kunne godkjennast.

Det er mål om at klimatiltaka i tiltaksplanen skal gjennomførast, men det er ikkje krav til at tiltaka er gjennomført for å kunne tildelast tilskotet.

Det er kun mogeleg å søke tilskot for klimarådgjeving ein gong per søknadsomgang. Dersom ein søker ved fleire søknadsomgangar, må det kome fram av tiltaksplanen at det er gjennomført heilskapleg rådgjeving på nytt, og oppdatert tiltaksplan skal leggjast ved søknaden som dokumentasjon.

Det kan berre søkast tilskot for klimarådgjeving som er gjennomført sidan førre søknadsfrist. Det vil sei at det kan søkast tilskot for klimarådgjeving som er gjennomført etter 15. oktober i føregåande år, og rådgjeving og tiltaksplan må vere ferdigstilt innan søknadsfristen.

Tiltaksklassar, utmålingseining og førebelse tilskotssatsar

- **To-til-ein rådgjeving: kr 8000 for fullført klimarådgjeving**
Gjeld kun føretak med mjølkeproduksjon og grovfôrproduksjon
- **Ein-til-ein rådgjeving: kr 6000 for fullført klimarådgjeving**
Gjeld føretak med ein produksjon (døme: føretak med kun grønsaksproduksjon) og føretak der klimarådgjevingsteneste ikkje eksisterer for alle produksjonane på føretaket
- **Grupperådgjeving, alle produksjonar: kr 2 000 for fullført klimarådgjeving**

(Tiltaket gjeld føretak som har gjennomført heilskapleg klimarådgjeving med godkjent rådgjevar sidan førre søknadsomgang. I samband med klimarådgjevinga skal det utarbeidast eigen tiltaksplan for føretaket, eventuelt at tidlegare tiltaksplan er oppdatert vesentleg. Tiltaksplan signert av rådgjevar må leggjast ved søknaden.)

For kommunen

Formålet med tilskotet er å stimulere til kunnskapsoppbygging hjå søkar om klimagassutslepp, karbonbinding og klimatilpassing, med sikte på å få gjennomført klimatiltak i jordbruksproduksjonen på føretaket. Desse tiltaka inkluderer ikkje berre tilskotsberettiga tiltak, men og generell optimering av drifta.

Avgrensingar

Det kan berre gjevast tilskot for rådgjeving som er utført av tilbydarar som er godkjent av Landbruksdirektoratet. Norsk Landbruksrådgjeving og Tine tilbyr klimarådgjeving, sjå liste over godkjende rådgjevarar: <https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/jordbruk/ordninger-for-jordbruk/regionalt-miljotilskudd-rmb/klimaradgivere-i-ditt-fylke> Tiltaksplanen skal oppdaterast for kvar gong det vert søkt om tilskotet, og tiltaksplanen skal leggjast ved søknaden. Det vert ikkje stilt som vilkår at føretaket gjennomfører tiltak, med rådgjevinga og utarbeidinga av tiltaksplan skal gje søkar kunnskapsgrunnlag og motivasjon for å gjennomføre tiltak og driftsforbetringar for å redusere utslepp og gjere tilpassingar til eit endra klima. I tillegg til heilskapleg gjennomgang av opptak og utslepp av klimagassar, skal det vurderast behov for tiltak som gjeld klimatilpassing. Med utgangpunkt i forutsetningane på det einskilde føretak, vil tiltak som gjeld handtering av overflatevatn, naturbaserte reinseløysingar, drenering, tilhøve kring jordarbeiding og andre dyrkingsmessige tilhøve vere aktuelle.

Kontroll

For å kunne tildelast tilskot er det krav om tiltaksplan som vert lagt ved søknaden. Tiltaksplanen skal oppdaterast for kvar gong det vert søkt om tilskotet. Tiltaksplanen skal vere utarbeida og underskriven av ein godkjent klimarådgjevar.

Vassførekomstar i prioriterte vassdrag

Tabellen under gjev ei detaljert oversikt over kva vassførekomstar som heilt eller delvis inngår i Tilskot til kantsone i eng

Kart over vassdraga/delar av vassdrag som viser kor ein kan ha rett på tilskot til ugjødsla kantsone er tilgjengelege i Fylkesatlas (www.fylkesatlas.no), temalaget «*Forureining landbruk – prioriterte vassdrag*» under Landbruk og Regionalt miljøprogram RMP. Tilskot til kantsone i eng kan kun gjevast for skjøtsel innanfor desse prioriterte og kartfesta områda. Karta er òg tilgjengeleg i søknads- og sakshandsamarsystem RMP e-Sil.

Kart over vassførekomstane er tilgjengeleg i Fylkesatlas (temalag *Vannforskriften og Vannett* under *Kyst og fjord*) eller i [Temakart NVE](#)

Tabell 1. Vassførekomstar som heilt eller delvis er omfatta av RMP tilskotsordning ugjødsla kantsone. Med atterhald om feil, og om endringar i Vann-Nett.

Kommune	Vassdrag / del av vassdrag	Årsak prioritert	Vassførekomst ID	Vassførekomstnamn	Vasstype
Alver	Eikangervassdraget, frå Fammestadtjørnet ned til fjorden	Vasskvalitet	064-5-R	Eikangervassdraget nedre	Elv
Alver	Eikangervassdraget, frå Fammestadtjørnet ned til fjorden	Vasskvalitet	065-15-R	Hindnesfjorden bekkefelt sør-vest	Elv
Alver	Eikangervassdraget, frå Fammestadtjørnet ned til fjorden	Vasskvalitet	064-17-R	Bekker ved Eknesvågen	Elv
Alver	Eikangervassdraget, frå Fammestadtjørnet ned til fjorden	Vasskvalitet	064-26332-7-L	Hegernesvatnet	Innsjø
Alver	Eikangervassdraget, frå Fammestadtjørnet ned til fjorden	Vasskvalitet	064-26350-L	Fammestadtjørna	Innsjø
Alver	Eikangervassdraget, frå Fammestadtjørnet ned til fjorden	Vasskvalitet	064-26332-8-L	Tveitavatnet	Innsjø
Alver	Eikangervassdraget, frå Fammestadtjørnet ned til fjorden	Vasskvalitet	064-26377-L	Liavatnet	Innsjø
Alver	Hallandsvassdraget	Vasskvalitet	066-61-R	Elv Mykingsvatnet - Hauglandsvatnet	Elv
Alver	Hallandsvassdraget	Vasskvalitet	066-57-R	Elv fra Hauglandsvatnet	Elv
Alver	Hallandsvassdraget	Vasskvalitet	066-62-R	Bekk til Mykingsvatnet	Elv
Alver	Hallandsvassdraget	Vasskvalitet	066-59-R	Bekk fra Lommetjørn	Elv
Alver	Hallandsvassdraget	Vasskvalitet	066-41-R	Elv fra Færevatnet	Elv
Alver	Hallandsvassdraget	Vasskvalitet	066-55-R	Storelva	Elv
Alver	Hallandsvassdraget	Vasskvalitet	066-8-R	Hallandsvatnet - Mjåvatnet bekkefelt	Elv
Alver	Hallandsvassdraget	Vasskvalitet	066-5-R	Haugland - Myking elv	Elv
Alver	Hallandsvassdraget	Vasskvalitet	066-26288-L	Hauglandsvatnet	Innsjø
Alver	Hallandsvassdraget	Vasskvalitet	066-26300-L	Mykingsvatnet	Innsjø
Alver	Hallandsvassdraget	Vasskvalitet	066-26329-L	Hallandsvatnet	Innsjø
Alver	Hallandsvassdraget	Vasskvalitet	066-26284-L	Lommetjørnet	Innsjø
Alver	Mjåtveitvassdraget	Elvemusling	059-22-R	Mjåtveitelva	Elv
Alver	Mjåtveitvassdraget	Elvemusling	059-24-R	Mjåtveitelva tilløp	Elv
Alver	Mjåtveitvassdraget	Elvemusling	059-176818-L	Dalevatnet	Innsjø
Askvoll	Gjeldsvikelva	Vasskvalitet	084-284-R	Gjeldsvikelva	Elv
Austrheim	Solevatnet - Årås	Vasskvalitet	066-18-R	Austrheimvågen bekkefelt	Elv
Austrheim	Solevatnet - Årås	Vasskvalitet	066-17-R	Solevatnet elv	Elv
Austrheim	Solevatnet - Årås	Vasskvalitet	066-26213-L	Solevatnet	Innsjø

Bergen	Haukåselva	Elvemusling	061-176-R	Haukåsvassdraget	Elv
Bergen	Haukåselva	Elvemusling	061-229-R	Haukåsvassdraget bekkefelt	Elv
Bergen	Haukåselva	Elvemusling	061-26551-L	Haukåsvatnet	Innsjø
Bjørnafjorden	Døsjaelva, Nore Neset	Elvemusling	056-147-R	Bekker Lysekloster - Hagevik	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-280-R	Gåssandvatnet og Hetleflotvatnet tilløpsbekker	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-55-R	Hausdalselvi - Samdalselva sidebekker	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-238-R	Elv gjennom Frotveitvatnet	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-279-R	Nordelva	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-135-R	Teinebekken/Syftlandsbekken	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-67-R	Ulvvatnet bekker	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-122-R	Sagelva	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-276-R	Oselva og Vallaelva sidebekker	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-79-R	Hauglandsvatnet sidebekker	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-283-R	Ulvenvatnet tilløpsbekker	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	056-64-R	Kalandsvatnet sidebekker	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-125-R	Steindalselva	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-63-R	Tverrelva	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-114-R	Samdalsvatnet tilløpsbekker	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-243-R	Ulvenvatnet - Myrketjørna bekk	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-136-R	Vallaelva	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-71-R	Sidebekker ved Hausdalen	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-43-R	Elv ved Husdalen	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-115-R	Oselva og Røykenesvatnet sidebekker	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-245-R	Ulvenvatnet tilløpsbekk	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-73-R	Bekk ved Orrtua	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-53-R	Hausdalselvi - Samdalselva	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-237-R	Dyrdalselva	Elv

Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-134-R	Oselvo ved Borgafjellet	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-65-R	Tverrelva bekker	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-274-R	Ulvenvatnet og Banktjørna bekker	Elv
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-26833-L	Samdalsvatnet	Innsjø
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-2056-L	Hetleflot- og Gåssandvatnet	Innsjø
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-26939-L	Tveitavatnet	Innsjø
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-26777-L	Litle Brekkevatnet	Innsjø
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-26949-L	Hegglandsvatnet	Innsjø
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-26962-L	Ulvenvatnet	Innsjø
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-26854-L	Hauglandsvatnet	Innsjø
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-26934-L	Vinddalsvatnet	Innsjø
Bjørnafjorden, Bergen	Osvassdraget	Elvemusling	055-26911-L	Krokvatnet	Innsjø
Bømlo	Åreidelva, Oldereid	Elvemusling	043-1-R	Åreiddalselva	Elv
Bømlo	Åreidelva, Oldereid	Elvemusling	043-3-R	Bekker Bømlo sør	Elv
Bømlo	Åreidelva, Oldereid	Elvemusling	043-22268-L	Finnåsvatnet	Innsjø
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-60-R	Lykilsvatnet bekkefelt	Elv
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-18-R	Elv mellom Løkjelsvatn og Harlandsvatnet	Elv
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-168-R	Kritleelva	Elv
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-154-R	Kaldeimselva oppstrøms inntak Kaldheim Bruk	Elv
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-26-R	Elv mellom Store Krokavatn/Bassurvatn og Jørnåsvatnet	Elv
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-47-R	Sørelva	Elv
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-155-R	Elv frå Andersvad	Elv
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-159-R	Kritleelva bekkefelt	Elv
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-20-R	Elv mellom Hardelandsvatn og Litledalsvatnet	Elv
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-22-R	Elv mellom Grindheimsvatn og Jørnåsvatnet	Elv
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-52-R	Kaldeimselva bekkefelt	Elv
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-157-R	Strypetjødnane bekkefelt	Elv
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-63-R	Ils- og Krokavatnet sidebekker	Elv
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-74-R	Sørelva sidebekker	Elv
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-153-R	Kaldeimselva nedstrøms inntak Kaldheim Bruk	Elv

Etne	Sørelva	Elvemusling	041-75-R	Grindeimsvatnet - Jørnåsvatnet bekkefelt	Elv
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-55-R	Litledalsvatnet bekkefelt	Elv
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-167-R	Elv Krokavatnet - Ilsvatnet	Elv
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-160-R	Hårlandsvatnet bekkefelt	Elv
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-1473-L	Store Krokavatn og Bassurvatn	Innsjø
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-1474-L	Ilsvatn	Innsjø
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-187960-L	Strypetjødnane	Innsjø
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-1471-L	Løkjelsvatn	Innsjø
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-1472-L	Hardelandsvatn	Innsjø
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-22375-L	Jørnåsvatnet	Innsjø
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-1475-L	Grindeimsvatn	Innsjø
Etne	Sørelva	Elvemusling	041-1470-L	Litledalsvatnet	Innsjø
Fitjar	Fjordbekken	Elvemusling	044-32-R	Dåfjorden bekkefelt	Elv
Fitjar	Storavatnet	Vasskvalitet	044-14-R	Kjærelva	Elv
Fitjar	Storavatnet	Vasskvalitet	044-23-R	Rødlandselva sidebekker	Elv
Fitjar	Storavatnet	Vasskvalitet	044-34-R	Storavatnet bekkefelt	Elv
Fitjar	Storavatnet	Vasskvalitet	044-25-R	Rødlandselva	Elv
Fitjar	Storavatnet	Vasskvalitet	044-46-R	Fitjar og Stord bekkefelt øst	Elv
Fitjar	Storavatnet	Vasskvalitet	044-22101-L	Inste Sørlivatnet	Innsjø
Fitjar	Storavatnet	Vasskvalitet	044-1492-L	Storavatnet	Innsjø
Fitjar	Storavatnet	Vasskvalitet	044-22047-L	Mosavatnet	Innsjø
Fitjar	Storavatnet	Vasskvalitet	044-22079-L	Klovskardvatnet	Innsjø
Fjaler	Skaddalselva	Vasskvalitet	082-206-R	Skaddalselv	Elv
Gloppen	Svoragrova/Høgegrova, Myklebust	Vasskvalitet	087-146-R	Svoragrova/ Høgegrova	Elv
Gloppen	Svoragrova/Høgegrova, Myklebust	Vasskvalitet	087-8-R	Storelva, Myklebust	Elv
Gloppen	Svoragrova/Høgegrova, Myklebust	Vasskvalitet	087-147-R	Bekkefelt Sandalsvatnet, sør	Elv
Gloppen	Svoragrova/Høgegrova, Myklebust	Vasskvalitet	087-90-R	Daleelva, bekkefelt	Elv
Gloppen	Svoragrova/Høgegrova, Myklebust	Vasskvalitet	087-1801-L	Sanddalsvatnet	Innsjø
Gulen	Elv ved Sande, Sandøyana	Vasskvalitet	068-81-R	Elv ved Sande	Elv
Gulen	Elv ved Sande, Sandøyana	Vasskvalitet	068-83-R	Bekk mellom Svartefjellet og Tverrfjellet	Elv
Gulen	Elv ved Sande, Sandøyana	Vasskvalitet	068-80-R	Sandøyana, vest	Elv
Gulen	Elv ved Sande, Sandøyana	Vasskvalitet	068-175710-L	Vasskleivhamrane	Innsjø
Kinn	Nyttingeneselva	Elvemusling	085-160-R	Nyttingeneselva	Elv
Kinn	Nyttingeneselva	Elvemusling	085-162-R	Bekk i Nesvågen	Elv
Kvam	Røyrvikelva	Elvemusling	053-35-R	Kvernelva og Byrkjenesvatnet bekkefelt	Elv
Kvam	Røyrvikelva	Elvemusling	053-33-R	Bekkefelt ved Storavatnet m.m.	Elv

Kvam	Røyrvikelva	Elvemusling	053-26910-L	Svartavatnet	Innsjø
Kvam	Røyrvikelva	Elvemusling	053-26917-L	Øyjordsvatnet	Innsjø
Kvam	Steinsdalselva	Vasskvalitet	052-245-R	Myklavatnet bekkefelt	Elv
Kvam	Steinsdalselva	Vasskvalitet	052-281-R	Kvamskogen bekkefelt	Elv
Kvam	Steinsdalselva	Vasskvalitet	052-99-R	Steindalselva	Elv
Kvam	Steinsdalselva	Vasskvalitet	052-288-R	Steinsdalselva	Elv
Kvam	Steinsdalselva	Vasskvalitet	052-292-R	Movatnet bekkefelt	Elv
Kvam	Steinsdalselva	Vasskvalitet	052-283-R	Langvotnevatnet nord bekkefelt	Elv
Kvam	Steinsdalselva	Vasskvalitet	052-240-R	Fosselva	Elv
Kvam	Steinsdalselva	Vasskvalitet	052-290-R	Steinsdalselvi bekkefelt	Elv
Kvam	Steinsdalselva	Vasskvalitet	052-277-R	Fljoto - Kvernelvi	Elv
Kvam	Steinsdalselva	Vasskvalitet	052-248-R	Elv fra Fossdalsvatnet	Elv
Kvam	Steinsdalselva	Vasskvalitet	052-279-R	Røyro	Elv
Kvam	Steinsdalselva	Vasskvalitet	052-285-R	Langvotnevatnet sør bekkefelt	Elv
Kvam	Steinsdalselva	Vasskvalitet	052-243-R	Fosselva bekkefelt	Elv
Kvam	Steinsdalselva	Vasskvalitet	052-26758-L	Fossdalsvatnet	Innsjø
Kvam	Steinsdalselva	Vasskvalitet	052-68017-L	Movatnet	Innsjø
Kvam	Steinsdalselva	Vasskvalitet	052-2015-L	Krokavatnet	Innsjø
Kvam	Steinsdalselva	Vasskvalitet	052-26752-L	Longvotni, Kvamskogen	Innsjø
Kvam	Steinsdalselva	Vasskvalitet	052-2016-L	Myklavatnet	Innsjø
Luster	Dalselvi	Vasskvalitet	076-3-R	Dalselvi (Indre Hafslø)	Elv
Luster	Dalselvi	Vasskvalitet	076-95-R	Bekkefelt Dalselvi	Elv
Osterøy	Lonevassdraget	Elvemusling	060-88-R	Hovdaelva - Lonelva oppstrøms Gjerstad kyrkje	Elv
Osterøy	Lonevassdraget	Elvemusling	060-93-R	Mykingelva - Dalaelva - Fossen	Elv
Osterøy	Lonevassdraget	Elvemusling	060-94-R	Hovdaelva - Lonelva oppstrøms Gjerstad kyrkje bekkefelt	Elv
Osterøy	Lonevassdraget	Elvemusling	060-89-R	Elv fra Borgavatnet	Elv
Osterøy	Lonevassdraget	Elvemusling	060-63-R	Sørfjorden bekkefelt ved Valestrandsvågen	Elv
Osterøy	Lonevassdraget	Elvemusling	060-84-R	Øvsthustjørn bekk	Elv
Osterøy	Lonevassdraget	Elvemusling	060-87-R	Loneelva nedstrøms Gjerstad kyrkje	Elv
Osterøy	Lonevassdraget	Elvemusling	060-69-R	Osterfjorden bekker ved Lonevågen	Elv
Osterøy	Lonevassdraget	Elvemusling	060-91-R	Borgavatnet bekkefelt	Elv
Osterøy	Lonevassdraget	Elvemusling	060-64-R	Sørfjorden ved Grøneviki	Elv
Osterøy	Lonevassdraget	Elvemusling	060-26515-L	Borgovatnet	Innsjø
Samnanger	Skjelåna, Hisdal (og Nordbøvassdraget)	Elvemusling	055-256-R	Bekker Hisdalen/Gullbotn	Elv
Samnanger	Skjelåna, Hisdal (og Nordbøvassdraget)	Elvemusling	055-258-R	Bekker til Trengereidfjorden	Elv
Samnanger	Skjelåna, Hisdal (og Nordbøvassdraget)	Elvemusling	061-149-R	Holmavasselvi bekkefelt	Elv
Sogndal	Tverrgrovi, Fjærland	Vasskvalitet	078-56-R	Tverrgrovi	Elv
Stad	Dalsbøvassdraget	Elvemusling	091-9-R	Dalsbøvassdraget, øvre	Elv
Stad	Dalsbøvassdraget	Elvemusling	091-16-R	Dalsbøvassdraget ved Tårevatnet	Elv

Stad	Dalsbøvassdraget	Elvemusling	091-17-R	Dalsbøvassdraget nedre	Elv
Stad	Dalsbøvassdraget	Elvemusling	091-27-R	Grytingselva, Lisetelv og andre elvar sørvest på Stadtlandet.	Elv
Stad	Dalsbøvassdraget	Elvemusling	091-30981-L	Sætrevatnet	Innsjø
Stad	Dalsbøvassdraget	Elvemusling	091-1813-L	Dalsbøvatnet	Innsjø
Stad	Maurstadelva	Elvemusling	089-102-R	Bekkefelt - Vågsøy kommune fra Tennebø til og med Bryggja	Elv
Stad	Maurstadelva	Elvemusling	089-101-R	Maurstadelva	Elv
Stryn	Høgalmelva, Oldedalen	Vasskvalitet	088-24-R	Høgalmelva	Elv
Stryn	Høgalmelva, Oldedalen	Vasskvalitet	088-1-R	Elver i Oldevassdraget	Elv
Sunnfjord	Løyken	Vasskvalitet	083-107-R	Løyken	Elv
Sunnfjord	Redalsvassdraget	Elvemusling	084-14-R	Redalselva (Liaelva)	Elv
Sunnfjord	Redalsvassdraget	Elvemusling	084-322-R	Redalselv oppstrøms Liavatn	Elv
Sunnfjord	Redalsvassdraget	Elvemusling	084-187-R	Utløp Liavika/ Midtverpet	Elv
Sunnfjord	Redalsvassdraget	Elvemusling	084-28353-L	Liavatnet	Innsjø
Sunnfjord	Stardalselva frå Åmot til Øygarden, med sidebekkar	Vasskvalitet	087-62-R	Sidebekkar Stardalselva	Elv
Sunnfjord	Stardalselva frå Åmot til Øygarden, med sidebekkar	Vasskvalitet	087-51-R	Driva	Elv
Sunnfjord	Stardalselva frå Åmot til Øygarden, med sidebekkar	Vasskvalitet	087-57-R	Stardalselva/Votedalselva	Elv
Sunnfjord	Storegrova, Eikås	Vasskvalitet	084-348-R	Storegrova	Elv
Sunnfjord	Storegrova, Eikås	Vasskvalitet	084-353-R	Jølstra Vassenden - inntak Stakaldefoss kraftverk	Elv
Sunnfjord	Vassenden - Haugsbø	Vasskvalitet	083-218-R	Vassenden	Elv
Sveio	Vigdarvassdraget	Vasskvalitet	041-108-R	Krossvikevatnet bekkefelt	Elv
Sveio	Vigdarvassdraget	Vasskvalitet	041-93-R	Elv i Melledalen	Elv
Sveio	Vigdarvassdraget	Vasskvalitet	041-96-R	Elv fra Forevatnet	Elv
Sveio	Vigdarvassdraget	Vasskvalitet	041-102-R	Bekkefelt Nesevatnet - Liavatnet	Elv
Sveio	Vigdarvassdraget	Vasskvalitet	041-98-R	Forevatnet bekkefelt	Elv
Sveio	Vigdarvassdraget	Vasskvalitet	039-202-R	Storavatnet bekkefelt	Elv
Sveio	Vigdarvassdraget	Vasskvalitet	041-94-R	Elv fra Eileråsvatnet	Elv
Sveio	Vigdarvassdraget	Vasskvalitet	041-104-R	Elv fra Mannavatnet	Elv
Sveio	Vigdarvassdraget	Vasskvalitet	041-109-R	Vigdarvatnet bekkefelt	Elv
Sveio	Vigdarvassdraget	Vasskvalitet	041-92-R	Stakkastadvatnet bekkefelt	Elv
Sveio	Vigdarvassdraget	Vasskvalitet	041-100-R	Elv fra Nesavatnet - Liavatnet	Elv
Sveio	Vigdarvassdraget	Vasskvalitet	041-106-R	Elv fra Krossvikevatnet	Elv
Sveio	Vigdarvassdraget	Vasskvalitet	041-1476-L	Vigdarvatnet	Innsjø
Sveio	Vigdarvassdraget	Vasskvalitet	041-22511-L	Mannavatnet	Innsjø
Sveio	Vigdarvassdraget	Vasskvalitet	041-22539-L	Forevatnet	Innsjø
Sveio	Vigdarvassdraget	Vasskvalitet	041-22519-L	Krossvikevatnet	Innsjø
Sveio	Vigdarvassdraget	Vasskvalitet	041-2041-L	Stakkastadvatnet	Innsjø
Sveio	Vigdarvassdraget	Vasskvalitet	041-22482-L	Nesavatnet	Innsjø

Tysnes	Kvernaviksbekken, Hope	Elvemusling	054-4-R	Reksteren bekkefelt	Elv
Vaksdal	Eksingevassdraget frå Gullbrå til Flatekval	Vasskvalitet	063-198-R	Blyfjellsbekken	Elv
Vaksdal	Eksingevassdraget frå Gullbrå til Flatekval	Vasskvalitet	063-46-R	Storelvi ekso bekkefelt	Elv
Vaksdal	Eksingevassdraget frå Gullbrå til Flatekval	Vasskvalitet	063-193-R	Eksingedalsvassdraget - midtre Bergo-Lavik	Elv
Vaksdal	Eksingevassdraget frå Gullbrå til Flatekval	Vasskvalitet	063-72-R	Fagerdalselva	Elv
Vaksdal	Eksingevassdraget frå Gullbrå til Flatekval	Vasskvalitet	063-116-R	Fagerdalselva bekker	Elv
Vaksdal	Eksingevassdraget frå Gullbrå til Flatekval	Vasskvalitet	063-133-R	Flatekval bekkefelt	Elv
Vaksdal	Eksingevassdraget frå Gullbrå til Flatekval	Vasskvalitet	063-57-R	Norddalen	Elv
Vaksdal	Eksingevassdraget frå Gullbrå til Flatekval	Vasskvalitet	063-59-R	Grøndalselvi	Elv
Vaksdal	Eksingevassdraget frå Gullbrå til Flatekval	Vasskvalitet	063-196-R	Norddalselvi bekkefelt	Elv
Vaksdal	Eksingevassdraget frå Gullbrå til Flatekval	Vasskvalitet	063-175-R	Lonelvi nedstrøms inntak Evanger kraftverk	Elv
Vaksdal	Eksingevassdraget frå Gullbrå til Flatekval	Vasskvalitet	063-26-R	Sørdalselvi	Elv
Vaksdal	Eksingevassdraget frå Gullbrå til Flatekval	Vasskvalitet	063-190-R	Eksingedalsvassdraget - midtre Lavik-Nese	Elv
Vaksdal	Eksingevassdraget frå Gullbrå til Flatekval	Vasskvalitet	063-169-R	Sørdalselvi	Elv
Vaksdal	Eksingevassdraget frå Gullbrå til Flatekval	Vasskvalitet	063-115-R	Trollavatnet nedstrøms	Elv
Vaksdal	Eksingevassdraget frå Gullbrå til Flatekval	Vasskvalitet	063-31-R	Grøndalselvi sidebekker sør	Elv
Vaksdal	Eksingevassdraget frå Gullbrå til Flatekval	Vasskvalitet	063-26212-L	Bergovatnet	Innsjø
Vik	Hopra	Vasskvalitet	070-73-R	Hopra nedstrøms inntak Hove kraftverk	Elv
Vik	Hopra	Vasskvalitet	070-103-R	Hopra øvre bekkefelt	Elv
Vik	Hopra	Vasskvalitet	070-94-R	Tilløpselver Hopra nedre	Elv
Voss	Opelandstjørni	Vasskvalitet	062-349-R	Bekk til Opelandstjørni	Elv
Voss	Opelandstjørni	Vasskvalitet	062-347-R	Bekk fra Opelandstjørni	Elv
Voss	Opelandstjørni	Vasskvalitet	062-27314-L	Opelandstjørni	Innsjø

Forskrift

Forskrift om regionale miljøtilskot i jordbruket, Vestland

Tittel: «Forskrift om regionale miljøtilskot i jordbruket, Vestland»

Heimel: «LOV-1995-05-12-23-§3, LOV-1995-05-12-23-§18, delegering 23.11.2018 av myndigheit til Fylkesmannen etter jordlova § 18 gjeve av Landbruks- og matdepartementet»

Kapittel 1 Innleiande føresegner

§ 1 Føremål

Føremålet med tilskot etter forskrifta er å bidra til å ta vare på jordbruket sitt kulturlandskap, biologisk mangfald, kulturmiljø og -minne, tilgjenge i jordbrukslandskapet, samt redusere bruk av plantevernmidlar, utslepp til luft og avrenning til vatn frå jordbruket.

§ 2 Verkeområde

Forskrifta gjeld i Vestland.

§ 3 Grunnvilkår

Tilskot etter denne forskrifta kan gjevast til

- a) føretak som har gjennomført tiltak på areal dei disponerer i søknadsåret. Føretaket må drive vanleg jordbruksproduksjon på ein eller fleire landbrukseigedomar, og må vere registrert i Einingsregisteret.
- b) beitelag kan søkje tilskot for drift etter § 5 Drift av beitelag. I denne forskrifta er beitelag avgrensa til å gjelde samanslutningar som er registrerte som samvirkeføretak eller foreining i Einingsregisteret, og som har til hovudføremål å samarbeide om føremålstenlege fellesløysingar innan beitebruk og god utnytting av utmarksbeite.

Kapittel 2 Kulturlandskap

§ 4 Drift av bratt areal

Det kan gjevast tilskot for drift av jordbruksareal med hellingsgrad på 1:5 eller brattare for å ta vare på kulturlandskapet.

Tilskotet kan gjevast for fulldyrka og overflatedyrka grasareal i drift, og for hagebruksareal i drift med næringsføremål. Fulldyrka og overflatedyrka grasareal skal haustast ved slått til dyrefôr minst ein gong i vekstsesongen. Areal med fleirårige hagebruksvekstar skal vere i aktiv drift med naudsynt skjøtsel av frukttre/bærbuskar/stauder, slått av undervegetasjonen minst ein gong i vekstsesongen, hausting og omsetting av frukt/bær/urter, eller omsetting av foredla produkt basert på frukt/bær/urter frå godkjent areal. Areal med eittårige hagebruksvekstar skal vere i aktiv drift med naudsynt skjøtsel, gjødsling, ugrasreinhold, hausting og omsetting av vekstar, eller omsetting av foredla produkt basert på vekstar frå godkjent areal. For omsetting av foredla produkt gjeld same omsetningskrav som for produksjonstilskot.

Tilskotet blir fastsett per dekar.

Tiltaksklassar: overflatedyrka og fulldyrka 1:5, overflatedyrka og fulldyrka 1:3, fruktdyrking 1:5 og fruktdyrking 1:3

§ 5 Drift av beitelag

Det kan gjevast tilskot for drift av beitelag som oppfyller vilkåra i § 3b.

For at tilskot skal kunne tildelast må beitelaget ha minst 2 medlemmar, dyra må ha vore minst 5 veker på utmarksbeite, beitelaget må ha organisert tilsyn og sanking tilpassa lokale tilhøve, og beitelaget må ha levert inn årsrapport i, eller som vedlegg til, søknaden. Årsrapporten skal innehalde 1) Dato for årsmøte i søknadsåret, 2) Sum midlar på konto per 1.november i søknadsåret og 3) Kort årsmelding som syner aktivitet i beitelaget og målretta bruk av midlar for beitebruk i utmark i søknadsåret, samt eventuelle utfordringar for beitelaget og beitebruken.

Tilskotet blir fastsett per dyr som er sleppt på utmarksbeite.

Tiltaksklassar: storfe/hest og småfe

§ 6 Slått av verdifulle jordbrukslandskap

Det kan gjevast tilskot for slått av fulldyrka og overflatedyrka areal utan vegforbinding eller tilkomst med bilferje for å oppretthalde verdifulle jordbrukslandskap.

Arealet skal haustast ved slått til dyrefôr minst ein gong i vekstsesongen.

Tilskotet blir fastsett per dekar.

Tilskotsavgrensing: Det kan gjevast tilskot for maksimum 30 dekar per føretak.

Kapittel 3 Biologisk mangfald

§ 7 Slått av slåttemark

Det kan gjevast tilskot for slått av slåttemark og lauveng som er gjennomført slik at naturtypen blir teke vare på eller forbetra.

Arealet det blir gitt tilskot for skal ikkje vere gjødsla, jordarbeida eller sprøyta med plantevernmidlar. Areal skal vere registrerte i miljødatabasen Naturbase som slåttemark eller lauveng.

Tilskotet blir fastsett per dekar. Dersom lokaliteten er mindre enn 1 daa, kan det søkast om 1 daa.

Tilskotsavgrensing: Det kan gjevast tilskot for maksimum 40 dekar per føretak.

Tiltaksklassar: svært viktig, viktig, lokalt viktig

§ 8 Beiting av kystlynghei

Det kan gjevast tilskot for beiting av kystlynghei som er gjennomført med tilpassa beitetrykk slik at naturtypen blir teke vare på eller forbetra og at landskapet ber preg av beiting.

Arealet det blir gitt tilskot for skal ikkje vere gjødsla, jordarbeidd eller sprøyta med plantevernmidlar. Kystlyngheia skal vere registrert i miljødatabasen Naturbase. Det er krav om minst 3 månader vinterbeiting med tilstrekkeleg og tilpassa beitetrykk.

Tilskotet blir fastsett per dekar.

Tilskotsavgrensing: Det kan gjevast tilskot for maksimum 500 dekar per føretak.

Tiltaksklassar: svært viktig, viktig, lokalt viktig

§ 9 Brenning av kystlynghei

Det kan gjevast tilskot for brenning av kystlynghei som er gjennomført slik at naturtypen blir teke vare på eller forbetra.

Tilskotet kan berre gjevast som eit tillegg til tilskot etter § 8 Beiting av kystlynghei. Brenninga skal utførast i tidsrommet mellom 15. september og 15. april og etter avklaring med lokalt brannvesen. Brenninga skal vere godt planlagt, den skal gjennomførast på ein forsvarleg måte og i samsvar med skjøtselsråd fastsett av Statsforvaltaren. Tilskotet kan berre gjevast for areal som er brent etter søknadsfristen i føregåande søknadsomgang, og det kan ikkje gjevast tilskot for brenning av same areal oftare enn kvart 10. år.

Tilskotet blir fastsett per dekar.

Tilskotsavgrensing: Det kan gjevast tilskot for maksimum 500 dekar per føretak.

§ 10 Skjøtsel av truga naturtypar

Det kan gjevast tilskot for beiting av naturbeitemark og hagemark i jordbrukslandskapet som er gjennomført slik at det biologiske mangfaldet i naturtypen blir teke vare på eller forbetra.

Arealet det blir gitt tilskot for skal ikkje vera gjødsla, jordarbeidd eller sprøyta med plantevernmidlar. Arealet skal vere registrert i miljødatabasen Naturbase. Arealet skal beitast med høveleg beitetrykk.

Tilskotet blir fastsett per dekar.

Tilskotsavgrensing: Det kan gjevast tilskot for maksimum 70 dekar per føretak.

Tiltaksklasse: beiting

§ 11 Skjøtsel av styvingstre

Det kan gjevast tilskot for styving av tre som er gjennomført på ein skånsam måte slik at trea sitt særpreg og biologiske mangfald blir teke vare på. Tilskotet kan berre gjevast det året treet vert styva. Kappa greiner og lauv må fjernast frå området slik at det framstår som rydding og stelt.

Tilskotet blir fastsett per tre.

Tilskotsavgrensing: Det kan gjevast tilskot for maksimum 70 tre per føretak. Det kan ikkje løyvas tilskot for same styvingstre oftare enn kvart femte år.

§ 12 Soner for pollinerende insekt

Tiltaket gjeld berre i Lærdal kommune. Det kan gjevast tilskot for å så og skjøtte soner med pollinatorvenlege frøblandingar på fulldyrka areal. Det kan og gjevast tilskot for å skjøtte soner med naturleg blomstereng som blir slått. Sonene må ha pollinatorvenlege blomster gjennom vekstsesongen. Arealet det blir gitt tilskot for skal ikkje vere gjødsla eller sprøyta med plantevernmidlar. Ei sone skal vere minst 2 meter brei.

Type frøblandingar og utført skjøtsel skal vere i samsvar med tilrådingar fastsett av Statsforvaltaren. Det blir ikkje gitt tilskot for areal som er dominert av vanlege eng-ugras eller for areal som er registrert som Slåttemark i Naturbase.

Tilskotet blir fastsett per meter.

Tilskotsavgrensing: Tiltaket gjeld berre for Lærdal kommune. Det kan gjevast tilskot for maksimum 160 meter per føretak.

Tiltaksklasse: høg sats

§ 13 Tilrettelegging av hekke- og beiteområde for fugl

Det kan gjevast tilskot for å leggje til rette for hekking av dei truga fugleartene vipe, åkerrikse og storspove på eller i tilknytning til jordbruksareal.

Tiltaket gjeld for tilrettelegging på fulldyrka og overflatedyrka areal. Arealet det blir gitt tilskot for må vere stadfesta som hekkeområde av Statsforvaltaren, og skjøtsel på arealet skal vere i samsvar med skriftleg avtale med Statsforvaltaren per lokalitet. Søkar må kunne dokumentere utført tilretteleggingstiltak med framvising av foto ved eventuell kontroll.

Tilskotet blir fastsett per dekar.

Tilskotsavgrensing: Det kan gjevast maksimum kr 20 000 i tilskot per føretak.

Tiltaksklassar:

- låg tilrettelegging for lokalitetar med vipe
- høg tilrettelegging for lokalitetar med storspove og åkerrikse

Kapittel 4 Kulturminne og kulturmiljø

§ 14 Drift av støl

Det kan gjevast tilskot for drift av stølsanlegg med mjølkeproduksjon.

Produksjonsperioden skal vere minst fire veker per støl per sesong. Mjølka som blir produsert skal leverast til meieri eller foredlast på stølen. Produksjonen skal vere minimum 45 liter kumjolk eller 25 liter geitemjolk i døgnet per støl. Det vesentlege av næringstrongen til dyra skal vere dekkja gjennom beiting.

Tilskotet blir fastsett per støl, og tilskotet blir fordelt på tal føretak som oppfyller kravet til mjølkeproduksjon på stølen.

Tilskotsavgrensing: Det kan gjevast tilskot for inntil tre stølar i drift per føretak.

Tiltaksklassar: eigen foredling 4-6 veker, eigen foredling 6 veker eller meir, levering til meieri 4-6 veker og levering til meieri 6 veker eller meir.

§ 15 Skjøtsel av automatisk freda kulturminne

Det kan gjevast tilskot for skjøtsel av automatisk freda kulturminne etter lov av 6. juni 1978 nr. 50 lov om kulturminner § 4, som grensar til jordbruksareal. Skjøtselen skal vere gjennomført slik at kulturminnet er synleg i jordbrukslandskapet. Kulturminnet skal vere registrert i kulturminnebasen Askeladden.

Tilskotet gjeld for skjøtsel av areal rundt synlege kulturminne, slik som gravfelt, bergkunst/helleristningar, åkerreiner, røysfelt, buplassar, tufter, vegfår og bygningar. Det kan ikkje løyvast tilskot til lokalitetar som er avmerkte i Askeladden som dyrkingslag og kulturlag, lokalitetar avmerkte som uavklara funnstader, lausfunn og liknande, der skjøtsel ikkje vil medverke til at kulturminnet vert meir synleg i jordbrukslandskapet.

Tilskotet blir fastsett per dekar. Dersom lokaliteten er mindre enn 1 daa, kan det søkast om 1 daa.

Tilskotsavgrensing: Det kan gjevast maksimum kr 5000 i tilskot per føretak.

Tiltaksklassar: beiting og slått

Kapittel 5 Avrenning til vatn

§ 16 Kantsone i eng

Det kan gjevast tilskot for å ha ei kantsone i eng langs kanten mot vassdrag som ikkje er gjødsla eller sprøyta i søknadsåret.

Sona det blir gitt tilskot for, skal ha ei breidde på minimum fire meter målt frå normalvasstanden til vassdraget, der minst to meter ligg på fulldyrka eller overflatedyrka areal. Det kan berre gjevast tilskot dersom avstanden frå enga til vassdraget er to meter eller mindre. Kantsona skal haustast ved slått eller beiting i søknadsåret. Ved fornying skal jordarbeiding og såing skje mellom 1. mars og 1. juli.

Tilskotet blir fastsett per meter.

Tilskotsavgrensing: Tilskotet gjeld for fulldyrka og overflatedyrka areal i prioriterte område fastsett og kartfesta av Statsforvaltaren. Det kan gjevast tilskot for maksimum 1000 meter per føretak.

Kapittel 6 Utslepp til luft

§ 17 Spreiing av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen

Det kan gjevast tilskot for spreiiing av husdyrgjødsel og biorest om våren eller i vekstsesongen.

Siste frist for spreiiing er 10. august i søknadsåret. Arealet skal haustast ved slått eller beiting etter siste spreiiing i søknadsåret. Det skal minimum spreiiast 5 kg total-Nitrogen i husdyrgjødsla per dekar. Tilskotet kan berre gjevast dersom all husdyrgjødsel som føretaket disponerer blir spreidd om våren eller i vekstsesongen innan fristen. Føretaket skal ha gjødslingsplan og skiftenoteringar som syner spreiedato og gjødselmengde spreidd per dekar.

Tilskotet blir fastsett per dekar.

Tilskotsavgrensing: Tiltaket gjeld føretak som disponerer areal i nedbørsfelt for elvemuslingsvassdrag og som har produksjon på storfe, gris eller fjørfe med omfang berekna til minst 15 gjødseldyreiningar (GDE). Tiltaket omfattar kun areal som er godkjent for spreieing av husdyrgjødsel. Det kan maksimalt gjevast tilskot for 250 dekar. Føretak som mottek dette tilskotet kan ikkje i same søknadsomgang gjevast tilskot etter § 18 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel eller etter § 19 Spreieing av husdyrgjødsel med tilførselsslange.

§ 18 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel

Det kan gjevast tilskot for spreieing av husdyrgjødsel og biorest ved nedfelling eller nedlegging.

Det skal spreieast minimum 5 kg total-Nitrogen i husdyrgjødsel per dekar. Siste frist for spreieing er 10. august i søknadsåret. Arealet skal haustast ved slått eller beiting etter siste spreieing i søknadsåret. Husdyrgjødsel og biorest som er spreidd ved nedlegging i open åker, må moldast ned innan to timar. Føretaket skal ha gjødslingsplan og skiftenoteringar som viser spreiedato og gjødselmengde spreidd per dekar.

Tilskotet blir fastsett per dekar.

Tilskotsavgrensing: Det kan gjevast tilskot for maksimum 100 dekar per føretak, og tiltaket kan gjelde for alt fulldyrka og overflatedyrka areal som føretaket disponerer. All husdyrgjødsel på eit areal i ein vekstsesong må vere tilført med nedfelling eller nedlegging for at arealet skal kunne godkjennast. Eit føretak treng ikkje fylle krava til tilskotet for alt areal det disponerer, men arealet det blir søkt om tilskot for skal fylle alle vilkåra til tilskotet. Føretak som mottek dette tilskotet kan ikkje i same søknadsomgang gjevast tilskot etter § 17 Spreieing av husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesongen.

§ 19 Spreieing av husdyrgjødsel med tilførselsslange

Det kan gjevast tilskot for spreieing av husdyrgjødsel og biorest med tilførselsslange, som eit tillegg til tilskot etter § 18 Nedfelling eller nedlegging av husdyrgjødsel.

Føretaket må kunne dokumentere bruk av tilførselsslange.

Tilskotet blir fastsett per dekar.

Tilskotsavgrensing: Det kan gjevast tilskot for maksimum 100 dekar per føretak. Føretak som mottek dette tilskotet kan ikkje i same søknadsomgang gjevast tilskot etter § 17 Spreieing av husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesongen.

Kapittel 7 Miljøavtale og klimarådgeving

§ 20 Klimarådgeving

Det kan gjevast tilskot for klimarådgeving som er gjennomført i ein søknadsperiode, frå 15.oktober føregåande år til 15.oktober i søknadsåret. Tiltaksplan utarbeidd i samband med utført rådgeving må leggjast ved søknaden. Tiltaksplanen skal vera underskriven av rådgjevar.

Klimarådgevinga skal i størst mogeleg grad ta for seg ein heilskapleg gjennomgang av utslepp og opptak av klimagassar frå alle produksjonane på føretaket, med sikte på å gjennomføre klimatiltak.

Behov for klimatilpassing skal og inngå i rådgjevinga. Tilbydarar av klimarådgjevinga skal vere godkjende av Landbruksdirektoratet.

Dersom det blir om søkt tilskot for gjennomført klimarådgjeving i fleire søknadsperiodar, er det eit vilkår for å få tilskot at tiltaksplanen blir oppdatert for kvar søknad. Tilskotet kan berre utmålast for ei gjennomført rådgjeving per søknadsomgang.

Tilskotet blir fastsett per stk.

Tiltaksklassar:

- To-til-ein rådgjeving (gjeld føretak med fleire produksjonar)
- Ein-til-ein rådgjeving (gjeld føretak som berre har ein produksjon og føretak der klimarådgjevingsteneste ikkje eksisterer for alle produksjonane på føretaket)
- Grupperådgjeving (gjeld alle produksjonar)

Kapittel 8 Generelle føresegner

§ 21 Utmåling og utbetaling av tilskot

Tilskotet blir rekna ut etter satsar fastsett årleg av Statsforvaltaren i regionalt miljøprogram. Tilskot skal berre gjevast for det året tiltaket blir gjennomført.

Statsforvaltaren kan setje eit maksbeløp for tilskot eit føretak kan få innvilga per tiltak eller gruppe av tiltak innan tema kulturlandskap, biologisk mangfald, kulturminne- og miljø, friluftsliv, avrenning til vatn, utslepp til luft eller plantevern. Avgrensinga skal fastsetjast i regionalt miljøprogram.

§ 22 Søknad

Føretak som søker tilskot skal nytte søknadsskjema fastsett av Landbruksdirektoratet. Søknadsfristen er 15. oktober. For beitelag som søker tilskot etter §5 Drift av beitelag er fristen 15. november.

Dersom søknaden blir levert etter fristane i første ledd, blir tilskot redusert med 1 000 kroner per dag inntil 14 dagar etter fristen er utgått. Tilskotet kan ikkje overførast til eige eller pant.

§ 23 Administrasjon, dispensasjon og klage

Statsforvaltaren administrerer tilskota etter denne forskrifta.

Kommunen gjer vedtak om tilskot. Statsforvaltaren kan i særlege tilfelle dispensere frå føresegnene om tilskot fastsett i denne forskrifta.

Kommunen sitt vedtak kan klagast på til Statsforvaltaren. Vedtak fatta av Statsforvaltaren i første instans kan klagast på til Landbruksdirektoratet.

§ 24 Opplysningsplikt og kontroll

Den som søker tilskot pliktar å gje alle opplysingar som kommunen, Statsforvaltaren og Landbruksdirektoratet finn naudsynt for å kunne forvalte ordninga.

Kommunen, Statsforvaltaren og Landbruksdirektoratet kontrollerer at utbetalinga av tilskot er rett. Søkaren har plikt til å utlevere all bokføring, korrespondanse og dokumentasjon som gjeld tilskotet. Opplysingar gitt i samband med søknaden om tilskot kan også bli kontrollerte ved teljing og måling på dei eigedomane som føretaket nyttar i drifta.

§ 25 Avkorting av tilskot

Dersom føretaket aktlaust eller med forsett har

- a) drive eller driv verksemda i strid med anna regelverk for jordbruksverksemd, eller
- b) gitt feile opplysingar i søknaden slik at søkaren eller andre urettvist har fått utbetalt eller kunne fått utbetalt tilskot, kan heile eller delar av det samla tilskotet til føretaket bli avkorta.

Tilskotet kan også bli avkorta dersom føretaket

- a) ikkje har halde dei fristane som kommunen, Statsforvaltaren eller Landbruksdirektoratet har sett for å kunne utføre sine kontrolloppgåver i medhald av § 24 opplysningsplikt og kontroll,
- b) har brote føresegner i forskrift 1. juli 1999 nr. 791 om gjødslingsplanlegging, eller
- c) ikkje har ført journal over plantevernmidlar som føretaket har nytta seg av på areala det blir søkt tilskot for. Journalen skal innehalde opplysingar om namn på plantevernmiddelet som blei brukt, tidspunkt for behandlinga og dosa som er brukt, samt området og veksten som plantevernmiddelet blei brukt på. Tilskotet kan også bli avkorta dersom føretaket ikkje kan leggje fram slike journalar for dei siste tre åra.

§ 26 Tilbakebetaling og renter mv.

Dersom føretaket som følgje av manglande oppfylging av vilkår i denne forskrifta eller av andre grunnar har teke imot ei utbetaling som ikkje er rettkome, kan det feilutbetalte beløpet krevjast tilbakebetalt frå mottakaren eller motreknast i seinare utbetaling av tilskot. Tilsvarande gjeld differansen mellom utbetalt beløp og redusert tilskot som følgje av vedtak om avkorting etter § 25 Avkorting av tilskot.

For tilbakebetalingskrav kan det krevjast renter når kravet ikkje er innfridd ved forfall. Ved grov aktløyse eller forsett kan renter krevjast frå tidspunktet for utbetalinga av det urettkomne tilskotet. Størrelsen på renta følgjer rentesatsen fastsett med heimel i lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinka betaling m.m.

Krav frå offentleg myndigheit som kjem ut av føretaket si jordbruksverksemd kan motreknast i seinare utbetalingar av tilskot til føretaket.

§ 27 Ikraftsetjing

Forskrifta trer i kraft 01.07.22. Samstundes blir FOR-2021-06-20-2237: Forskrift om regionale miljøtilskot i jordbruket, Vestland oppheva.